

**UNIVERSITATEA DIN ORADEA
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE**

EMERGING MARKETS ECONOMICS AND BUSINESS

**Theoretical, Empirical and Policy-Oriented Contributions
of Master Students and Graduates**

*Volumul lucrărilor sesiunii de comunicări științifice a masteranzilor și
absolvenților de Științe Economice*

Ediția 2023

**Editura Universității din Oradea
2023**

ISSN 2601 - 1611 (print)

ISSN-L 2601 – 1611

ISSN 2601-162X (online)

Președintele Sesiunii:

- Conf. univ. dr.habil. Mirabela MATEI – Universitatea din Oradea

Comitetul științific:

- Prof. univ. dr. habil. Alina BĂDULESCU – Universitatea din Oradea
- Prof.univ.dr. habil. Daniel BĂDULESCU- Universitatea din Oradea
- Prof. univ. dr. habil. Diana SABĂU-POPA - Universitatea din Oradea
- Prof. univ. dr. habil. Maria-Madela ABRUDAN - Universitatea din Oradea
- Prof.univ.dr. habil. Olimpia BAN- Universitatea din Oradea
- Prof.univ.dr. habil. Dorin-Paul BĂC – Universitatea din Oradea
- Prof. univ. dr. Mihai BERINDE – Universitatea din Oradea
- Prof. univ. dr. habil. Victoria BOGDAN - Universitatea din Oradea
- Prof. univ. dr. Elena Aurelia BOTEZAT – Universitatea din Oradea
- Prof. univ. dr. Cosmin DOBRIN – Academia de Studii Economice București
- Prof. univ. dr. habil. Adriana GIURGIU – Universitatea din Oradea
- Prof. univ. dr.habil. Ioana-Teodora MEȘTER – Universitatea din Oradea
- Prof. univ. dr. Ioan Dan MORAR – Universitatea din Oradea
- Prof. univ. dr. Ioan POPA – Academia de Studii Economice București
- Prof.univ.dr. Ioan Gheorghe ȚARA- Universitatea din Oradea
- Conf. univ. dr. Leonard Călin ABRUDAN - Universitatea din Oradea
- Conf.univ.dr. Mirela BUCUREAN – Universitatea din Oradea
- Conf. univ. dr. Nicoleta BUGNAR - Universitatea din Oradea
- Conf.univ.dr. Dorin COITA- Universitatea din Oradea
- Conf. univ. dr. Adrian Gheorghe FLOREA - Universitatea din Oradea
- Conf.univ.dr. Sorina MOCJAR-COROIU - Universitatea din Oradea
- Conf.univ.dr.habil. Dorina POPA- Universitatea din Oradea
- Conf.univ.dr. habil. Ramona SIMUȚ- Universitatea din Oradea

Comitetul de organizare:

- Conf.univ.dr.Mirela BUCUREAN
- Conf.univ.dr.habil. Dorina POPA
- Conf.univ.dr.habil. Mariana SEHLEANU
- Lect.univ.dr. Andreea Florina FORA

Emerging Markets Economics and Business.Theoretical, Empirical and Policy-Oriented Contributions of Master Students and Graduates

Volumul lucrărilor sesiunii de comunicări științifice a masteranzilor și absolvenților de Științe Economice

Ediție anuală

Nr. 11 - Decembrie 2023

Redactor șef: conf.univ.dr.habil. Mirabela MATEI

Editura Universității din Oradea

ISSN 2601 - 1611 (print)

ISSN-L 2601 – 1611

ISSN 2601-162X (online)

Drepturile autorilor 2023. Toate drepturile rezervate. Nici o reproducere, copiere sau transmitere nu poate fi făcută fără permisiunea scrisă din partea autorilor individuali.

Autorii lucrărilor publicate în acest volum sunt pe deplin responsabili pentru conținutul și originalitatea lucrărilor .

This page is intentionally left blank.

CUPRINS

PIEȚELE EMERGENTE: REDRESAREA ECONOMICĂ POST COVID. STUDIU DE CAZ: INDIA	6
<i>Cristina ANDRIȚCHI</i>	
POTENȚIALUL TURISTIC AL JUDEȚULUI SĂLAJ	15
<i>Maria-Georgiana BĂDĂCEAN, Georgiana-Florina LIPAN</i>	
IMPACTUL TEHNOLOGIEI BLOCKCHAIN ASUPRA MARKETINGULUI...23	
<i>Andreea-Marina BUZLEA</i>	
IMPACTUL NOILOR TEHNOLOGII ASUPRA DEZVOLTĂRII ECONOMICE	31
<i>Alexandra CIORNÎI</i>	
ANTREPRENORUL ȘI STRESUL – FACTORI PSIHOLOGICALI AI STRESULUI THE ENTREPRENEUR AND STRESS – PSYCHOSOCIAL FACTORS OF STRESS	40
<i>Anda DARABANȚ</i>	
BIBLIOGRAFIE	48
AGRICULTURA ECOLOGICĂ ÎN ROMÂNIA ȘI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ	50
<i>Alina Florentina GHEORGHE</i>	
SITUAȚIA ROMÂNIEI ÎN CONTEXTUL OBIECTIVULUI DE DEZVOLTARE DURABILĂ 1 – FĂRĂ SĂRĂCIE	58
<i>Alina Florentina GHEORGHE, Mihaela IVANOV, Elena Cornelia MUNTEANU</i>	
CICLICITATEA CRIZELOR ECONOMICE ÎN PERSPECTIVA PIEȚELOR FINANCIARE	66
<i>Grațian-Daniel GOLOȘIE</i>	
ELEMENTE DE ANALIZĂ DIAGNOSTIC PRIVIND GESTIONAREA BUGETULUI LOCAL AL COMUNEI ARCHIȘ	77
<i>Grațian-Daniel GOLOȘIE, Geanina-Ioana BOGLUȚ</i>	

MENTORATUL CA INSTRUMENT DE ÎMBUNĂȚIRE A COMPETENȚELOR STUDENȚILOR ECONOMIȘTI.....	89
---	----

Simina Jeanina GRUIE, Alina LUP

BOSSING-UL, ATRAGEREA ȘI MENȚINEREA ANGAJAȚILOR TALENTAȚI	95
--	----

Amelina MESEȘAN

MANAGEMENTUL AGILE ȘI METODOLOGIA SCRUM: CHEIA SUCESULUI IN PROIECTELE MODERNE	100
---	-----

Anamaria-Vivien MUNTEANU, Eduard CIURDARIU

IMPACTUL EDUCAȚIEI FINANCIARE ÎN CONTEXTUL CRIZEI GENERATE DE RĂZBOI	108
---	-----

Anda-Luminița POPA-IACOB, Bianca-Maria POPOVICI

IMPACTUL INEGALĂȚII VENITURILOR ASUPRA CREȘTERII ȘI DEZVOLTĂRII ECONOMICE	118
--	-----

Andrea TOROK

ABORDĂRI COMPARATIVE ALE PERFORMANȚELOR INDICILOR BURSIERI REPREZENTATIVI PENTRU PIEȚELE DE CAPITAL:AMERICANĂ ȘI HONG KONG.....	129
---	-----

Diana TROFIM, Livia ZBEREA

FINTECH ȘI INFLUENȚA ACESTUIA ASUPRA SERVICIILOR BANCARE.	141
--	-----

Livia ZBEREA, Diana TROFIM

PIEȚELE EMERGENTE: REDRESAREA ECONOMICĂ POST COVID. STUDIU DE CAZ: INDIA

EMERGING MARKETS: ECONOMIC RECOVERY POST COVID. CASE STUDY: INDIA

Cristina ANDRIȚCHI

Masterand, Universitatea din Oradea – Facultatea de Științe Economice
e-mail: andritchi.cristina01@gmail.com

***Abstract:** This research explores the dynamics of post-COVID emerging markets, focusing on resilience, adaptability, and innovation. Using IMF classifications, key economies are identified based on criteria like nominal GDP, population, and trade weight. Post-COVID, emerging markets face challenges like economic contractions and financial instability. However, accelerated digital transformation, exemplified in India, acts as a transformative force, shaping global dynamics. The article addresses post-COVID economic recovery in emerging markets, emphasizing resilience, adaptability, and innovation. The post-COVID economic recovery in emerging markets is a complex and dynamic process.*

Keywords: Emerging markets; Post-COVID; Resilience; Digital transformation; Economic recovery; Innovation.

JEL Code: O11; O16; E44.

În urma impactului global al pandemiei COVID-19, care a reconfigurat economiile și a schimbat paradigmele comerciale la nivel mondial, atenția se îndreaptă către piețele emergente. Aceste piețe, caracterizate de reziliență, adaptabilitate și inovație, devin puncte cheie în modelarea traiectoriei economice globale în această nouă eră de reorientare economică.

În lumina consecințelor pandemiei, piețele emergente au devenit focul de interes, întrucât reziliența, adaptabilitatea și strategiile inovatoare devin factori determinanți pentru succes.

Prima parte a acestei lucrări se concentrează pe definirea și identificarea piețelor emergente, cu accent pe evoluția acestora în contextul impactului global al pandemiei. Relevanța piețelor emergente este subliniată de creșterea lor dinamică, structurile economice în evoluție și influența globală în continuă creștere.

Aceste economii, caracterizate prin rate de creștere rapidă, industrializare și expansiune a clasei de mijloc, devin din ce în ce mai esențiale în modelarea traiectoriei economiei mondiale. Evaluarea unei piețe emergente se bazează pe criterii complexe, inclusiv prezența sistemică, accesul la piață și nivelul veniturilor.

Astfel, această lucrare se propune să aducă în prim-plan aceste economii emergente, analizând criteriile care le definesc și punând accentul pe importanța lor în contextul actual al reconfigurării economice mondiale. Într-o eră post-COVID, în care națiunile se străduiesc să-și revină după șocurile economice fără precedent, aceste piețe emergente devin punctele focale ale atenției globale.

Capitolul următor explorează consecințele pandemiei COVID-19 asupra piețelor emergente. Pandemia a generat provocări semnificative pentru aceste economii în curs de dezvoltare, afectând atât aspecte economice, cât și sociale. Restrângerile impuse pentru a controla răspândirea virusului au dus la scăderi semnificative în activitatea economică, afectând sectoare cheie precum turismul, producția și comerțul.

Una dintre consecințele majore a fost declinul economic înregistrat în multe țări, iar volatilitatea crescută și retragerea investitorilor străini au generat instabilitate financiară considerabilă. Devalorizarea monedelor, creșterea costurilor de împrumut și scăderea capitalului au fost probleme cu care s-au confruntat multe dintre aceste economii.

În același timp, problema datoriei externe a devenit urgentă, cu veniturile reduse și costurile sporite pentru gestionarea pandemiei, ceea ce a necesitat sprijin financiar internațional.

Pandemia a generat, totodată, oportunități, accelerând adoptarea tehnologiei în multe piețe emergente. Creșterea semnificativă a comerțului electronic, telemedicinii și lucrului de la distanță au devenit caracteristici definitorii ale acestei perioade.

Ritmul rapid al digitalizării în timpul pandemiei a deschis o nouă eră de dezvoltare economică. Piețele emergente, care anterior ar putea fi considerate încetinite în adoptarea tehnologiilor avansate, au devenit acum catalizatori ai schimbării. Serviciile financiare digitale, comerțul electronic și alte inovații tehnologice au devenit componente esențiale ale peisajului economic, promovând incluziunea financiară și eficiența economică.

În centrul atenției capitolului al treilea se află analiza detaliată a pieței emergente din India, atât înainte, cât și după impactul pandemiei. India, o economie în plină expansiune, a reprezentat un studiu de caz relevant pentru a înțelege modul în care aceste piețe se adaptează la schimbări majore și își redefinesc direcția în urma unui eveniment excepțional precum pandemia COVID-19.

Concluzia aduce în discuție perspectivele de redresare economică post-COVID în contextul piețelor emergente. În ciuda provocărilor semnificative, aceste economii au demonstrat capacitatea de a se adapta și inova. Importanța rezilienței, adaptabilității și inovației este subliniată în modelarea viitorului acestor economii emergente și în influențarea lor asupra economiei globale.

Această lucrare evidențiază nu doar provocările, ci și oportunitățile pe care le întâmpină aceste piețe emergente în calea redresării economice și a dezvoltării durabile în urma pandemiei. Este esențială înțelegerea și susținerea acestor economii în evoluție, întrucât ele reprezintă motorul creșterii globale și factori importanți în crearea unui echilibru economic stabil în contextul post-pandemic.

2. Impactul global al pandemiei asupra piețelor emergent

2.1 Ce reprezintă o piață emergentă?

Consecințele pandemiei COVID-19 au deschis o nouă eră de reorientare economică, cu un accent deosebit pe piețele emergente. Definite de creșterea lor dinamică, de structurile economice în evoluție și de influența globală tot mai mare, piețele emergente joacă un rol esențial în modelarea traiectoriei economiei mondiale. În timp ce națiunile se străduiesc să se redreseze în urma provocărilor fără precedent cauzate de pandemie, lumina reflectoarelor se îndreaptă spre aceste piețe emergente, unde reziliența, adaptabilitatea și strategiile inovatoare devin factori determinanți pentru succes.

Pentru a porni o explorare cuprinzătoare a acestui fenomen, este esențial să înțelegem mai întâi ce reprezintă o piață emergentă. Piețele emergente se caracterizează prin economii care prezintă rate de creștere rapidă, de obicei mai mari decât cele ale economiilor avansate. Aceste națiuni se află în proces de industrializare, cunosc o expansiune a clasei de mijloc și sunt martorele unor progrese în infrastructură și tehnologie.

Nu există o definiție oficială a unei piețe emergente însă World Economic Outlook al FMI¹ a încercat să facă o clasificare astfel, clasifică 39 de economii ca fiind "avansate", pe baza unor factori precum venitul ridicat pe cap de locuitor, exporturile de bunuri și servicii diversificate și o mai mare integrare în sistemul financiar global.

Restul țărilor sunt clasificate ca economii de "piață emergente și în curs de dezvoltare". Dintre acestea, 40 sunt considerate "economii de piață emergente și cu venituri medii" de către Monitorul fiscal al FMI, pe baza veniturilor lor mai mari. Venitul nu este singura caracteristică a unei piețe emergente. Cele mai multe sunt economii cu o creștere puternică susținută și stabilitate, care pot produce bunuri cu valoare adăugată mai mare și care se aseamănă mai mult cu economiile avansate nu numai în ceea ce privește veniturile, ci și în ceea ce privește participarea la comerțul mondial și integrarea piețelor financiare. Pentru a identifica o piață emergentă, e necesar să analizăm:

- Prezența sistemică: Dimensiunea economiei țării (PIB nominal), populația acesteia și ponderea exporturilor sale în comerțul mondial.

---

¹ Market Reforms and Public Debt Dynamics in Emerging Market and Developing Economies <https://www.imf.org/en/Search#q=emerging%20markets&sort=relevancy>, accesat la data de 09/11/2023

- Accesul la piață: Ponderea datoriei externe a unei țări în datoria externă globală, precum și dacă este inclusă în indicii globali utilizați de marii investitori instituționali internaționali și frecvența și valoarea obligațiunilor internaționale emise.

- Nivelul veniturilor: PIB-ul pe cap de locuitor al unei țări în dolari americani nominali.

Se obține un scor pentru fiecare economie care nu este calificată drept avansată, cu ajutorul a cinci variabile ponderate:

- $0,40 \times \text{PIB nominal} +$
- $0,15 \times \text{populație} + 0,15$
- $0,15 \times \text{PIB pe cap de locuitor} + 0,15 \times \text{PIB pe cap de locuitor}$
- $0,15 \times \text{ponderea în comerțul mondial} + 0,15 \times \text{ponderea în comerțul mondial}$
- $0,15 \times \text{cota din datoria externă mondială}$

Dacă o țară este clasificată în primele 20 de țări pentru perioada 2010-20, aceasta primește un scor de 1 pentru variabila respectivă. În caz contrar, i se atribuie zero. Scorul final este calculat ca sumă ponderată a scorurilor individuale. Această abordare identifică următoarele țări în grupul piețelor emergente, în ordine alfabetică: Argentina, Brazilia, Chile, China, Columbia, Egipt, Egipt, Ungaria, India, Indonezia, Iran, Malaezia, Mexic, Filipine, Polonia, Rusia, Arabia Saudită, Africa de Sud, Thailanda, Turcia și Emiratele Arabe Unite. Au fost excluse două țări: Nigeria, din cauza clasificării sale ca țară cu venituri mici (eligibilă pentru finanțare din Fondul fiduciar pentru reducerea sărăciei și creștere economică al FMI) în perioada de eșantionare luată în considerare (2010-20) și Qatar, din cauza populației sale mai mici de 5 milioane de locuitori. Aceste 20 de țări cu piețe emergente reprezintă 34% din PIB-ul nominal mondial în dolari SUA și 46% în termeni de paritate a puterii de cumpărare. Aceste țări figurează, de asemenea, în indicii utilizați în mod obișnuit pentru piețele emergente, cum ar fi cei ai J.P. Morgan, Morgan Stanley Capital International și Bloomberg.

2.2 Impactul COVID-19 asupra piețelor emergente

Pandemia de COVID-19 a generat o serie de provocări semnificative pentru piețele emergente din întreaga lume, impactând atât aspecte economice, cât și sociale. Una dintre consecințele majore a fost declinul economic înregistrat în multe țări în curs de dezvoltare. Restricțiunile impuse pentru a controla răspândirea virusului au dus la o scădere a activității economice, afectând sectoare cheie precum turismul, producția și comerțul.

Această recesiune economică a avut un impact direct asupra piețelor financiare din țările emergente. Volatilitatea crescută și retragerea investitorilor străini au generat o instabilitate financiară considerabilă. Devalorizarea monedelor, creșterea costurilor de împrumut și scăderea capitalului au fost probleme cu care s-au confruntat multe dintre aceste economii în curs de dezvoltare.

Un alt aspect important a fost problema datoriei externe. Veniturile reduse și costurile sporite pentru gestionarea pandemiei au creat dificultăți în gestionarea

datoriei externe pentru unele țări emergente. Aceasta a generat nevoia de sprijin financiar internațional pentru a gestiona presiunile financiare.

Perturbările în lanțurile de aprovizionare globale și scăderea cererii internaționale au afectat semnificativ comerțul exterior al țărilor emergente, în special cel dependent de export. În același timp, presiunea asupra sistemelor de sănătate subfinanțate și subdezvoltate înainte de pandemie a fost evidentă, evidențind necesitatea investițiilor urgente în infrastructura medicală și resurse umane.

Pe lângă aceste provocări, pandemia a evidențiat și oportunități. S-a observat o accelerare a adoptării tehnologiei în multe piețe emergente, cu o creștere semnificativă a comerțului electronic, telemedicinii și lucrului de la distanță.

2.3 Transformarea digitală

Ritmul accelerat al digitalizării la care au asistat piețele emergente în timpul pandemiei a inaugurat o nouă eră de dezvoltare economică. În mod tradițional, este posibil ca aceste națiuni să se fi confruntat cu dificultăți în adoptarea tehnologiilor avansate din cauza constrângerilor de infrastructură. Cu toate acestea, criza a acționat ca un catalizator al schimbării, propulsându-le spre un viitor digital.

Una dintre schimbările remarcabile a fost creșterea bruscă a serviciilor financiare digitale. Serviciile bancare mobile și sistemele de plată digitale au devenit componente integrante ale peisajului economic, promovând incluziunea financiară și reducând dependența de infrastructura bancară tradițională. Acest salt digital nu numai că favorizează eficiența economică, ci și deblochează noi oportunități atât pentru întreprinderi, cât și pentru consumatori.

Comerțul electronic este un alt sector care se confruntă cu o transformare rapidă. Odată cu instituirea de măsuri de blocare și de distanțare socială, platformele online au devenit colaci de salvare pentru întreprinderi și consumatori. Guvernele din piețele emergente investesc acum în infrastructura și cadrele de reglementare necesare pentru a facilita creșterea comerțului electronic, creând o piață digitală înfloritoare.

În plus, transformarea digitală se extinde dincolo de sectoarele tradiționale. Piețele emergente îmbrățișează tehnologii emergente precum inteligența artificială, blockchain și Internetul obiectelor. Aceste tehnologii nu numai că sporesc productivitatea, dar poziționează aceste națiuni în fruntea inovației globale.

Redresarea economică post-COVID în piețele emergente este din ce în ce mai mult aliniată la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD)² ale comunității globale. Guvernele din aceste națiuni recunosc imperativul de a construi nu doar economii solide din punct de vedere economic, ci și economii durabile din punct de vedere social și al mediului.

---

² Dezvoltarea durabilă: o abordare globală https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/sustainable-development-goals/eu-whole-government-approach_ro, accesat la data de 09/11/2023

Un domeniu cheie de interes este energia regenerabilă. Multe piețe emergente investesc masiv în surse de energie curată, recunoscând beneficiul dublu al reducerii emisiilor de carbon și al realizării securității energetice. Proiectele solare și eoliene capătă amploare, iar soluțiile inovatoare sunt explorate pentru a face energia durabilă accesibilă tuturor segmentelor populației.

Infrastructura ecologică este o altă piatră de temelie a ODD-urilor pe piețele emergente. Guvernele canalizează resurse către proiecte care nu doar creează locuri de muncă, ci au și un impact pozitiv asupra mediului. De la planificarea urbană durabilă la transportul ecologic, accentul se pune pe construirea unor comunități rezistente care să poată face față provocărilor viitoare. În plus, există un angajament din ce în ce mai mare față de dezvoltarea socială. Educația și asistența medicală beneficiază de o atenție sporită, iar tehnologiile digitale joacă un rol esențial în asigurarea accesului la servicii de calitate. Obiectivul nu este doar creșterea economică, ci o creștere care să ridice toate segmentele societății, abordând problemele legate de inegalitate și sărăcie.

Pe măsură ce piețele emergente integrează ODD în strategiile lor de redresare, comunitatea mondială urmărește cu atenție. Succesul acestor inițiative contribuie nu numai la dezvoltarea durabilă a acestor națiuni, ci constituie, de asemenea, un exemplu pentru restul lumii.

3. Analiza pieței emergente din India: Înainte și după COVID-19

După obținerea independenței în 1947, India a urmărit o creștere economică planificată, condusă de stat, până în anii 1990, când au început liberalizarea, privatizarea și globalizarea rapidă. De atunci, India a devenit cea de-a șasea economie a lumii. În ultimii ani, a dezvoltat, de asemenea, o industrie tehnologică în plină expansiune. Națiunea a produs aproximativ 100 de "unicorni" - companii tinere de tehnologie evaluate la peste 1 miliard de dolari - iar orașul Bangalore a apărut ca "Silicon Valley al Indiei".

Atât China, cât și Statele Unite sunt parteneri economici importanți ai Indiei, prima fiind principala sursă de importuri, iar cea de-a doua principala destinație a exporturilor sale. Statele Unite sunt, de asemenea, a doua sursă oficială de investiții străine directe (ISD), deși, în mod informal, Statele Unite sunt de departe cea mai mare sursă individuală de ISD. China, deși se situează doar pe locul al optsprezecelea, reprezintă 99 la sută din ISD provenite din statele limitrofe. Sectorul serviciilor din India reprezintă 53% din PIB-ul indian. Țara joacă un rol important în lanțul global de aprovizionare cu produse farmaceutice și este al cincilea cel mai mare exportator de petrol rafinat din lume.

Cu o populație în plină expansiune, activități economice diverse și un istoric de creștere robustă, piața emergentă a Indiei este de mult timp un subiect de interes global. Răspunsul națiunii la criza COVID-19, măsurile sale strategice de redresare

și dinamica în evoluție a peisajului său economic oferă o bogată tapiserie pentru analiză.

3.1 Înainte de COVID-19

Înainte de debutul pandemiei COVID-19, India era una dintre economiile majore cu cea mai rapidă creștere din lume, cu o rată de creștere robustă a PIB-ului de aproximativ 7% în medie. Această performanță economică stelară a făcut din India o destinație atractivă pentru investitorii globali, atrași de stabilitatea țării și de promisiunea unor randamente ridicate ale investițiilor, factori care au impulsionat semnificativ investițiile străine directe (ISD).

În tandem cu creșterea sa economică, India a navigat în mod activ pe frontiera digitală. Națiunea adoptase progresiv transformarea digitală, exemplificată prin inițiative precum "Digital India". Acest efort concertat a avut ca scop valorificarea tehnologiei nu numai pentru a spori guvernanta, ci și pentru a îmbunătăți furnizarea de servicii, reducând decalajul digital dintre mediul urban și cel rural. Ascensiunea fintech ³, adoptarea pe scară largă a sistemelor de plăți digitale și răspândirea tot mai mare a inteligenței artificiale au semnalat în mod colectiv poziția Indiei în fruntea unei revoluții tehnologice.

În același timp, guvernul indian și-a demonstrat angajamentul de a consolida bazele economice ale națiunii prin investiții substanțiale în proiecte de infrastructură. Inițiative precum "National Infrastructure Pipeline" au subliniat acest angajament, având ca scop sporirea conectivității, îmbunătățirea logisticii și asigurarea unei baze solide pentru diverse industrii. Obiectivul general a fost acela de a crea un mediu propice pentru afaceri înfloritoare, asigurând o creștere economică susținută.

În completarea acestor eforturi, India se afla în plin proces de punere în aplicare a unor reforme politice semnificative, orientate spre îmbunătățirea ușurinței de a face afaceri. Introducerea taxei pe bunuri și servicii (GST) a marcat un moment crucial în această traiectorie de reformă. Împreună cu inițiative precum "Make in India", aceste reforme au făcut parte dintr-o strategie mai amplă care vizează atragerea investițiilor străine, stimularea producției și simplificarea proceselor de reglementare. Efectul cumulativ a fost o transformare treptată a mediului de afaceri, făcându-l din ce în ce mai favorabil investitorilor.

Împreună, acești patru piloni - creșterea și stabilitatea economică, transformarea digitală, dezvoltarea infrastructurii și reformele politice - au poziționat India ca o piață emergentă convingătoare și promițătoare pe scena mondială înainte de perturbările fără precedent provocate de pandemia COVID-19.

---

³ Tehnologia financiară (prescurtată fintech sau FinTech) - este tehnologia și inovația care își propune să concureze cu metodele financiare tradiționale în furnizarea de servicii financiare. Este o industrie emergentă care folosește tehnologia pentru a îmbunătăți activitățile în domeniul financiar. https://ro.wikipedia.org/wiki/Tehnologie_financiar%C4%83#cite_note-3, accesat 10/11/2023

3.2 După COVID-19

Impactul seismic al pandemiei COVID-19 asupra peisajului economic al Indiei a fost profund, fiind marcat de perturbări care s-au propagat în diverse sectoare. Restricțiile drastice, puse în aplicare pentru a limita răspândirea virusului, au dus la întreruperea lanțului de aprovizionare, la o scădere a activității economice și la regres semnificative, în special în sectoarele care depind de prezența fizică și de munca manuală. Con tracția PIB-ului a reprezentat o provocare formidabilă pe drumul spre redresare.

În mijlocul acestei crize, pandemia a servit drept catalizator pentru accelerarea transformării digitale a Indiei. Blocajele au necesitat o dependență de platformele digitale pentru muncă, educație și comerț. Această accelerare a fost evidentă în adoptarea fulminantă a sistemelor de plată digitale și în creșterea cererii de servicii online. India a cunoscut o evoluție rapidă a infrastructurii digitale, tehnologia devenind o parte integrantă a activităților zilnice.

Reziliența a devenit o caracteristică definitivă a răspunsului Indiei la adversitate. Sectorul manufacturier s-a reorientat rapid pentru a produce bunuri esențiale, în timp ce industria farmaceutică a jucat un rol esențial în aprovizionarea globală cu vaccinuri COVID-19. Întreprinderile au dat dovadă de o adaptabilitate remarcabilă, adoptând pe scară largă munca la distanță și soluțiile digitale, demonstrând capacitatea Indiei de inovare și de reacție agilă la provocări.

Ca răspuns la consecințele economice, guvernul indian a pus în aplicare o serie de pachete de stimulare și măsuri politice. Accelerarea reformelor menite să sporească ușurința de a face afaceri a devenit un punct central. Inițiative precum sistemele de stimulente legate de producție (PLI) au câștigat proeminență, reflectând un angajament de redresare și o concentrare strategică asupra construirii unei economii mai reziliente.

Rolul Indiei în lupta globală împotriva pandemiei s-a extins dincolo de granițele sale, în special prin intermediul industriei sale farmaceutice. Națiunea a apărut ca un actor-cheie în colaborările globale pentru fabricarea și distribuirea vaccinurilor COVID-19. Acest lucru nu numai că a evidențiat capacitățile farmaceutice ale Indiei, dar a subliniat, de asemenea, importanța colaborării internaționale în abordarea crizelor sanitare mondiale.

După COVID, India se prezintă ca un cadru de oportunități de investiții emergente. Sectoare precum asistența medicală, tehnologia și energia regenerabilă au câștigat proeminență. Transformarea digitală accelerată a creat căi de investiții în tehnologie, în timp ce accentul pus pe infrastructura de sănătate a deschis oportunități în domeniul farmaceutic și al tehnologiei medicale. Proiectele de dezvoltare a infrastructurii au continuat, oferind potențial pentru investiții pe termen lung într-un mediu economic în redresare și în evoluție.

Concluzii

Redresarea economică post-COVID pe piețele emergente este un proces complex și dinamic. Deși persistă provocări, rezistența, adaptabilitatea și inovarea de care dau dovadă aceste națiuni deschid calea pentru o creștere susținută. Pe măsură ce guvernele pun în aplicare reformele de politică, promovează colaborările globale și valorifică oportunitățile de investiții, piețele emergente nu se află doar în redresare; ele trasează un curs spre un viitor mai incluziv, mai durabil și mai prosper.

Piața emergentă a Indiei, atât înainte, cât și după COVID-19, reflectă un peisaj dinamic caracterizat de rezistență, adaptabilitate și oportunități. Deși pandemia a adus provocări, a accelerat, de asemenea, anumite tendințe pozitive, în special în ceea ce privește transformarea digitală. Era post-COVID a determinat națiunea să reevalueze și să accelereze reformele structurale, poziționându-se pentru o redresare care să valorifice punctele sale forte și să îmbrățișeze noi oportunități.

Colaborările la nivel mondial, în special în ceea ce privește distribuția de vaccinuri, au pus în evidență rolul Indiei în abordarea provocărilor globale, contribuind la reputația sa de actor important pe scena internațională. Traectoria pieței emergente a Indiei subliniază importanța agilității și a planificării strategice în navigarea prin evenimente globale fără precedent.

Referințe

Market Reforms and Public Debt Dynamics in Emerging Market and Developing Economies

<https://www.imf.org/en/Search#q=emerging%20markets&sort=relevancy>,

accesat la data de 09/11/2023

Dezvoltarea durabilă: o abordare globală https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/sustainable-development-goals/eu-whole-government-approach_ro,

accesat la data de 09/11/2023

https://ro.wikipedia.org/wiki/Tehnologie_financiar%C4%83#cite_note-3 , accesat 10/11/2023

POTENȚIALUL TURISTIC AL JUDEȚULUI SĂLAJ

THE TOURISTIC POTENTIAL OF SALAJ COUNTY

Maria-Georgiana BĂDĂCEAN

Masterand, Universitatea din Oradea – Facultatea de Științe Economice
e-mail: badacean.georgiana@yahoo.com

Georgiana-Florina LIPAN

Masterand, Universitatea din Oradea – Facultatea de Științe Economice
e-mail: gia.georgi08@gmail.com

***Abstract:** This research aims to promote the tourist potential of Salaj County and provide proposals to enhance the conditions for tourism development in the region. Our research methodology involved a case study analyzing both the demand and supply in Salaj County, along with various forms of tourism in the region. Salaj County stands out with a captivating tourist potential, including natural attractions such as the Someș Gorges, Lake Tășnad, and the Apuseni Natural Park. Additionally, noteworthy cultural landmarks include Kálnoky Castle in Zalău and the wooden church in Surduc. The development of tourism in Salaj significantly contributes to the economic growth of the region by creating employment opportunities and generating income for the community.*

Keywords: Salaj County; tourist potential; demand; supply; resources; tourist attractions

JEL Code: R11, Z3

1. Introducere

Turismul s-a dezvoltat în ultimii ani într-un ritm impresionant și a devenit o ramură economică dinamică. România beneficiază de resurse turistice și antropice valoroase, ceea ce conferă o mare potențialitate turismului.

Potențialul turistic se referă la capacitățile și resursele unei destinații sau regiuni de a atrage și de a satisface cerințele turiștilor.

Analizarea și evaluarea potențialului turistic al unei regiuni este o temă de actualitate și este o oportunitate ideală pentru cei pasionați și interesați de natură și cultură de aș satisface setea de cunoaștere și de a experimenta satisfacția psihică și spirituală.

Județul Sălaj dispune de un potențial turistic valoros caracterizat printr-un cadru natural spectaculos, râuri cristaline, cascade, poteci înguste, multe păduri, peșteri, stânci impresionante, deasemenea are o bogată varietate de atracții turistice antropice care sunt cunoscute și apreciate ca comori istorice, culturale și artistice. În județ încă se mai păstrează vechile tradiții, ocupații și meșteșuguri a unor frumoase datini și obiceiuri populare, acestea au contribuit la transformarea județul Sălaj ca fiind o destinație turistică atrăgătoare, cunoscută atât la nivel național, cât și internațional.

2 .Resursele Județului Sălaj

Județul Sălaj are un potențial turistic, acesta oferă o varietate de atracții turistice care permit vizitatorilor să-și petreacă timpul liber într-un mod plăcut și benefic, acestea includ: arii naturale protejate, bisericile de lemn, explorarea obiectivelor culturale și istorice, ospitalitatea specifică și diversele evenimente și festivaluri culturale și artistice.

Economia județului Sălaj a cunoscut transformării mari de-a lungul timpului, agricultura era ramura reprezentativă dar mai apoi alături de aceasta s-a alăturat și industria care a fost și este în continuare forța dezvoltării economice, este bazată și pe producție.

Sălajul este o locație bine cunoscută în întreaga lume dar și în țară pentru elementele necesare pentru construcția de mașinilor, țevile fabricate, ceramica pentru construcții, conductori electrici, echipamente industriale producătoare de mobilier sau alimentară.

2.1 Resursele turistice naturale

Conform Consiliului Județean Sălaj în Județul Săla sunt 26 de arii protejate, mai exact 11 la categoria „rezervații și parcuri naturale: Stațiunea Tinerilor Naturaliști Jibou, Poiana cu narcise Racâș-Hida, Balta Cehei, Laleaua pestriță de pe Valea Sălajului, Gresiile „Gradina Zmeilor” Pădurea Lapiș, Grădina Botanică din Jibou, Zona de agrement Meseș, Zona Tusa, Zona viticolă Șimleu, Zona Jebuc-Stana și Mlaștina de la Iaz, iar 15 la categoria monumente ale naturii („Stâna Dracului” Hida, Stratele (Calcarele) de Rakoczi de la Rona-Jibou, Pietrele „Moșu și Baba”, Parcurile dendrologice Cehu Silvaniei, Dragu, Bizușa, Zimbor și Jebuc, Pădurea „La Castani” (Abrudan și Medve, 2008).

Grădina Botanică „Vasile Fati” Jibou a fost înființată în anul 1968 de profesorul Vasile Fati în cadrul liceului din localitate, doi ani mai târziu, în 1970,

aceasta devine o unitate independentă dedicată educației biologice. Între anii 1972-1989 acest obiectiv turistic a funcționat sub denumirea de Stațiunea Tinerilor Naturiști, abia în anul 1990 devine componenta principală a Centrului de Cercetări Biologice din Jibou.(<https://www.ccbjb.ro/about.html>)

Se întinde pe o suprafață de 25 ha, pe locul fostului parc al castelului medieval, fostă reședință a familiei Wesselenyi. Această grădină este organizată pe sectoare, fiecare sector grupează plantele după anumite puncte de vedere: fitogeografic, ornamental, genetic, ecologic, dendrologic, sistematic, sere, economic, sector gospodăresc și plante medicinale. Grădina cuprinde o colecție de plante de peste 5000 de taxonii proveniți din întreaga lume(Abrudan,2004).

Rezervația este dotată cu un herbariu, un muzeu botanic și o bibliotecă, care servesc ca resurse didactice pentru cei interesați de studiul domeniului biologiei sau pentru a îmbogăți cunoștințele vizitatorilor.

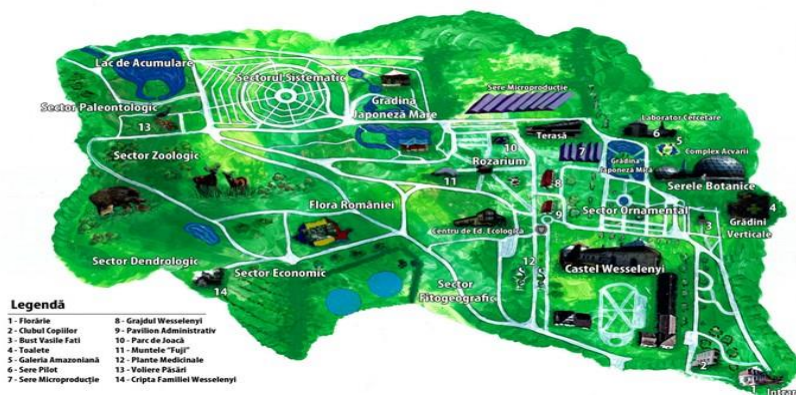

Figura 1. Harta Grădini Botanice, „Vasile Fati” Jibou

Sursa: <https://www.ccbjb.ro/galerie-foto.html>

2.2 Resurse turistice antropice

Județul Sălaj se bucură de un patrimoniu cultural imobil bogat, în această regiune există peste 500 de obiective cu valoare semnificativă din punct de vedere arhitectural, arheologic, istoric, artistic, social, științific, etnografic, tehnic, religios. Cele mai multe monumente se găsesc în Zalău, 67 monumente iar apoi în Șimleu Silvaniei(<https://caietesilvane.ro/salajul-are-546-de-monumente-istorice/>).

Muzeul Etnografic „Ligia Bodea” se află în localitatea Iaz, comuna Plopiș. Ceea ce face cu adevărat acest muzeu unic este că proprietatea lui Ligia-Alexandra Bodea este cea mai tânără colecționară de obiecte tradiționale din țară, aceasta a început să se implice în activitatea muzeului la doar 12 ani.

După moartea bunicii sale în anul 2003, a luat decizia de a transforma casa în care aceasta a locuit într-un muzeu.

Sursa:realizată de autor

2.3 Resursele economice ale Județului

Sălașul este o locație bine cunoscută în întreaga lume dar și în țară pentru elementele necesare pentru construcția de mașinilor, țevile fabricate, ceramica pentru construcții, conductori electrici, echipamente industriale producătoare de mobilier sau alimentară.

(https://www.isjsalaj.ro/discipline/discipline_tehnologice/SJ_PLAI_2016-2020.pdf).

Economia județului este format din aproximativ 9.000 de companii active în anul 2023, predominante sunt societățile mici și mijlocii, cu un număr de angajații de până la 100 de angajații, puține companii depășesc acest număr de angajații. Cam 30 de companii au mai mulți angajați. În Sălaj se înregistrează un număr de 27.014 agenți economici, un procent de 1,14% din totalul agenților economici din România.

3. Cererea și oferta turistică la nivelul județului Sălaj

3.1 Cererea turistică

Datele statistice cu privire la circulația turistică au la bază sosirile turiștilor în structurile de cazare, respectiv ale celor care se casează în afara localității de domiciliu pentru cel puțin o noapte. Celalalte categorii de persoane(vizitatorii, persoane cazate în cabanele cu proprietate privată din zonele de agrement sau care nu apelează la o structură de cazare oficială) nu sunt consemnate statistic și, implicit nu se găsesc la datele privitoare la acest indicator.

În anul 2022 județul Sălaj a fost vizitat de 17.766 turiști, se remarcă o scădere a numărului de turiști români dar mai ales străini, care au intrat în județ, din cauza infrastructurii de acces la obiectivele turistice sau culturale, dar și din cauza promovării slabe a potențialului turistic al zonei. ([SJ_PLAI_2016-2020.pdf \(isjsalaj.ro\)](https://www.isjsalaj.ro)). După cum era de așteptat, conform datelor din Strategia de dezvoltare a județului Sălaj, municipiul Zalău este principala destinație din județ cu aproximativ 71% de sosiri, urmat de orașul Jibou (11%), Boghiș (7%) și orașul Șimleul Silvaniei (5%).(https://cjsj.ro/date/pdfuri/Strategie_Salaj_2021-2027)

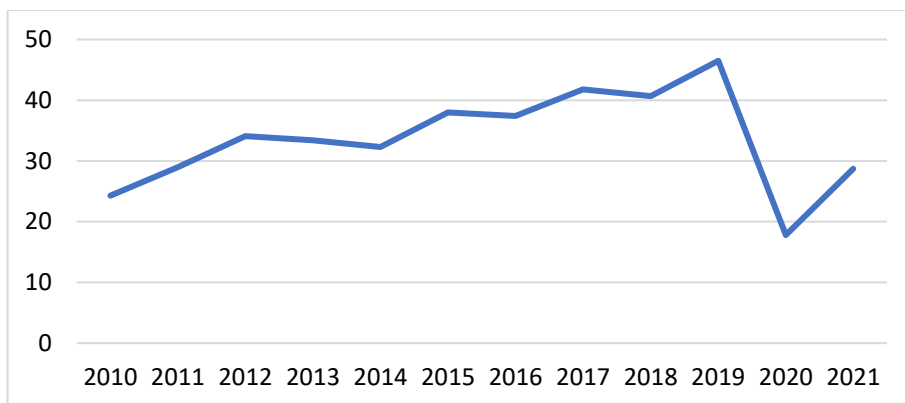

Figura 2. Evoluția sosirilor în perioada 2010-2021(mii)

Sursa: realizat de autoare pe baza datelor [https://salaj.insse.ro/wp-content/uploads/2022/11/capacitatea si activitatea de cazare turistica 1995 2021.pdf](https://salaj.insse.ro/wp-content/uploads/2022/11/capacitatea_si_activitatea_de_cazare_turistica_1995_2021.pdf)

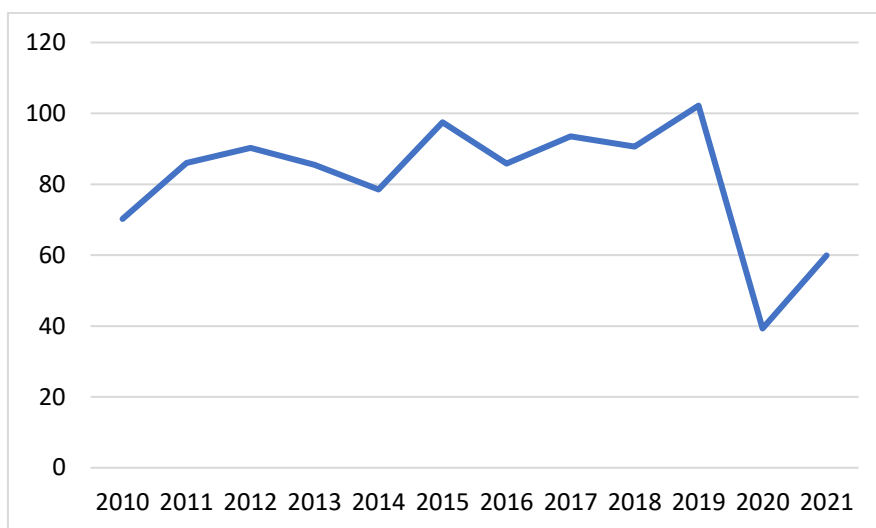

Figura 3.2 Evoluția înoptărilor în perioada 2010-2021 (mii)

Sursa: realizat de autoare pe baza datelor [https://salaj.insse.ro/wp-content/uploads/2022/11/capacitatea si activitatea de cazare turistica 1995 2021.pdf](https://salaj.insse.ro/wp-content/uploads/2022/11/capacitatea_si_activitatea_de_cazare_turistica_1995_2021.pdf)

3.2 Oferta turistică

Capacitatea de cazare a cunoscut în perioada 2010-2021 o evoluție sinuoasă, numărul maxim de unități fiind atins în anul 2016, un număr de 1.923 de locuri de cazare.

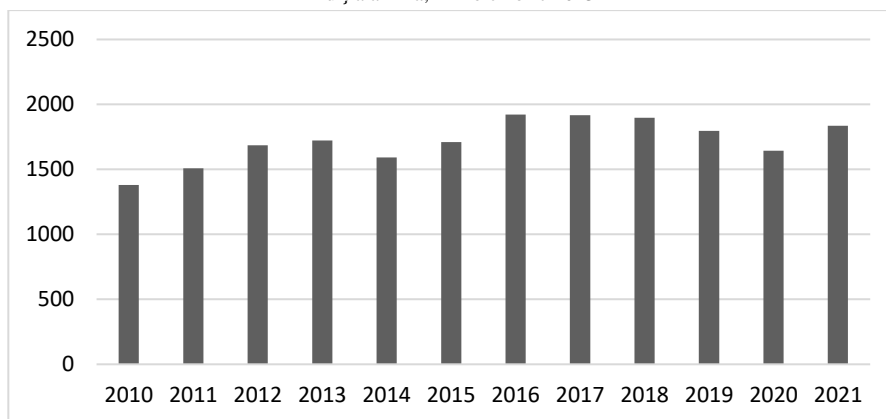

Figura 3.3 Evoluția numărului de locuri existente în unitățile de cazare în perioada 2010-2021

Sursa: realizat de autoare pe baza datelor https://salaj.insse.ro/wp-content/uploads/2022/11/capacitatea_si_activitatea_de_cazare_turistica_1995_2021.pdf

Oferta de cazare este dominată de vilele turistice și bungalourii (42%, din total), urmate de pensiunile agroturistice (32%) și pensiuni turistice (14%).

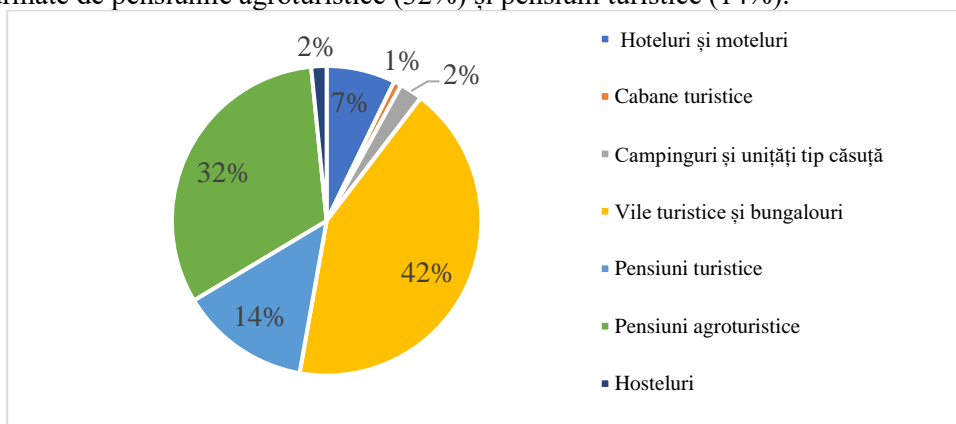

Figura 3.4. Oferta de cazare de cazare

Sursa: realizat de autoare pe baza datelor https://salaj.insse.ro/wp-content/uploads/2022/11/Structurile_de_primire_2021.pdf

4. Tipuri de turism în județul Sălaj

Existența diferitelor resurse naturale și antropice, gradul variat de accesibilitate al rețelei rutiere precum și poziționarea în teritoriu a județului Sălaj, oferă condiții favorabile pentru practicarea unei largi varietăți de tipuri și forme de turism. În continuare o să prezint cele mai practicate forme de turism în Sălaj.

Turismul montan în județul Sălaj se remarcă prin existența ramurei de nord a Munților Apuseni, care includ cele două ramificații distincte în direcțiile nord și vest fiind reprezentate de Munții Meseșului și Plopișului. Aceste masive montane au

altitudini cuprinse între 700 și 900 de metri și sunt acoperite de păduri bogate în specii de fagi și rășinoase. Vârful cel mai înalt este în partea de sud a Munților Meseș la limita cu județul Club, Osoiul Ciontului cu o înălțime de 998 m([SJ PLAI 2016-2020.pdf \(isjsalaj.ro\)](#)).

Printre principalele atracții care contribuie la potențialul turismului montan se numără: Izvoarele Barcăului și Rezervația Peisagistică Tusa-Barcău o zonă din Munții Plopișului, Zona Pădurea Neagră , Pădurea Lapiș, Valea Iazului și Valea Poicului, zona Tusa,Vânători-situate în Munții Plopiș și Valea Someșului-Zona Ileana.

Turismul balnear este condiționat de prezența apelor minerale, termale și cu proprietăți curative. În județul Sălaj există următoarele stațiuni care utilizează aceste resurse de ape cu rol terapeutic și care dispun de infrastructură turistică și de agrement, Băile Boghiș care este o stațiune balneoclimaterică fiind amplasată pe o așezare veche de daci- liber, și Băile Bizușa care au ca principal factor natural apa minerală (sulfatată, calcică, sodică, magnezică, hipotonică) folosită ca remediu pentru diferite boli.

Turismul cultural este strâns legat de existența în județ a unor valori culturale care se manifestă în diverse forme, atracții importante, muzeele și colecțiile istorice, casele tradiționale, lacașurile culturale dar și evenimnetelor și tradițiilor.

Potențialul pentru turismul cultural este dat de prezența unui număr de atracții remarcabile, printre cele mai importante atracții, muzee și case se includ următoarele: Complexul Arheologic Porolissum, Cetatea Almașului, Ansamblul Cetății „Bathory” Șimleu Silvaniei, Muzeul Județean de Istorie și Artă Zalău, Casa Memorială „Iuliu Maniu” din Bădăcin, Centrul Cultural „Simion Bărnuțiu” din Bocșa.

Turismul religios monarhal începe să prindă contur în județul Sălaj, deoarece sunt multe biserici și comunități monahale, ceea mai importantă fiind Mănăstirea Bic.

În județul Sălaj se organizează diferite pelerinaje la mănăstiri, biserici cu ocazia unor evenimente religioase sau în locuri cu o semnificație puternică, prin implicarea protopopiatelor. Pelerinajul Tinerilor credincioșilor din Episcopia Sălajului este un eveniment anual dedicat Maicii Domnului. Pelerinajul are o tradiție de peste 100 de ani, acesta implică parcurgerea pe jos a unei distanțe de 150 km până la Mănăstirea „Adormirii Maici Domnului” din Nicula, județul Cluj.

Concluzii

Județul Sălaj este amplasat în partea centrală a Regiunii de Dezvoltare de Nord-Vest și se poate descrie ca fiind o unitate administrativă în plină dezvoltare economică și socio-culturală. Acesta are un caracter preponderent rural, indicele de urbanizare fiind scăzut, deoarece este format din 1 municipiu, 3 orașe și 57 de comune.

Teritoriul Sălajului, într-o măsură mai mică seamănă cu cel al Transilvaniei, deoarece reprezintă un relief înconjurat de munți, acest relief are o influență asupra climei și vegetației din județ. Economia județului se caracterizează ca fiind o economie mixtă, cu accent pe sectorul industrial și agricol. Printre câteva dintre punctele tari ale județului Sălaj, bogăția patrimoniului turistic antropoc deosebit de valoros care aparține unei categorii variate și epocii istorice, exemplul castrelor romane antice de la Porolisum, existența unor zone verzi, care sunt tot în creștere în ultimii ani la nivelul localității urbane, acestea pot fi utilizate pentru îmbunătățirea aerului și pentru recreere, are un potențial ridicat în ceea ce privește turismul montan, cultural și balnear.

Bibliografie

1. Abrudan Ioan, Medve Aurel, *Ghidul ariilor naturale protejate din județul Sălaj*, Editura „Școala Noastră” Zalău, 2008
2. Abrudan Ioan, *Dealurile Sălajului” studiu de geografie integrată*, Editura, Caiete Silvane
3. Consiliul Județean Sălaj -Strategia integrală de dezvoltare durabilă a județului Sălaj disponibilă la <https://www.cjsj.ro/date/pdfuri/Transparenta%20decizionala/Strategia%20de%20dezvoltare%20a%20județului%20Salaj%202021-2027.pdf>
4. Direcția Județeană de Statistică Sălaj -Anuarul Statistic al județului Sălaj 2021 disponibil la https://salaj.insse.ro/wpcontent/uploads/2023/04/ANUAR_SALAJ2021_EDITIA2022.pdf
5. INSSE:https://salaj.insse.ro/wpcontent/uploads/2022/11/Structurile_de_primire_2021.pdf
6. <https://www.cbjb.ro/galerie-foto.html>
7. <https://vatra-mcp.ro/casa-muzeu-ligia-bodea-iaz-salaj/>
8. Inspectorul Școlar Județean Sălaj-Planul local de acțiune disponibil la [SJ_PLAI_2016-2020.pdf \(isjsalaj.ro\)](https://www.isjsalaj.ro/SJ_PLAI_2016-2020.pdf)

IMPACTUL TEHNOLOGIEI BLOCKCHAIN ASUPRA MARKETINGULUI

THE IMPACT OF BLOCKCHAIN TECHNOLOGY ON MARKETING

Andreea-Marina BUZLEA

Masterand, Universitatea din Oradea– Facultatea de Științe Economice
e-mail: andreea.buzlea2@gmail.com

***Abstract:** Blockchain technology can revolutionize marketing practices, offering a range of advantages in terms of trust, transparency, and efficiency. Key areas where blockchain can impact marketing encompass product creation, trust and transparency, disintermediation, privacy, customer relationship management, and supply chain management. This paper is a literature review of authors and articles dealing with the issue of the influence of blockchain technology on marketing. Blockchain technology is a potent tool that can potentially transform the marketing landscape. Although still in the early stages of development, numerous promising applications are already in progress.*

Keywords: Blockchain technology; Marketing; Trust; Disintermediation; Privacy

JEL Code: M31

1. Introducere

Această lucrare își propune să prezinte elementele de bază ale tehnologiei blockchain și impactul ei asupra afacerilor și marketingului în diferitele domenii, așa cum sunt ele evidențiate de diverși autori. Ea se bazează pe o cercetare bibliografică a articolelor despre blockchain și marketing, folosind bazele de date internaționale Google Scholar și referințele bibliografice disponibile pe Internet.

Tehnologia blockchain stă la baza cripto monedelor. Bitcoin a fost introdus pentru prima dată în 2009 de o persoană sau un grup de persoane sub pseudonimul "Satoshi Nakamoto". Acesta a publicat un document intitulat "Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System" în 2008, care a descris conceptul și funcționarea monedei digitale (Bitcoin, 2008). Pornind de la principiile descrise în acest document,

aplicabilitatea tehnologiei blockchain s-a validat și în alte domenii de activitate socială și economică.

Tehnologia blockchain este un tip special de baze de date care nu pot fi ușor manipulate sau piratate. Denumită uneori tehnologia registrului distribuit, baza de date este partajată de mai multe computere, numite noduri. Componentele unei baze de date sunt numite blocuri (de informație). Una dintre ideile ingenioase care stă la baza acestei tehnologii este că fiecare bloc de informație conține o semnătură bazată pe criptografie (numită hash) care rezumă toate informațiile din bloc. Orice modificare oricât de mică a datelor din bloc face ca semnătura să fie complet diferită. Ultima linie a blocului de informații se repetă apoi ca prima linie a blocului următor – astfel se formează un „lanț”. Această caracteristică de legături bazate pe criptografie face un lanț de blocuri, denumit în continuare blockchain, imuabil – care nu poate fi alterat, modificat, fără a fi vizibilă modificarea. Oricine vrea să editeze un bloc vechi (adică să rescrie o informație veche) va lăsa urme, deoarece, semnătura blocului se va schimba, iar rețeaua nodurilor de computere care vor vedea registrul de informații distribuit va înregistra faptul că semnătura blocului N nu se potrivește cu prima linie a blocului N+1 următor. Efectul este că rețeaua identifică blocul de informație ca fiind modificat și îl înlocuiește automat cu cel original. Prin urmare, este practic imposibil să fie modificat istoricul unui conținut informațional pentru a comite fraude sau a anula tranzacțiile nedorite înregistrate anterior (Harvey et al., 2018).

Tehnologia blockchain este un tip special de baze de date care nu pot fi ușor manipulate sau piratate. Denumită uneori tehnologia registrului distribuit, baza de date este partajată de mai multe computere, numite noduri. Componentele unei baze de date sunt numite blocuri (de informație). Una dintre ideile ingenioase care stă la baza acestei tehnologii este că fiecare bloc de informație conține o semnătură bazată pe criptografie (numită hash) care rezumă toate informațiile din bloc. Orice modificare oricât de mică a datelor din bloc face ca semnătura să fie complet diferită. Ultima linie a blocului de informații se repetă apoi ca prima linie a blocului următor – astfel se formează un „lanț”. Această caracteristică de legături bazate pe criptografie face un lanț de blocuri, denumit în continuare blockchain, imuabil – care nu poate fi alterat, modificat, fără a fi vizibilă modificarea. Oricine vrea să editeze un bloc vechi (adică să rescrie o informație veche) va lăsa urme, deoarece, semnătura blocului se va schimba, iar rețeaua nodurilor de computere care vor vedea registrul de informații distribuit va înregistra faptul că semnătura blocului N nu se potrivește cu prima linie a blocului N+1 următor. Efectul este că rețeaua identifică blocul de informație ca fiind modificat și îl înlocuiește automat cu cel original. Prin urmare, este practic imposibil să fie modificat istoricul unui conținut informațional pentru a comite fraude sau a anula tranzacțiile nedorite înregistrate anterior.

Bloc de informații poate fi orice formă de valoare, poate fi reprezentată de bani, active, acțiuni, obligațiuni, drepturi de proprietate intelectuală, acte doveditoare, diplome sau certificarea unor competențe, elemente de conținut (o piesă de muzică,

de artă, idei scrise, schițe grafice, fotografii), voturi etc. Toate aceste elemente pot fi stocate într-un registru de valori sau o bază de date a valorilor foarte sigură și imuabilă, făcând astfel din tehnologia blockchain o rețea de încredere, o platformă distribuită (shared) și foarte sigură - bazată pe criptografie, descentralizată, care oferă imuabilitate prin faptul că nu poate greși (Tapscott & Tapscott, 2016).

2. Tehnologia blockchain și impactul asupra afacerilor

Blockchain este considerată a fi o tehnologie disruptivă care va transforma fundamental modul în care economia, societatea și afacerile sunt organizate, gestionate și abordate. Se așteaptă să aibă efecte profunde asupra naturii firmelor, a modului în care sunt ele finanțate și gestionate, cum creează valoare și cum îndeplinesc funcții de bază, ca marketingul, contabilitatea și stimularea oamenilor. Va duce la reinventarea unei firme prin modificarea granițelor organizațiilor, va permite companiilor să elimine costurile de tranzacție și să folosească resursele din exterior la fel de ușor ca resursele din interior (Tapscott & Tapscott, 2016).

Mai mulți autori au observat influența majoră asupra marketingului și afacerilor a unor tehnologii apărute în special în secolul 21. Noile tehnologii, cum ar fi internetul lucrurilor (IoT- Internet of Things), inteligența artificială, învățarea automată și tehnologia blockchain, sunt așteptate să influențeze în mod fundamental și semnificativ afacerile și marketingul (Kumar et al., 2021).

În articolul „New technology and the changing role of marketing” se arată cum aceste tehnologii nu doar **schimbă structurile pieței**, ci și **crează schimbări majore în cadrul firmelor**, care pot fi valorificate ca oportunități pentru marketing (Tapp & Hughes, 2004).

Impactul din ce în ce mai mare al tehnologiei informației duce la o concentrare mai mare pe servicii și relații în economie, management și marketing iar influențele asupra marketing probabil să fie masiv determinate de îmbunătățirile tehnologice (Rust, 2006).

Într-un articol din 2018 numit “How blockchain will change marketing as we know it?”, autorii Harvey, Moorman & Toledo susțineau că tehnologia blockchain va avea un impact fundamental asupra practicii de marketing și că cei care o adoptă timpuriu pentru marketing, existând recompense potențiale mari pentru cei care o adoptă devreme și costuri pentru cei lăsați în urmă de această inovație (Harvey et al., 2018).

3. Domeniile cheie în care blockchain-ul poate avea un impact asupra marketingului

Articolul "How blockchain technology can benefit marketing: Six pending research areas" semnat de Rejeb, Keogh și Treiblmaier (Rejeb et al., 2020) subliniază potențialul tehnologiei blockchain în marketing și resurse umane, evidențiind aceasta ca o inovație incrementală cu impact semnificativ. Tehnologia blockchain oferă multiple beneficii, inclusiv îmbunătățirea încrederii și securității în relațiile dintre mărci și consumatori.

În primul rând, se sugerează că tehnologia blockchain poate contribui la o stocare sigură și transparentă a datelor, reducând fraudă și consolidând satisfacția clienților. În al doilea rând, tehnologia poate facilita personalizarea marketingului, oferind mărcilor posibilitatea de a crea experiențe mai relevante prin monitorizarea datelor consumatorilor în timp real. În al treilea rând, tehnologia blockchain poate deschide noi modele de afaceri, inclusiv piețe peer-to-peer, eliminând intermediarii în tranzacții între consumatori și întreprinderi.

Autorii identifică șase domenii de cercetare esențiale în evoluția viitoare a tehnologiei blockchain în marketing. Acestea includ impactul asupra relațiilor mărci-consumatori, personalizarea marketingului, noile modele de afaceri, influența asupra reglementărilor și politicilor de marketing, precum și aspectele etice ale utilizării tehnologiei blockchain în marketing.

Exemple concrete de aplicare a tehnologiei blockchain în marketing includ stocarea securizată a datelor despre istoricul cumpărăturilor și comportamentul consumatorilor, crearea de programe de loialitate transparente și eficiente, și dezvoltarea de piețe peer-to-peer pentru tranzacții directe între consumatori și întreprinderi.

Tehnologia blockchain are potențialul de a revoluționa marketingul în mai multe moduri, inclusiv îmbunătățirea transparenței și securității datelor, implicarea clienților și eficiența operațională. În primul rând, poate îmbunătăți transparența și securitatea datelor, ceea ce este important pentru construirea încrederii și loialității clienților. În al doilea rând, tehnologia blockchain poate permite o mai bună personalizare a marketingului, ceea ce poate duce la o experiență mai relevantă și mai satisfăcătoare pentru clienți. În al treilea rând, tehnologia blockchain poate facilita noi modele de afaceri, cum ar fi piețele peer-to-peer, care pot oferi noi oportunități de marketing și vânzări.

Piețele peer-to-peer (P2P) sunt platforme online care facilitează tranzacțiile directe între utilizatori, eliminând intermediarii tradiționali. În aceste piețe, participanții pot vinde sau cumpăra bunuri și servicii direct unii de la alții, fără a implica o a treia parte centrală, cum ar fi o companie sau o instituție financiară.

Un exemplu relevant de piață peer-to-peer este platforma de ridesharing Uber. În acest caz, șoferii și călătorii interacționează direct între ei pentru a organiza și efectua călătoriile în timp ce Uber acționează doar ca o platformă intermediară care facilitează aceste conexiuni și procesează plățile, fără a deține flota de mașini sau a angaja șoferii. Alte exemple de piețe peer-to-peer sunt platforme de închiriere a locuințelor precum Airbnb, platforme de vânzare-cumpărare de bunuri second-hand precum eBay, și platforme de finanțare colectivă (crowdfunding) precum Kickstarter sau Indiegogo. Aceste piețe au devenit populare datorită capacității lor de a conecta direct oamenii și de a oferi o alternativă la modelele tradiționale de afaceri.

În concluzie, autorii subliniază că tehnologia blockchain, deși încă în curs de dezvoltare, are un potențial semnificativ de a revoluționa marketingul, oferind beneficii precum transparență îmbunătățită, eficiență operațională crescută și

implicarea crescută a clienților. Cu toate acestea, recunosc că cercetările și dezvoltările continue sunt necesare pentru a înțelege pe deplin implicațiile și provocările tehnologiei blockchain în aceste domenii. (Rejeb et al., 2020)

Tehnologia blockchain, o tehnologie inovatoare, promite să redefinească practicile din domeniul marketingului, oferind soluții inovatoare și eficiente. Una dintre cele mai semnificative aplicații ale tehnologiei blockchain în acest domeniu este trasabilitatea produselor. Prin intermediul acestei tehnologii, este posibil să se urmărească cu precizie drumul produselor de la producător până la consumator, oferind un instrument eficient împotriva contrafacerii și garantând transparența în lanțul de aprovizionare.

O altă sferă în care tehnologia blockchain aduce beneficii considerabile este securitatea datelor. Datele sensibile, precum informațiile despre clienți sau datele financiare, pot fi protejate prin stocarea lor într-un mod distribuit și criptat, eliminând riscurile asociate cu stocarea centralizată și expunerea la amenințări cibernetice.

Personalizarea experienței clienților reprezintă o altă dimensiune a potențialului tehnologiei blockchain în marketing. Utilizând această tehnologie, companiile pot urmări istoricul de cumpărături al clienților și pot oferi produse și servicii personalizate, consolidând astfel relația cu aceștia.

În practică, există numeroase exemple concrete ale implementării tehnologiei blockchain în marketing. De exemplu, prin crearea unui sistem de fidelizare bazat pe blockchain, companiile pot gestiona și recompensa mai eficient punctele de fidelizare ale clienților. Totodată, tehnologia blockchain poate servi drept instrument de verificare a autenticității produselor, contribuind la combaterea contrafacerii și asigurând calitatea acestora. Un alt exemplu relevant este utilizarea tehnologiei blockchain în dezvoltarea unui sistem de vot online mai sigur și transparent, cu potențialul de a îmbunătăți participarea la procesul democratic.

Cu toate acestea, în ciuda beneficiilor evidente, implementarea pe scară largă a tehnologiei blockchain în marketing nu este lipsită de provocări. Tehnologia este încă într-o fază relativ nouă, iar existența unor obstacole semnificative impune necesitatea depășirii acestora înainte ca aceasta să devină o practică generalizată. Cu toate acestea, perspectivele sunt promițătoare, iar evoluția continuă a tehnologiei lasă deschisă poarta către inovații ulterioare în domeniul marketingului. (Stallone et al., 2021)

În articolul "Blockchain Technology for the Sharing Economy" semnat de Dorin-Cristian Coita și Olimpia Ban, se explorează impactul pe care tehnologia blockchain îl poate avea asupra economiei de partajare. Autorii susțin că tehnologia blockchain poate aduce îmbunătățiri semnificative în eficiența, transparența și securitatea acestei forme emergente de economie (D.-C. Coita & Ban, 2023).

În deschidere, autorii oferă o introducere succintă în conceptul de economie de partajare, definind-o ca o economie ce se bazează pe utilizarea activelor subutilizate. Această tendință în creștere se datorează avansului tehnologic și schimbării atitudinilor consumatorilor.

În continuare, autorii analizează modul în care tehnologia blockchain poate optimiza economia de partajare, identificând trei domenii principale de impact. Primul aspect evidențiat este eficiența, unde tehnologia blockchain poate simplifica și automatiza procesele, exemplificat prin utilizarea sa în verificarea identității utilizatorilor și gestionarea plăților. Al doilea punct este transparența, iar autorii subliniază că înregistrările permanente și ireversibile ale tranzacțiilor pot preveni fraudă și activitățile ilegale. Cel de-al treilea aspect evidențiat este securitatea, evidențiată prin stocarea datelor distribuit și criptat, dificultând astfel accesul sau furtul de date.

Autorii oferă exemple concrete de aplicații ale tehnologiei blockchain în economia de partajare, inclusiv urmărirea istoricului de utilizare a activelor și crearea unei piețe de revânzare pentru acestea. Aceste aplicații sunt prezentate ca contribuind la îmbunătățirea eficienței și a experienței utilizatorilor în cadrul economiei de partajare.

Autorii subliniază potențialul transformator al tehnologiei blockchain în economia de partajare. Totuși, recunosc existența unor provocări semnificative, precum complexitatea tehnologiei, costurile ridicate de implementare și absența unei reglementări definitive. Cu toate acestea, autorii afirmă că, prin cercetare continuă și dezvoltare, tehnologia blockchain poate realiza pe deplin potențialul său în economia de partajare.

În articolul "Revolutionizing Marketing in Tourism Industry Through Blockchain Technology" semnat de Dorin-Cristian Coita și Olimpia Ban, se explorează impactul pe care tehnologia blockchain îl poate avea asupra industriei turismului, susținând că poate aduce îmbunătățiri semnificative în eficiență, transparență și securitate (D. C. Coita & Ban, 2020).

Autorii încep prin a prezenta succint industria turismului, definind-o ca o componentă esențială a economiei ce oferă servicii și produse legate de călătorii și vacanțe. Ei evidențiază importanța sectorului în contribuția sa semnificativă la economia globală.

În continuare, autorii analizează modul în care tehnologia blockchain poate optimiza industria turismului, identificând trei domenii cheie de impact. Primul aspect evidențiat este eficiența, unde tehnologia blockchain poate simplifica și automatiza procesele, exemplificat prin automatizarea rezervărilor de călătorii sau gestionarea plăților. Al doilea aspect este transparența, prin înregistrări permanente și ireversibile ale tranzacțiilor, contracarând astfel fraudă și activitățile ilegale. Cel de-al treilea aspect este securitatea, subliniată prin stocarea datelor în mod distribuit și criptat, dificultând astfel accesul sau furtul acestora.

Autorii oferă exemple concrete de aplicații ale tehnologiei blockchain în industria turismului, inclusiv urmărirea istoricului rezervărilor, gestionarea plăților și crearea unei piețe de revânzare pentru biletele de călătorie. Aceste aplicații sunt prezentate ca contribuind la optimizarea eficienței în cadrul industriei turismului.

În articolul "Effects of the Blockchain Technology on Human Resources and Marketing", se examinează impactul tehnologiei blockchain asupra resurselor umane

și marketingului. Autorii încep prin a evidenția caracteristicile cheie ale tehnologiei blockchain, precum descentralizarea, transparența și securitatea, sugerând că aceste aspecte pot aduce beneficii semnificative în domeniile menționate (D. C. Coita et al., 2019).

În contextul resurselor umane, autorii explorează modul în care tehnologia blockchain poate îmbunătăți procesele de recrutare, angajare, formare și evaluare. Un exemplu notabil este utilizarea tehnologiei pentru crearea unui sistem securizat de înregistrare a CV-urilor, cu ajutorul contractelor inteligente pentru verificarea autenticității acestora și stocarea datelor candidaților într-un mod sigur. Totodată, tehnologia blockchain poate contribui la monitorizarea transparentă și obiectivă a performanței angajaților.

În sfera marketingului, se sugerează că tehnologia blockchain poate îmbunătăți fidelitatea clienților, personalizarea experienței și prevenirea fraudelor. Prin utilizarea contractelor inteligente, se pot dezvolta programe de fidelitate transparente, iar colectarea datelor privind comportamentul clienților devine mai sigură și mai respectuoasă.

Autorii oferă exemple concrete de aplicații ale tehnologia blockchain în resurse umane și marketing, inclusiv înregistrarea securizată a CV-urilor și gestionarea transparentă a angajaților. Concluzionând, ei afirmă că tehnologia blockchain are potențialul de a revoluționa gestionarea resurselor umane și marketingul, subliniind totuși că tehnologia se află încă într-un stadiu incipient, necesitând cercetări și dezvoltări continue pentru a înțelege pe deplin beneficiile și provocările sale. Recomandările includ o atentă înțelegere a potențialelor beneficii, dezvoltarea unei strategii solide și colaborarea cu parteneri cu experiență în utilizarea tehnologiei blockchain (D. C. Coita et al., 2019).

4. Concluzii

În concluzie, majoritatea autorilor citați subliniază potențialul revoluționar al tehnologiei blockchain în marketingul din diferitele domenii economice și industrii, recunoscând totuși necesitatea unor cercetări și dezvoltări suplimentare pentru a exploata pe deplin acest potențial. Provocările identificate în implementarea pe scară largă a tehnologia blockchain în economie și afaceri includ complexitatea tehnologiei, costurile ridicate de implementare și absența unei reglementări definitive. Cu toate acestea, autorii concluzionează că, în ciuda acestor provocări, tehnologia blockchain are potențialul de a transforma semnificativ peisajul economic și social.

Referințe bibliografice

- Bitcoin, N. S. (2008). *Bitcoin: A peer-to-peer electronic cash system*.
- Coita, D. C., Abrudan, M. M., & Matei, M. C. (2019). Effects of the blockchain technology on human resources and marketing: An exploratory study. *Strategic Innovative Marketing and Tourism: 7th ICSIMAT, Athenian Riviera, Greece, 2018*, 683–691.
- Coita, D. C., & Ban, O. (2020). *Revolutionizing marketing in tourism industry through blockchain technology*. 789–797.
- Coita, D.-C., & Ban, O. (2023). Blockchain Technology in Sharing Economy. In *Blockchain for Tourism and Hospitality Industries* (pp. 37–50). Routledge.
- Harvey, C. R., Moorman, C., & Toledo, M. (2018). How blockchain will change marketing as we know it. *Available at SSRN 3257511*.
- Kumar, V., Ramachandran, D., & Kumar, B. (2021). Influence of new-age technologies on marketing: A research agenda. *Journal of Business Research*, 125, 864–877. <https://doi.org/10/ggvfrj>
- Rejeb, A., Keogh, J. G., & Treiblmaier, H. (2020). How Blockchain Technology Can Benefit Marketing: Six Pending Research Areas. *Frontiers in Blockchain*, 3. <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fbloc.2020.00003>
- Stallone, V., Wetzels, M., & Klaas, M. (2021). Applications of Blockchain Technology in marketing—A systematic review of marketing technology companies. *Blockchain: Research and Applications*, 2(3), 100023. <https://doi.org/10.1016/j.bcra.2021.100023>
- Tapp, A., & Hughes, T. (2004). New technology and the changing role of marketing. *Marketing Intelligence & Planning*, 22(3), 284–296. <https://doi.org/10/d2jbzq>
- Tapscott, D., & Tapscott, A. (2016). *Blockchain revolution: How the technology behind bitcoin is changing money, business, and the world*. Penguin.

IMPACTUL NOILOR TEHNOLOGII ASUPRA DEZVOLTĂRII ECONOMICE

THE IMPACT OF NEW TECHNOLOGIES ON ECONOMIC DEVELOPMENT

Alexandra CIORNÎI

Masterand, Universitatea din Oradea – Facultatea de Științe Economice
e-mail: ciornii.98@gmail.com

***Abstract:** This study explores the implications of emerging technologies on economic development. We employ a comprehensive research methodology that includes literature review, data analysis, and case studies. Our findings reveal that the adoption and integration of new technologies, such as artificial intelligence, blockchain, and advanced automation, have a substantial positive impact on economic growth and productivity. These technologies lead to increased efficiency, job creation, and enhanced competitiveness across various sectors. This research underscores the significance of proactive technological innovation in fostering economic development and competitiveness on a global scale.*

Keywords: New Technologies; Innovation; Sci Tech; Economic Development.

JEL Code: O3, O31, O33

2. Introducere

În era noilor tehnologii, dezvoltarea economică a devenit strâns legată de procesele tehnologice. Revoluția digitală, inovațiile tehnologice și schimbările semnificative în modul în care oamenii comunică, lucrează și trăiesc au transformat radical peisajul economic global. Impactul noilor tehnologii asupra dezvoltării economice a devenit o temă centrală în discuțiile științifice, guvernamentale și de afaceri.

În această lucrare, ne propunem să explorăm și să analizăm modul în care noile tehnologii au influențat dezvoltarea economică la nivel mondial. Vom examina cum

inovațiile în domeniul tehnologiei informației, inteligența artificială, biotehnologia, roboții și altele au schimbat paradigma dezvoltării economice, contribuind la creșterea economică, productivitate și competitivitate.

Această lucrare se va concentra, de asemenea, pe aspectele pozitive și negative ale impactului tehnologiei asupra dezvoltării economice. Vom evalua cum noile tehnologii au generat oportunități semnificative de inovare și dezvoltare, dar și cum au creat provocări legate de securitatea cibernetică, privatitatea datelor, inegalități economice și pierderea locurilor de muncă.

În final, vom explora perspectivele viitoare ale interacțiunii dintre tehnologie și dezvoltarea economică, inclusiv potențialul acestor inovații tehnologice de a aborda probleme majore precum schimbările climatice, sănătatea globală și dezvoltarea durabilă.

Prin această analiză comprehensivă, lucrarea mea se propune să ofere o viziune cuprinzătoare asupra modului în care noile tehnologii au remodelat și vor continua să modeleze peisajul economic mondial, subliniind rolul esențial pe care îl au în dezvoltarea societăților și a economiilor la nivel global.

3. Revoluția tehnologică

Revoluția tehnologică reprezintă un fenomen semnificativ în evoluția societății și economiei, caracterizat de inovații tehnologice de amploare, care au schimbat fundamental modul în care funcționează lumea. Această revoluție a avut un impact semnificativ asupra dezvoltării economice globale, generând o serie de inovații majore și schimbări economice notabile.

Internetul a fost una dintre cele mai revoluționare inovații tehnologice. Acesta a fost dezvoltat ca un proiect de cercetare finanțat de Departamentul Apărării al Statelor Unite (DoD) și a avut un impact semnificativ asupra comunicării, comerțului electronic și schimbului de informații (Hale, 2014).

Lansarea telefoanelor inteligente, precum iPhone de la Apple, a marcat o nouă eră în mobilitatea digitală. Aceste dispozitive au schimbat modul în care oamenii comunică, lucrează și accesează informații, influențând semnificativ industria IT și cea a aplicațiilor mobile (Eger, 2018).

Progresele în domeniul inteligenței artificiale (AI) au dus la dezvoltarea mașinilor capabile să învețe și să efectueze sarcini complexe, cum ar fi analiza datelor, recunoașterea vocală sau a imaginilor, precum și automatizarea proceselor de producție. Aceasta a dus la o creștere semnificativă a eficienței și productivității în diverse industrii (Dumont, 1999).

Noile tehnologii medicale (inovațiile medicale), cum ar fi secvențierea ADN-ului și dezvoltarea terapiilor genetice, au revoluționat domeniul sănătății, permițând diagnosticarea și tratarea unor boli cu precizie crescută (Bronzino, 2006). Aceasta a

avut un impact semnificativ asupra îngrijirii medicale și a cercetării științifice în domeniu.

Tehnologia blockchain, care stă la baza criptomonedelor precum Bitcoin, a avut un impact major în domeniul financiar, asigurând securitate și transparență în tranzacțiile digitale (Blockchain Strategy,2023). Aceasta a generat schimbări semnificative în sistemul bancar și în domeniul finanțelor.

Aceste inovații majore au provocat schimbări economice, influențând producția, comerțul, locurile de muncă și creșterea economică în întreaga lume. De asemenea, aceste exemple sunt susținute de surse oficiale sau rapoarte de la organizații și entități relevante din domeniile respective.

În concluzie, revoluția tehnologică reprezintă un punct de cotitură în evoluția societății și economiei, generând transformări profunde în modul în care interacționăm cu lumea din jurul nostru. În urma acestor evoluții, societatea și economia se află într-un proces continuu de adaptare, unde inovarea devine motorul principal al progresului.

4. Beneficii ale tehnologiei în dezvoltarea economică

Tehnologia a devenit un motor esențial pentru evoluția dezvoltării economice, oferind o gamă variată de beneficii care afectează atât aspectele operaționale ale economiei, cât și aspectele sociale și globale. În această secțiune, ne concentrăm pe două aspecte cheie ale beneficiilor tehnologiei în dezvoltarea economică, și anume, creșterea productivității și inovația, precum și dezvoltarea durabilă și contribuția la soluționarea problemelor globale.

Creșterea productivității și inovația reprezintă doi piloni fundamentali ai avantajelor aduse de tehnologie dezvoltării economice (<https://www.bls.gov/>). Creșterea productivității, susținută de tehnologie, se manifestă prin îmbunătățiri semnificative ale eficienței și performanței în diferite sectoare economice. Tehnologia a permis automatizarea proceselor, îmbunătățind fluxurile de lucru și reducând erorile umane. Aceasta a avut ca rezultat o utilizare mai eficientă a resurselor și reducerea costurilor de

producție (https://www.mckinsey.com/~/_/media/mckinsey/featured%20insights/meeting%20societys%20expectations/solving%20the%20productivity%20puzzle/mg-solving-the-productivity-puzzle--report-february-2018.pdf).

În plus, tehnologia a îmbunătățit calitatea și precizia producției, ceea ce a condus la produse și servicii de înaltă calitate. Prin intermediul analizei datelor și a inteligenței artificiale, companiile au putut identifica noi modalități de a-și optimiza operațiunile, ajutând astfel la maximizarea randamentului și profitabilității.

Inovația tehnologică a avut un impact semnificativ asupra dezvoltării economice, stimulând creșterea economică prin intermediul dezvoltării de produse, servicii și procese noi. Inovația a deschis noi piețe și a generat oportunități de afaceri. De exemplu, platformele digitale și aplicațiile mobile au creat medii fertile pentru strat-

up-uri și întreprinderi mici și mijlocii, contribuind la diversificarea economică (Noja, 2013).

De asemenea, inovația tehnologică a creat noi modalități de colaborare și comunicare, facilitând transferul de cunoștințe și expertiză între companii și instituții de cercetare. Prin această colaborare, au fost dezvoltate soluții inovatoare la probleme complexe, precum dezvoltarea de tehnologii curate și soluții pentru problemele de sănătate globale (OECD, 2022).

Tehnologia nu aduce beneficii numai în ceea ce privește creșterea economică, ci joacă și un rol esențial în soluționarea problemelor globale și în promovarea dezvoltării durabile (Scheel and Vasquez, 2012). Tehnologia a facilitat dezvoltarea de surse de energie regenerabilă și a promovat eficiența energetică, contribuind astfel la reducerea emisiilor de carbon și la lupta împotriva schimbărilor climatice. Inovațiile tehnologice au permis optimizarea resurselor, reducând astfel impactul asupra mediului în cadrul proceselor de producție.

Tehnologia a avut un rol important în soluționarea problemelor globale, precum dezastre naturale, pandemii și provocări legate de sănătate. Monitorizarea și analiza datelor în timp real au permis intervenții mai rapide și mai eficiente în situații de criză. De asemenea, tehnologia a îmbunătățit accesul la servicii de sănătate și educație în regiuni defavorizate, contribuind la creșterea calității vieții.

De asemenea, digitalizarea și tehnologia au favorizat colaborarea globală, permițând colectarea de date și resurse pentru a soluționa problemele complexe, cum ar fi foametea, sărăcia și bolile pandemice.

Această secțiune evidențiază impactul semnificativ al tehnologiei în dezvoltarea economică, înregistrând contribuțiile acesteia în ceea ce privește creșterea economică, inovația și promovarea dezvoltării durabile la nivel global (Clark, 2016). O idee interesantă legată de dezvoltarea durabilă și soluționarea problemelor globale ar putea fi explorarea modului în care tehnologia poate contribui la gestionarea resurselor globale, precum apa dulce, prin intermediul soluțiilor tehnologice inteligente. Această idee vizează un aspect crucial al dezvoltării durabile și al soluționării problemelor globale, deoarece apa dulce este o resursă esențială pentru supraviețuirea umană și pentru ecosistemele globale, iar gestionarea acesteia devine tot mai dificilă din cauza schimbărilor climatice și a creșterii cererii.

În acest context, putem explora cum tehnologiile precum senzorii de monitorizare a calității apei, sistemele de gestionare a apei bazate pe inteligență artificială și tehnologiile de purificare a apei pot fi aplicate pentru a optimiza și conserva resursele de apă dulce. Acest lucru poate contribui la prevenirea crizelor legate de apă, la protejarea ecosistemelor acvatice și la asigurarea accesului la apă potabilă în zonele defavorizate.

De asemenea, aceste tehnologii pot avea un impact pozitiv asupra dezvoltării economice, prin crearea de oportunități de afaceri în domeniul gestionării apei și al tehnologiei ecologice, și prin contribuția la dezvoltarea de infrastructură durabilă în comunități globale.

Acest exemplu arată cum tehnologia poate fi un instrument-cheie pentru gestionarea eficientă a resurselor și pentru abordarea provocărilor globale.

5. Provocări în era tehnologiei

În era tehnologiei avansate, cu toate beneficiile sale, se conturează, de asemenea, unele provocări majore care trebuie abordate pentru a asigura dezvoltarea economică durabilă și echitabilă. Două dintre aceste provocări sunt securitatea cibernetică și impactul asupra forței de muncă.

Securitatea cibernetică este o preocupare centrală în contextul revoluției tehnologice. O lume din ce în ce mai conectată și dependentă crescută de infrastructura digitală au generat riscuri pentru securitatea datelor și a sistemelor. Atacurile cibernetică pot afecta organizațiile, guvernele și indivizii, punând în pericol confidențialitatea și integritatea datelor, precum și funcționarea sistemelor critice. În acest context, se impune dezvoltarea și implementarea de politici de securitate cibernetică, precum și investiții considerabile în tehnologii de protecție cibernetică și în educația în domeniul securității cibernetică.

Progresul tehnologic și automatizarea aduc cu sine o serie de implicații în ceea ce privește forța de muncă. Deși tehnologia poate îmbunătăți eficiența și productivitatea, aceasta poate, în același timp, să înlocuiască locurile de muncă, în special cele care implică sarcini rutiniere și repetitive. Aceasta poate crea inegalități economice, deoarece nu toate persoanele au acces la noile oportunități tehnologice, iar recalificarea sau reantrenarea forței de muncă poate fi costisitoare și provocatoare. Este esențială dezvoltarea de politici și programe de reeducare pentru a ajuta angajații să se adapteze la noile cerințe tehnologice și să-și dezvolte abilitățile în domeniul tehnologic.

Aceste provocări reprezintă aspecte critice ale dezvoltării economice în era tehnologică, cerând atenție sporită și strategii eficiente pentru a asigura un mediu tehnologic sigur și o tranziție cât mai eficientă pentru forța de muncă. Soluțiile necesită implicarea guvernelor, sectorului privat și instituțiilor de învățământ pentru a aborda aceste probleme și pentru a facilita o evoluție armonioasă către un viitor tehnologic mai promițător.

6. Perspective în evoluția dezvoltării economice sub impactul tehnologiei

În analiza evoluției dezvoltării economice sub influența tehnologiei, este esențial să privim către perspective, ținând cont de contribuția potențială a tehnologiei. Perspectiva reprezintă un subiect de interes major.

Un aspect cheie al dezvoltării economice viitoare îl reprezintă impactul continuu al inteligenței artificiale și al inovației tehnologice asupra economiei. Raportul “Global Innovation Index 2022”, elaborată de Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI), subliniază că inovația și AI vor juca un rol major în

competitivitatea economică și creșterea economică. Tehnologiile emergente, cum ar fi mașinile autonome și rețelele 5G, vor deschide noi oportunități de afaceri și vor genera noi modele economice (WIPO, 2019).

Rețelele 5G, ca parte a infrastructurii de comunicații de următoarea generație, vor avea un impact considerabil asupra economiei. Aceste rețele vor furniza o conectivitate extrem de rapidă și fiabilă, deschizând calea pentru o serie de aplicații și servicii inovatoare. De exemplu, ele pot susține dezvoltarea mașinilor autonome, a internetului obiectelor și a tehnologiilor inteligente pentru orașe (smart cities). Prin intermediul rețelelor 5G, oportunitățile de afaceri se extind, deoarece se creează infrastructura necesară pentru dezvoltarea noilor modele economice. Acest lucru poate include îmbunătățiri semnificative în domenii precum sănătate, industrie, transport și multe altele. De asemenea, rețelele 5G pot consolida procesele de automatizare și eficiență, ceea ce contribuie la creșterea productivității și competitivității la nivel global.

În contextul creșterii preocupărilor privind schimbările climatice și utilizarea durabilă a resurselor, tehnologiile orientate spre sustenabilitate și economia circulară se vor bucura de o contribuție majoră la dezvoltarea economică. Conform “United Nations World Economic Situation and Prospects 2022”, publicat de Națiunile Unite, trecerea la modele de producție și consum sustenabile, sprijinite de tehnologii verzi, va contribui la promovarea dezvoltării economice durabile. Inițiativele de energie regenerabilă, reciclare și economie circulară vor crea oportunități economice și vor contribui la reducerea amprente ecologice.

Sectorul sănătății și biotehnologia vor juca un rol cheie în evoluția dezvoltării economice. “Digital Health A New Framework for Healthcare”, un raport publicat de Organizația Mondială a Sănătății, evidențiază potențialul revoluționar al tehnologiei în domeniul sănătății. Telemedicina, analiza datelor de sănătate și terapiile genetice sunt doar câteva exemple de tehnologii care vor îmbunătăți accesul la serviciile de sănătate, vor reduce costurile și vor contribui la creșterea calității vieții (Snowdon, 2019).

Telemedicina implică tehnologiei pentru a oferi consultații medicale și servicii de îngrijire medicală la distanță, ceea ce permite pacienților să interacționeze cu profesioniștii din domeniul sănătății prin intermediul platformelor online sau a altor mijloace digitale. Această abordare aduce numeroase avantaje, cum ar fi accesul mai facil la servicii medicale pentru comunitățile izolate geografic, reducerea timpului și costurilor asociate deplasărilor pentru pacienți, și, de asemenea, posibilitatea de a monitoriza pacienții la distanță, ceea ce poate duce la intervenții medicale mai rapide și mai eficiente.

Din punct de vedere economic, telemedicina contribuie la optimizarea utilizării resurselor din sistemul de sănătate, reducând costurile asociate cu spitalizarea și facilitând administrarea eficientă a serviciilor medicale. Aceasta poate ajuta la creșterea accesibilității la serviciile de sănătate, inclusiv pentru populația din zonele rurale sau izolate.

În plus, telemedicina se încadrează în tendința de digitalizare a sectorului sănătății, cu potențialul de a spori calitatea vieții și de a contribui la dezvoltarea economică, prin creșterea eficienței și a productivității, precum și prin stimularea inovării în industria medicală. Această schimbare semnificativă în modul în care accesăm serviciile de sănătate are un potențial de transformare pe termen lung asupra economiei și calității vieții (Snowdon, 2019)

Perspectivile menționate, demonstrează că tehnologia va continua să fie un motor crucial pentru dezvoltarea economică. Sursele susțin acest punct de vedere și subliniază importanța gestionării responsabile a acestei evoluții tehnologice pentru a asigura dezvoltarea economică durabilă și echitabilă.

Impactul noilor tehnologii asupra dezvoltării economice reprezintă un subiect de preocupare majoră, conform surselor oficiale. Aceste tehnologii au potențialul de a accelera creșterea economică, sporind productivitatea și eficiența. Totodată, ele au capacitatea de a genera noi locuri de muncă în domeniile tehnologiei și inovației. Cu toate acestea, este esențial să se țină cont de distribuția echitabilă a beneficiilor pentru a evita creșterea inegalității sociale. Sustenabilitatea este, de asemenea, un factor crucial, deoarece noile tehnologii pot contribui la soluționarea problemelor de mediu și la promovarea dezvoltării durabile. În plus, tehnologiile avansate pot oferi țărilor și companiilor un avantaj competitiv pe piața globală, motiv pentru care investițiile în aceste domenii sunt din ce în ce mai importante. Este vital să se monitorizeze aceste tendințe și impacturile pentru a orienta politica economică în direcția cea mai benefică pentru dezvoltarea economică a societății.

7. Concluzii

Impactul noilor tehnologii asupra dezvoltării economice este o temă deosebit de relevantă în contextul evoluției societății contemporane. Tendințele tehnologice precum rețelele 5G, telemedicina și gestionarea apei dulci au un impact major și vor continua să influențeze dezvoltarea economică. Rețelele 5G au deschis noi orizonturi pentru inovație și eficiență economică prin furnizarea unei conectivități ultrarapide și fiabile. Telemedicina a redefinit furnizarea serviciilor de sănătate, facilitând accesul la îngrijire medicală la distanță, ceea ce reduce costurile și crește accesibilitatea la servicii de sănătate. Aceste inovații contribuie la creșterea productivității, la reducerea costurilor și îmbunătățirea accesului la servicii esențiale, aducând beneficii societății și economiilor.

În concluzie, este evident că tehnologia a devenit o forță motrice semnificativă în dezvoltarea economică. Am explorat cum tehnologia contribuie la creșterea productivității, inovație, dezvoltare durabilă și soluționarea problemelor globale. Tehnologia a adus schimbări semnificative în mediul economic, influențând sectoare diverse și având un impact profund asupra societății.

Respectiv, tehnologia a condus la creșterea eficienței și productivității în diferite sectoare economice, sprijinind astfel creșterea economică. Inovația tehnologică a

generat noi produse, servicii și piețe, deschizând noi oportunități pentru dezvoltarea economică. Dezvoltarea durabilă a fost facilitată de tehnologie prin intermediul energiei regenerabile, reciclării și monitorizării mediului.

Tehnologia a jucat un rol esențial în soluționarea problemelor globale, cum ar fi pandemiile sau crizele de mediu. Impactul tehnologiei asupra forței de muncă a necesitat adaptare și reantrenare pentru a face față schimbărilor.

Într-un viitor continuu, tehnologia va continua să fie un factor esențial în modelarea dezvoltării economice. Prin gestionarea atentă a provocărilor și exploatarea potențialului de inovare, tehnologia poate contribui la dezvoltarea economică durabilă, în timp ce aduce beneficii semnificative societății în ansamblu. În lumina acestei evoluții tehnologice rapide, este imperativ să fim pro activi în adaptarea la schimbările tehnologice și să ne asigurăm că beneficiile tehnologiei sunt distribuite echitabil și sustenabil în întreaga societate.

Concluzia acestei teme subliniază rolul incontestabil pe care tehnologia îl joacă în dezvoltarea economică, reprezentând un motor al creșterii, inovației și sustenabilității. Pe măsură ce ne îndreptăm spre viitor, este esențial să ne angajăm în gestionarea responsabilă a tehnologiei, promovând inovația, echitatea și dezvoltarea sustenabilă.

Tehnologia poate continua să fie un instrument central în modelarea viitorului dezvoltării economice, promovând progresul și bunăstarea umană.

Referințe bibliografice

***2023, Art. Blockchain Strategy. Accesat la <https://digital-strategy.ec.europa.eu/ro/policies/blockchain-strategy>

Anne Snowdon, RN, PhD, FAAN, (2019). „Digital Health: A framework for healthcare transformation”. Clinical Research, Analytics HIMSS. Accesat la https://www.gs1ca.org/documents/digital_health-affht.pdf

Arthur O. Eger, Huub Ehlhardt, (2018). „On the Origin of Products”. United Kingdom, Cambridge University Press. Accesat la https://www.google.ro/books/edition/On_the_Origin_of_Products/cUJBDwAAQBAJ?hl=ro-MD&gbpv=1

Dumont, J. C. (1999). La contribution des facteurs humains à la croissance: revue des études empiriques, *Cahier de recherche no. 99-10, CREFA*, Université de Laval, 1-18.

Accesat la https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0140_RO.html

Joseph D. Bronzino, (2006). „Medical Devices and System”. Hartford Connecticut, U.S.A, Trinity College. Accesat la

https://books.google.ro/books?hl=ro&lr=&id=sITMBQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=medical+devices&ots=UqJ3pfZ3cv&sig=ZOqZ3l6Tl3zmBfka0fxXijHd_HE&redir_esc=y#v=onepage&q=medical%20devices&f=false

Liana SON, Gratiela Georgiana NOJA, Mihai RITIVOIU, Roxana TOLTEANU, (2013).

„Education and Economic Growth: an Empirical Analysis of Interdependencies and Impacts Based on Panel Data”. *Timisoara Journal of Economics and Business*, 6(19), 39-54. Accesat la https://tjeb.ro/index.php/tjeb/article/view/TJEB19_Aug2013_39to54

- McKinsey/Company, (2018). „Solving the productivity puzzle: The role of demand and the promise of digitization”. McKinsey Global Institute, San Francisco. Accesat la <https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/featured%20insights/meeting%20societys%20expectations/solving%20the%20productivity%20puzzle/mg-solving-the-productivity-puzzle--report-february-2018.pdf>
- OCDE (Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică),2022. Nathan Rosenberg, “Innovation and Economic Growth”. Standford University. Accesat la <https://www.oecd.org/cfe/tourism/34267902.pdf>
- Sarah V. Hale, (2014) „Internet Marketing: Learn Proven Methods to Making as an Internet Marketer Today”. North Charleston, SC, United States, CreateSpace Independent Publishing Platform. Accesat la <https://dl.acm.org/doi/10.5555/2765564>
- Scheel, C.; Vazquez, M. 2011. The role of innovation and technology in industrial ecology systems for the sustainable development of emerging regions. Journal of Sustainability Development. 4, 197. Accesat la https://www.researchgate.net/publication/271019494_The_Role_of_Innovation_and_Technology_in_Industrial_Ecology_Systems_for_the_Sustainable_Development_of_Emerging_Regions
- Soumitra Dutta, Bruno Lanvin, Sacha Wunsch-Vincent (2019). „Global Innovation Index 2019”. World Intellectual Property Organization(WIPO), Geneva, Switzerland. Accesat la https://www.researchgate.net/profile/Sacha-Wunsch-Vincent/publication/359204628_The_Global_Index_2019_-_The_Future_of_Medical_Innovation/links/622e757e97401151d2173640/The-Global-Index-2019-The-Future-of-Medical-Innovation.pdf#page=52
- Ulrike Felt, Rayvon Fouche, Clark A. Miller and Laurel Smith-Doerr, (2016). „The Handbook of Science and Technology Studies, Fourth Edition” The MIT Press, SUA. Accesat la <https://mitpress.mit.edu/9780262035682/the-handbook-of-science-and-technology-studies/>

ANTREPRENORUL ȘI STRESUL – FACTORI PSIHOSOCIALI AI STRESULUI THE ENTREPRENEUR AND STRESS – PSYCHOSOCIAL FACTORS OF STRESS

Anda DARABANȚ

Masterand, Universitatea din Oradea– Facultatea de Științe
Economicee-mail: darabantand@yahoo.com

Abstract: *The Entrepreneur and Stress explores the complex relationship between entrepreneurship and stress in the business environment. This work investigates the specific sources of stress that entrepreneurs face, how they respond to the inherent pressures of entrepreneurial activities, and the strategies they adopt to efficiently manage stress. By studying the impact of stress on the mental and physical health of entrepreneurs and how the proper approach to stress can contribute to their success and resilience in the face of business challenges, this essay sheds light on various aspects of entrepreneurship in the context of stress. It provides a comprehensive perspective on this crucial subject, illustrating how entrepreneurs can successfully navigate the business world and turn stress into a driver of growth and innovation.*

Keywords: entrepreneurship, stress, psychosocial, stress management, resilience, risk factors

JEL Code: J24; L26

1. INTRODUCERE

Antreprenoriatul este un concept complex și dinamic, dar în esență, se referă la procesul de inițiere, dezvoltare și gestionare a unei afaceri sau a unei organizații cu scopul de a obține profit sau de a atinge obiective specifice. Un antreprenor este persoana care inițiază și conduce această activitate, asumând riscuri și inovând pentru a exploata oportunitățile de pe piață (Popa, 2008).

Un antreprenor este o persoană sau un individ care inițiază, dezvoltă și gestionează o afacere sau o organizație pentru a crea valoare, inovație și profit. Antreprenorii sunt cunoscuți pentru abilitățile lor de a identifica oportunități de afaceri, de a asuma riscuri și de a inova, aducând idei, produse sau servicii noi sau îmbunătățite pe piață (Ghenea,2021).

Caracteristicile cheie ale antreprenoriatului includ:

1. Inovația:

Antreprenorii sunt adesea văzuți ca inovatori, aducând idei noi, produse sau servicii pe piață pentru a satisface nevoile clienților sau pentru a aborda probleme existente.

2. Asumarea riscului:

Antreprenorii trebuie să fie dispuși să asume riscuri financiare și operaționale în efortul de dezvoltare a afacerii. Aceștia pot investi resurse financiare proprii sau să caute finanțare pentru a-și susține inițiativele.

3. Managementul afacerii:

Un antreprenor trebuie să aibă abilități de management pentru a planifica, organiza și superviza operațiunile afacerii. Aceasta include luarea deciziilor strategice și gestionarea resurselor umane și materiale.

4. Scopul de profit:

În majoritatea cazurilor, antreprenoriatul are ca scop obținerea de profit. Profitul este adesea utilizat pentru a răsplăti investitorii și pentru a finanța dezvoltarea ulterioară a afacerii.

5. Flexibilitate:

Antreprenorii trebuie să fie flexibili și adaptați la schimbările din mediul de afaceri. Aceștia trebuie să poată ajusta strategiile și să răspundă rapid la oportunități și amenințări (Onetiu, 2019).

Antreprenoriatul poate avea diferite forme, cum ar fi antreprenoriatul micilor afaceri, antreprenoriatul social, antreprenoriatul tehnologic sau antreprenoriatul în cadrul organizațiilor existente. Fiecare formă prezintă propriile sale caracteristici și provocări specifice. În ultimii ani, antreprenoriatul a devenit un motor important al dezvoltării economice și inovării în societatea contemporană. (Vățămanescu, 2014) Toate aceste forme și caracteristici duc la diferite stări psihologice prin care un antreprenor v-a trece, cea mai importantă și totodată dăunătoare fiind stresul, despre care v-om vorbi în detaliu în cele ce urmează.

2. FACTORII PSIHOSOCIALI AI STRESULUI

Factorii psihosociale ai stresului sunt elemente din mediul social și psihologic care pot influența nivelul de stres al unei persoane. Acești factori pot varia de la individ la individ și pot juca un rol semnificativ în modul în care cineva percepe și răspunde la stres. Iată câțiva factori psihosociale importanți care pot contribui la nivelurile de stres: relațiile interpersonale, presiunea socială, evaluarea subiectivă, controlul și autonomia, factorii de muncă, economia și starea financiară, evenimentele de viață majore, cultura și valori personale, teama de eșec, reziliența și abilitățile de gestionare a stresului

Presiunea de a se conforma normelor sociale sau de a satisface așteptările celor din jur poate genera stres. De exemplu, așteptările sociale legate de carieră, relații sau aspect fizic pot fi factori stresanți.

Este important să înțelegem că stresul este o experiență subiectivă și că factorii psihosociali pot varia de la o persoană la alta. Gestionarea stresului poate implica conștientizarea și abordarea acestor factori pentru a menține echilibrul și bunăstarea mentală. (Năstase, 2012)

Factorii psihosociali ai antreprenoriatului se referă la influențele de natură psihologică și socială care pot afecta comportamentul, deciziile și experiența antreprenorilor în mediul lor de afaceri. Acești factori pot varia în funcție de individ și de contextul afacerii, dar pot fi împărțiți în mai multe categorii.

În cazul unui antreprenor apar frecvent următorii factorii psihosociali:

1. Motivație personală, care include ambiția, dorința de a avea succes, pasiunea pentru afacere și satisfacția personală derivată din crearea și dezvoltarea unei afaceri;

2. Controlul și abilitățile de management, referindu-ne la capacitatea de a lua decizii, de a-și asuma riscuri, de a inova, de a dezvolta strategii și de a gestiona resursele;

3. Rețele sociale și sprijin social: Legăturile cu alți antreprenori, mentorii, prietenii sau familia pot influența deciziile antreprenorilor și pot oferi sprijin emoțional și sfaturi utile.

4. Toleranța la eșec, nivelul de stres și capacitatea de gestionare a stresului sunt factorii ce influențează puternic modul în care antreprenorii iau decizii și se descurcă în mediul de afaceri.

5. Satisfacție în muncă și echilibru între viața profesională și personală, nivelul de satisfacție în muncă și capacitatea de a menține un echilibru sănătos între viața profesională și cea personală pot afecta bunăstarea antreprenorilor.

6. Cultură organizațională și mediu de lucru, cultura organizațională, climatul de lucru și relațiile cu angajații au un impact semnificativ asupra stresului și satisfacției antreprenorilor.

Acești factori psihosociali enumerați pot influența modul în care antreprenorii iau decizii, abordează provocările și obțin succesul în mediul lor de afaceri. Este important pentru antreprenori să fie conștienți de acești factori și să îi gestioneze în mod corespunzător pentru a obține rezultate pozitive în afacerea lor. (Cristache & Năstase, 2023).

3. ANTREPRENORUL ȘI STRESUL

Acestea sunt adesea legate în mod strâns, deoarece viața antreprenorilor implică multe provocări și incertitudini care pot genera niveluri ridicate de stres. Iată cum se manifestă și de ce este relevant stresul în contextul antreprenoriatului:

Unul dintre cei mai importanți factori de stres pentru antreprenori este gestionarea financiară. Ei pot fi responsabili pentru capitalul investit în afacere, iar riscul de a pierde investițiile sau de a nu atinge profitabilitatea poate fi copleșitor.

Capotescu R. (2006) precizează că antreprenorii trebuie să ia decizii cheie în ceea ce privește direcția afacerii lor, strategia, inovația și resursele. Fiecare decizie poate

avea un impact semnificativ asupra succesului afacerii, ceea ce poate genera stres. Aceștia se confruntă cu un grad mare de incertitudine, deoarece mediul de afaceri este în continuă schimbare. Asumarea riscurilor și adaptarea la schimbări pot fi factori majori de stres. În viața unui antreprenor nu există un program fix aceștia confruntându-se mereu cu termene limită strânse și situații neprevăzute. Acest ritm alert ducând la epuizare și stres cronic.

Așteptările sociale legate de succesul în afaceri și comparația cu alți antreprenori alături de menținerea unui echilibru între viața profesională și personală poate fi dificil, iar neglijarea vieții personale din cauza angajamentului față de afacere poate fi stresantă.

Aceștia trebuie să fie mereu dispuși să învețe și să se adapteze la schimbările din mediul de afaceri, acești factori generând frica de eșec care de altfel este cea mai puternică sursă de stres.

Este important ca aceștia să conștientizeze stresul și să dezvolte strategii de gestionare a acestuia, precum meditația, exercițiile fizice, gestionarea timpului și găsirea de suport în rețele de antreprenori sau de mentorat. Gestionarea stresului poate contribui la succesul pe termen lung și la menținerea sănătății mentale și fizice a antreprenorilor. (Faris, 2019)

Numeroasele cercetări făcute asupra antreprenorilor, analizează din mai multe perspective viața și capacitățile lor, majoritatea dintre ele având aceleași rezultate, mai exact faptul că o persoană alege și își dezvoltă capacitatea antreprenorială condus de mai mulți factori similari în cazul a mai multor antreprenori. Cel mai important factor după spusele mai multor cercetători, fiind independența financiară, la care se adaugă dorința de dezvoltare, ajutorul comunității etc.

Conform lui Nabi et al. (2010) există mai multe diferențe semnificative între antreprenorii tineri și cei mai în vârstă, care pot afecta modul în care abordează și gestionează afacerile. Câteva dintre diferențele cheie sunt: antreprenorii în vârstă au adesea mai multă experiență de viață și de muncă. Această experiență le poate oferi cunoștințe mai extinse în ceea ce privește gestionarea afacerilor, luarea de decizii și gestionarea resurselor. Aceștia pot avea o situație financiară mai stabilă și o rețea de contacte mai bogată, ceea ce le poate oferi acces la resurse mai mari pentru începerea și dezvoltarea afacerii. Odată cu trecerea timpului, pot construi o rețea de contacte mai solidă și pot avea acces la relații profesionale care pot ajuta la dezvoltarea afacerii.

În cazul tinerilor antreprenori, aceștia pot fi mai dispuși să asume riscuri, în timp ce cei mai în vârstă pot fi mai conservatori și pot evita riscurile mari. Tinerii sunt adesea mai familiarizați cu tehnologiile moderne și pot avea o abilitate mai mare în utilizarea acestora pentru a-și dezvolta afacerile. Pot avea o energie și entuziasm remarcabile, ceea ce îi poate ajuta să depășească obstacolele și să se adapteze rapid la schimbări.

Antreprenorii mai în vârstă pot avea adesea o situație personală mai stabilă, cum ar fi familii înființate și responsabilități mai puține, în timp ce tinerii pot avea mai

multă flexibilitate și libertate pentru a se dedica afacerii. În timp ce tinerii pot fi mai deschiși la învățare și pot avea o capacitate mai mare de a se adapta la schimbările de pe piață, pot fi mai dispuși să încerce din nou după un eșec, în timp ce antreprenorii mai în vârstă pot fi mai reticenți să asume riscuri după o experiență negativă. Este important de menționat că aceste diferențe nu înseamnă că un grup este mai bun decât celălalt în antreprenoriat. Atât tinerii, cât și cei mai în vârstă aduc contribuții valoroase la lumea afacerilor, și abilitățile și experiența lor pot completa și susține în mod reciproc. (Cioca&Moraru, 2010)

4. STUDIU DE CAZ

Ca studiu de caz am ales să vorbesc despre experiențele mele la locurile de muncă, experimentate până în prezent, prezentând astfel amprenta stresului asupra antreprenorilor.

Am întâmpinat până în prezent două situații a doi antreprenori, unul de vârstă medie din domeniul vânzărilor și unul tânăr în domeniul testării construcțiilor. Organigrama firmelor era constituită din maxim 10 persoane astfel, am realizat studiul din perspectiva mea ca angajat și din perspectiva celor doi antreprenori, cărora le-am luat un scut interviu bazat pe întrebări despre cât de mult i-au influențat atât factorii psihosociali cât și forțele pe care le-au depus pentru a-și deschide firmele.

4.1. Antreprenor în vânzări - Mihai

Mihai este un antreprenor de vârstă medie care a decis să deschidă în urmă cu 5 ani o firmă bazată pe comercializarea vehiculelor electrice fără permis de conducere, service pentru produse comercializate dar și vânzarea de piese pentru vehicule, astfel creând o organigramă a firmei bazată pe: administrator, manager, asistent manageri, asistent vânzări, mecanic și un manager pe marketing.

Datorită managementului denaturat aplicat firmei, timp de 4 ani firma a funcționat doar cu forțele lui Mihai, a managerului și a mai multor persoane care veneau pe postul de mecanic. În ultimul an Mihai a decis să își împlinească visul de a avea o firmă mai mare și a reușit, dar acesta nu a luat dreptat fiecare departament și acest lucru aproape l-a adus la faliment. Mai jos v-a fi prezentată situația perioadei dificile prin care acesta a trecut și cum a reușit să o depășească.

Surse de stres:

Presiunea constantă pentru atingerea obiectivelor de vânzări, dezvoltarea rapidă a echipei, relația cu clienții și concurența au fost surse principale de stres. Responsabilitatea pentru gestionarea echipei de vânzări și adaptarea rapidă la schimbările tehnologice crescând nivelul de solicitare.

Impactul asupra afacerii:

Stresul pe care acesta îl resimțea a generat oboseală constantă, reacții nervoase și o posibilă scădere a motivării în echipă. Acest lucru a dus la fluctuații în performanța echipei și la o posibilă scădere a satisfacției clienților. Mihai a resimțit și o presiune financiară crescută pentru a menține profitabilitatea, iar pe fondul stresului acesta a ales să facă achiziții necontrolate crezând că prin vânzarea lor v-a putea restabili bugetul. Prin aceste decizii nehibzuite a ajuns la pierderea angajaților, datorită comportamentului, neplătirea salariilor la timp și acumularea stresului asupra angajaților. Un alt impact extern a fost și neglijarea familiei și sănătății.

Strategii de gestionare a stresului:

După perioada în care Mihai a ajuns să rămână cu 3 oameni în firmă acesta a conștientizat că dacă nu aduce el o schimbare în conducerea firmei, v-a ajunge a faliment. Acest lucru a dus la dorința de a implementa ședințe periodice de lucru pentru echipă pentru a stabili împreună managementul situației și de a face o treabă mai eficientă, urmând după ce a revenit pe linia de supraviețuire a firmei să investească într-un program de formare pentru a menține angajații actualizați cu tendințele din industrie. Și-a stabilit obiective realiste și a încurajat comunicarea deschisă în cadrul echipei.

Pentru acest studiu am discutat cu Mihai adresându-i câteva întrebări legate atât de perioada dificilă prin care a trecut, dar și despre motivația de care a dat dovadă pentru a putea face față stresului și a reveni cu forțe proaspete, cu o echipă mai mică dar de impact.

1. Cum percepeți nivelul de stres în cadrul acestei organizații antreprenoriale?

„Datorită cererii ridicate din industrie, nivelul de stres este mai mare. Ne confruntăm cu presiunea competiției și așteptărilor clienților, ceea ce adaugă o doză suplimentară de stres în organizație.”

2. Care sunt principalele surse de stres pentru angajații din această companie?

„Având în vedere mediul nostru dinamic, cred că una dintre sursele majore de stres este nevoia de a te adapta rapid la schimbările din industrie și de a învăța continuu.”

3. Cum vă influențează stresul performanța și angajamentul față de munca dvs.?

„Recunosc că, în perioadele stresante, pot observa o scădere temporară a performanței. Este dificil să rămân concentrat și productiv atunci când presiunea este mare.”

4. Ce resurse sau sprijin sunt oferite pentru a vă ajuta să gestionați stresul în cadrul organizației?

„Comunicăm deschis despre resursele disponibile pentru gestionarea stresului. Avem o platformă internă în care distribuim materiale, articole și sfaturi utile. Încurajăm, de asemenea, discuțiile deschise despre gestionarea stresului în cadrul echipei.”

5. Care sunt strategiile personale pe care le utilizați pentru a face față

stresului în cadrul muncii?

„Învăț să deleg responsabilități și să încredințez anumite sarcini echipei mele. Încrederea în capacitatea celor din jurul meu și distribuirea sarcinilor mă ajută să reduc presiunea personală.”

6. Ați observat vreun impact al stresului asupra colaborării și comunicării în echipă?

„Da, am observat că în perioadele de stres intens, nivelul de colaborare și comunicare poate scădea. Angajații pot deveni mai tensionați și mai concentrați pe sarcinile individuale, ceea ce poate afecta cooperarea în echipă.”

Legat de experiența proprie, îmi place foarte mult să analizez comportamentele umane și să încerc să ajut persoanele în orice circumstanțe cât este posibil. În cazul lui Mihai, eu am lucrat la început foarte bine și colaborez foarte bine cu managerul, iar după plecarea sa din firmă am luat asupra mea sarcinile, însă nu aveam deloc sprijinul lui Mihai și el își dorea și mai multe de la ceea ce însemna creșterea firmei fără a se gândi că e momentul să își regândească strategia de management. Stresul său cumva afecta toată firma astfel în momentele în care el era la birou se crea un haos general, lucru care afecta atât echipa cât și pe el. Momentul în care am decis că acel loc de muncă nu mai este potrivit pentru mine, mi-am prezentat părerea despre faptul că stresul său îl afectează pe toate planurile, iar faptul că acesta își dorește să tragă de mai multe lucruri nu este o soluție din moment ce nu își schimbă strategiile. După părăsirea acestui loc, am ajuns la concluzia că stresul și haosul creat de către Mihai la început a fost unul care a dus la destrămarea unei echipe dorind să evolueze.

4.2. Antreprenor în testarea construcțiilor- Anca

Anca deține o companie specializată în testarea structurilor de construcții. Crearea acestei firme a pornit de la dorința de a duce tradiția familiei în domeniul construcțiilor mai departe. Firma are o organigramă bazată pe administrator, trei laboranți și trei ingineri CFDP.

Sursele de stres:

Responsabilitatea asigurării conformității cu normele de siguranță, coordonarea cu clienții și întârzierile neprevăzute în proiecte reprezintă sursele majore de stres. Presiunea de a livra rezultate precise și de calitate adăugând niveluri suplimentare de solicitare.

Impactul asupra afacerii:

Stresul a afectat planificarea proiectelor și a determinat o creștere a costurilor. Anca a observat o scădere a moralului în echipa sa, ceea ce a avut un impact asupra colaborării și eficienței în cadrul proiectelor.

Strategii de gestionare a stresului:

Anca a implementat proceduri clare de comunicare cu clienții și a investit în tehnologii avansate pentru a îmbunătăți eficiența proceselor. Ea promovează o cultură de echipă și oferă suport suplimentar angajaților în perioadele critice ale proiectelor.

La întrebările adresate Anca a răspuns foarte clar despre modul în care a afectat-o stresul atât personal, cât și în comunicarea cu echipa ei.

1. Cum percepeți nivelul de stres în cadrul acestei organizații antreprenoriale? Pot spune că pe o scară de la 1 la 5, nivelul de stres din firma mea este de 2, deoarece avem perioade încărcate care pot genera stres și multe lucruri la care trebuie să ne focusăm toată energia, dar încerc să compensez acele perioade încărcate cu perioade lejere în care ne focusăm pe situațiile avute cu pași mărunți, dar mult mai eficienți.

2. Care sunt principalele surse de stres pentru angajații din această companie?

„Cred că angajații resimt presiunea termenelor limită strânse și volumul mare de muncă. Proiectele complexe și cerințele stricte de calitate pot adăuga o doză suplimentară de stres.”

3. Cum vă influențează stresul performanța și angajamentul față de munca dvs.?

„Stresul poate avea un impact asupra modului în care iau decizii și gestionez sarcinile. Însă, în general, încerc să învăț din experiențele stresante și să îmbunătățesc procesele pentru viitor.”

4. Ce resurse sau sprijin sunt oferite pentru a vă ajuta să gestionați stresul în cadrul organizației?

„Am investit în programe de dezvoltare personală care includ atât aspecte legate de carieră, cât și de gestionarea stresului. Organizăm ateliere și cursuri cu experți în domeniu pentru a oferi angajaților instrumente practice.”

5. Care sunt strategiile personale pe care le utilizați pentru a face față stresului în cadrul muncii?

„Mă străduiesc să fiu flexibil și să adopt o atitudine pozitivă față de schimbare. Încerc să văd provocările ca pe oportunități și să găsesc soluții creative, ceea ce contribuie la reducerea stresului.”

6. Ați observat vreun impact al stresului asupra colaborării și comunicării în echipă?

„Stresul poate genera tensiuni, dar suntem conștienți de acest aspect și luăm măsuri pentru a gestiona această situație. Implementăm strategii de comunicare deschisă și organizăm ședințe periodice pentru a discuta despre modurile de a face față provocărilor.”

Din perspectiva mea ca angajat în această organizație, or spune că nivelul de stres este minim, atmosfera și echipa fiind foarte bine încheiate și manageriate, stresul făcându-și simțită prezența doar în momentele supra aglomerate din perioadele de foc a termenelor limită. Cumva stresul este înlocuit printr-un diferit mod de a aduce bunăstare angajaților, prin mese împreună, comunicare deschisă cu toată echipa, înțelegere și ajutor din partea lor.

CONCLUZIE

În primul rând, din discuția cu cei doi am ajuns la concluzia că Mihai, este tipul antreprenorului care recunoaște impactul negativ pe care îl aduce stresul și care reușește abia după ce este înfrânt de efectele stresului să ia măsuri și să refacă strategiile. În cazul Ancăi, tipologia ei de antreprenor este una care se bazează pe orientarea către găsirea unei soluții, aceasta înfruntând perioadele stresante împreună cu echipa sa, bucurându-se apoi împreună de victorii.

În al 2-lea rând, stresul văzut de către mine ca un simplu angajat la cei doi antreprenori, pot spune că este la un nivel ridicat, Mihai își exterioriza stresul creând haos în echipă, iar Anca ascunde bine stresul creat din simplul fapt că îi este frică de eșec, iar uneori din decizi de frică ajunge să dea greși, însă pentru ea munca în echipă este esențială și asta cumva o diferențiază de Mihai care datorită vârstei și dorinței de a face cât mai multe într-un timp cât mai scurt nu se lasă ajutat de către echipă. În al 3-lea rând, amprenta stresului asupra antreprenorilor din domeniile vânzărilor și testării construcțiilor evidențiază nevoia de abordări personalizate și strategii specifice pentru gestionarea presiunilor specifice fiecărei industrii. După spusele celor doi antreprenori, comunicarea deschisă, gestionarea echipei și investițiile în tehnologii și formare sunt esențiale pentru a minimiza impactul stresului și a asigura durabilitatea afacerilor în aceste domenii competitive.

BIBLIOGRAFIE

Cărți

1. Cioca, L. I., Moraru, R. I., 2010, *Managementul riscurilor profesionale psihosociale*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu.
2. Cristache N., Năstase M., 2023, *Antreprenoriatul strategic*, Ed. C.H. Beck, București
3. Ghenea M., 2021, *Antreprenoriat. Drumul de la idei către oportunități și succes în afaceri*, Ed. Evrika, București
4. Onetiu C., 2019, *Start în antreprenoriat*, Ed. Act și Politon, București
5. Popa, M., 2008, *Introducere în psihologia muncii*, Ed. Polirom, Iași
6. Vătămănescu, E. M., 2014, *Teorie și diagnoză organizațională – repere pentru un management eficient*, Ed. Tritonic, București

Publicații online

1. Faris, N. (2019). *Entrepreneurial Skills The Skills You Need to Build a Great Business*, Lebanese International University.

[https://www.researchgate.net/publication/332820383 Entrepreneurial Skills The Skills You Need to Build a Great Business](https://www.researchgate.net/publication/332820383_Entrepreneurial_Skills_The_Skills_You_Need_to_Build_a_Great_Business), accesat online la data de 03.11.2023

2. Năstase, C. (2012). *Antreprenoriat și tehnici decizionale în afaceri internaționale*, Universitatea Ștefan cel Mare Suceava.

http://seap-old.usv.ro/~carmenn/cursuri/Curs%20Antreprenoriat%20Master%20APE_MAAF.pdf, accesat online la data de 03.11.2023

3. Manual de competențe antreprenoriale – Program de formare autorizat ANC, Proiectul Antreprenoriat sustenabil în Regiunea Nord Vest, Camera de Comerț și Industrie, Cluj- Napoca, 2018.

<https://ccicj.ro/wp-content/uploads/2018/02/Manual-competente-antreprenoriale-CCI-3.7.pdf>, accesat online la data de 05.11.2023

4. Nabi, G., Holden, R. and Walmsley, A. (2010), “From student to entrepreneur: towards a model of graduate entrepreneurial career-making”, Journal of Education and Work, Vol. 23No. 5, pp. 389–415.

https://www.researchgate.net/publication/235937897_Graduate_Entrepreneurship_in_the_Developing_World_Intentions_Education_and_Development, accesat online la data de 05.11.2023

AGRICULTURA ECOLOGICĂ ÎN ROMÂNIA ȘI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

ECOLOGICAL AGRICULTURE IN ROMANIA AND THE EUROPEAN UNION

Alina Florentina GHEORGHE

Masterand, Academia de Studii Economice din București – Facultatea de Economie Agroalimentară și a Mediului
e-mail: gheorghealina20@stud.ase.ro

***Abstract:** This study explores the evolution of ecological agriculture in the European Union (EU), focusing on its growth, distribution among member states, and impact on the market for organic products. Utilizing data on cultivated areas and market trends, the research sheds light on the increasing importance of ecological agriculture in response to environmental challenges posed by conventional farming practices. Examining emerging economies within the EU, such as Greece, the Czech Republic, Hungary, and Romania, the study assesses their contributions to the broader ecological agriculture movement. Through a comprehensive analysis, this research underscores the significance of ecological agriculture in fostering sustainable practices and responsible resource management within the EU.*

Keywords: ecological agriculture; emerging market; sustainability

JEL Code: Q100

1. Introducere

În fața provocărilor crescânde ale modelului intensiv de agricultură, care exercită o presiune substanțială asupra resurselor agricole și contribuie la degradarea globală a calității solului, agricultura ecologică a luat amploare în Europa. Agricultura ecologică promovează utilizarea responsabilă a resurselor, păstrarea biodiversității, conservarea echilibrelor ecologice regionale și menținerea calității apei.

Lucrarea ce urmează are obiectivul de a oferi o imagine clară asupra evoluției agriculturii ecologice din Uniunea Europeană, prin expunerea principalelor concepte legate de agricultura ecologică. De asemenea, se va analiza și evoluția agriculturii ecologice în țările emergente din UE (Cehia, Grecia, Ungaria și România), evidențiind tendințe, reglementări și impactul asupra pieței produselor ecologice.

2. Prezentarea principalelor aspecte teoretice cu privire la agricultura ecologică

În 2015, Națiunile Unite au adoptat Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, un document care cuprinde un ansamblu de măsuri constructive, având ca scop armonizarea progresului economic cu protecția mediului și, în același timp, abordarea disparităților dintre țările puternic industrializate și cele aflate în proces de dezvoltare. Această agendă definește 17 obiective ale dezvoltării durabile, fiecare având propriile sale particularități. Totuși, atingerea obiectivelor și țințelor din Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă necesită, printre altele, maximizarea potențialului activităților de cercetare-dezvoltare și creșterea spiritului de inovare. Pe lângă rolul crucial pe care acestea îl joacă în competitivitatea economică, inovarea și cercetarea-dezvoltarea sunt esențiale atunci când trebuie date răspunsuri pertinente la problemele legate de asigurarea progresului socioeconomic în paralel cu protecția mediului înconjurător și dezvoltarea durabilă (Constantin et al., 2021).

Agricultura ecologică a luat amploare ca o reacție la convingerea tot mai puternică a consumatorilor că modelul intensiv al agriculturii, generat de necesitatea de a asigura hrana pentru populație, exercită o presiune semnificativă asupra resurselor agricole. Acest fenomen conduce la degradarea globală a calității solului și la epuizarea rapidă a resurselor limitate. Federația Internațională a Mișcărilor pentru Agricultură Ecologică (IFOAM) definește agricultura ecologică ca fiind „un sistem de producție care susține starea de sănătate a solurilor, a ecosistemelor și a oamenilor”.

Agricultura ecologică poate contribui, măcar în parte, la soluționarea marilor probleme contemporane (Stoian et al., 2019):

- Supraproducția și efectele sale secundare
- Schimbările climatice
- Scăderea fertilității solurilor
- Reducerea biodiversității
- Depopularea satelor

Agricultura ecologică reprezintă o abordare agricolă orientată spre producerea alimentelor utilizând substanțe și procese naturale. Prin urmare, această metodă are un impact redus asupra mediului, deoarece promovează utilizarea responsabilă a energiei și a resurselor naturale, păstrarea biodiversității, conservarea echilibrelor ecologice regionale, creșterea fertilității solului, menținerea calității apei.

Există patru Principii Internaționale ale Agriculturii Ecologice:

1. **Principiul sănătății.** Agricultura ecologică are responsabilitatea de a asigura și îmbunătăți starea de sănătate a solului, a plantelor, a animalelor, a oamenilor și a întregii planete, ca o entitate unitară și indivizibilă. Scopul agriculturii ecologice este să producă alimente sănătoase, cu o calitate nutritivă superioară, contribuind astfel la prevenirea bolilor.
2. **Principiul ecologic** subliniază necesitatea ca Agricultura Ecologică să se fundamenteze pe sistemele și ciclurile ecologice vii, să interacționeze cu acestea, să le stimuleze și să le sprijine.
3. **Principiul corectitudinii** subliniază necesitatea ca Agricultura Ecologică să dezvolte relații care să asigure corectitudinea în ceea ce privește mediul înconjurător și condițiile de viață.
4. **Principiul administrării** indică necesitatea ca Agricultura Ecologică să fie gestionată cu prudență și responsabilitate, având în vedere protejarea sănătății și bunăstării generațiilor actuale și viitoare, precum și a mediului.

3. Evoluția agriculturii ecologice în Uniunea Europeană

În ultimii ani, pe fondul degradării mediului înconjurător, agricultura ecologică a constituit un domeniu de interes pentru țările din Europa.

În ceea ce privește suprafața cultivată respectând normele și principiile agriculturii ecologice în Uniunea Europeană, se observă faptul că aceasta a crescut treptat, în timp, ajungând în 2020 la 14,7 milioane hectare (figura nr.1.), ceea ce reprezintă aproximativ 9,09 % din suprafața totală.

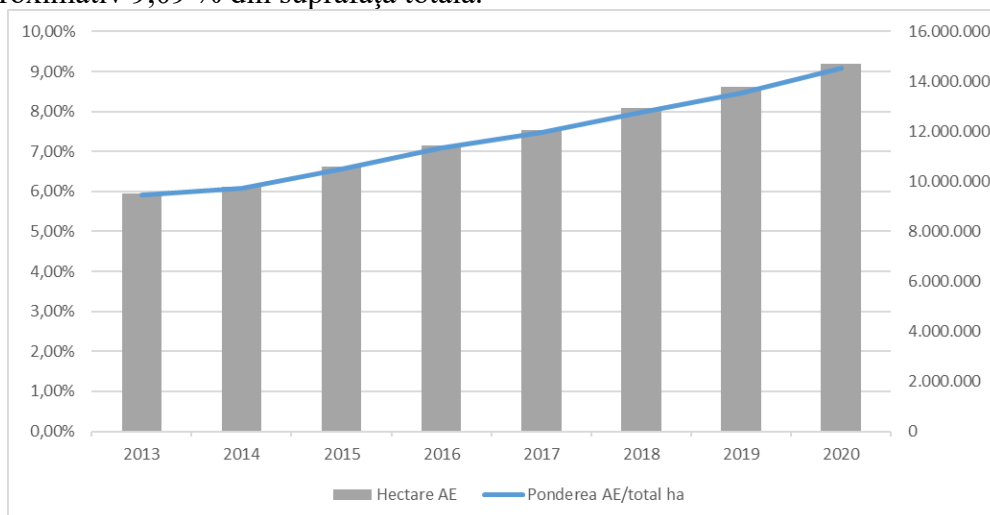

Figura nr. 1. Evoluția numărului de hectare destinate agriculturii ecologice în UE și evoluția ponderii în total suprafață agricolă

Sursa: realizat de autor pe baza datelor de pe EuroStat

Dacă analizăm datele la nivelul Uniunii Europene, se constată că sectorul agricol ecologic a cunoscut o dezvoltare puternică. În anul 2020, suprafața exploatată ecologic era de 14,7 milioane hectare, comparativ cu anul 2013 când aceasta era doar de 9,5 milioane hectare, deci, suprafața agricolă ecologică în Uniunea Europeană a crescut cu peste 5 milioane de hectare în 7 ani.

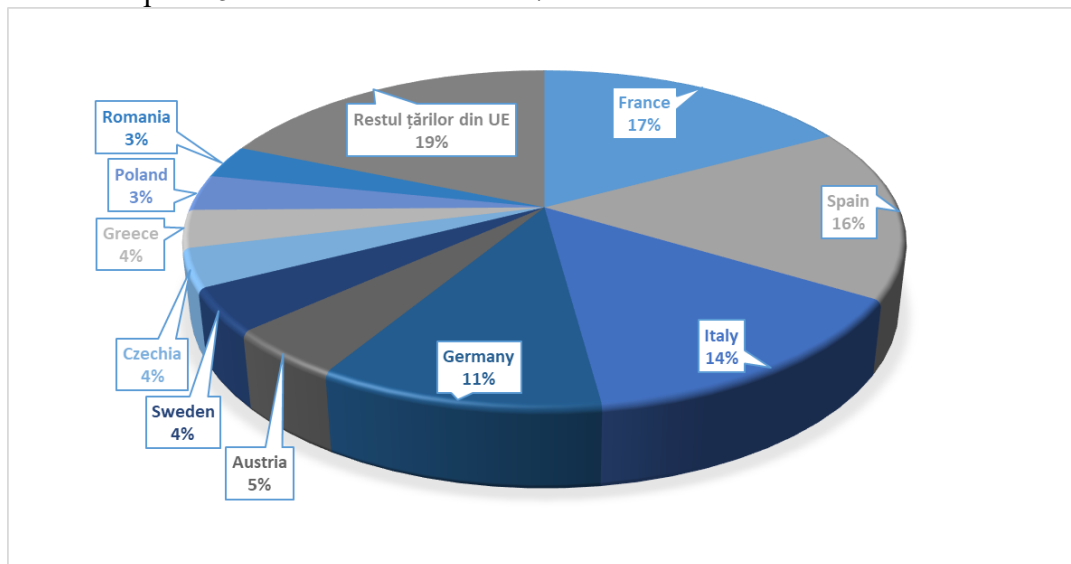

Figura nr. 2. Pondere suprafețelor destinate agriculturii ecologice în fiecare țară din UE în total suprafață agricolă ecologică UE în anul 2020
Sursa: realizat de autor pe baza datelor de pe EuroStat

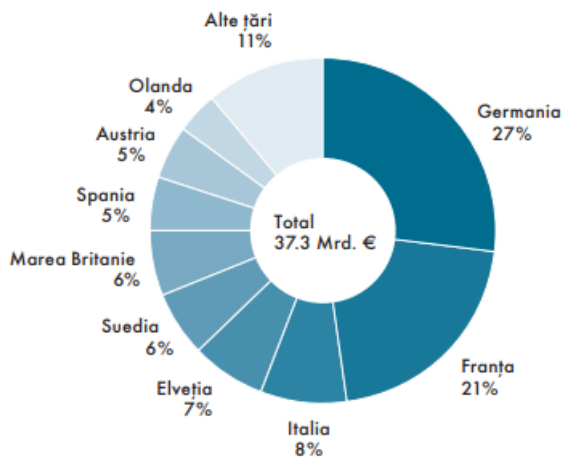
Graficul evidențiază distribuția terenurilor destinate agriculturii ecologice în statele membre ale Uniunii Europene în anul 2020. Franța se află în frunte, având cea mai mare pondere, reprezentând 17% din totalul terenurilor destinate agriculturii ecologice din UE.

Urmează Spania cu o pondere de 16,56%, situându-se aproape de Franța în clasamentul terenurilor destinate agriculturii ecologice. Italia și Germania se situează, de asemenea, în partea superioară a listei, cu procente de 14,23% și, respectiv, 10,81%.

Interesant este faptul că România se află pe locul 10 în UE, cu o pondere de 3,18%. Chiar dacă procentajul este mai mic comparativ cu liderii precum Franța și Spania, prezența României în top 10 indică un interes și o evoluție pozitivă în adoptarea agriculturii ecologice.

Este remarcabil faptul că țările europene par să acorde o atenție din ce în ce mai mare agriculturii ecologice, indicat și de celelalte țări din top, precum Austria, Suedia, Cehia, Grecia, Polonia. Restul țărilor din UE, cu o pondere de 18,61%, arată că acest trend se extinde la nivelul întregii Uniuni Europene, reflectând preocuparea comună pentru dezvoltarea sustenabilă și protecția mediului în cadrul agriculturii.

Conform unui studiu FiBL, Uniunea Europeană este a doua cea mai mare piață internă pentru produsele ecologice, după Statele Unite (40 de miliarde de euro în anul 2017). În Europa, în anul 2017, Germania avea cea mai mare piață cu 10 miliarde de euro, fiind urmată de Franța, cu 7.9 miliarde de euro (figura 3).

Sursa: FiBL-AMI sondaj 2019

Figura nr. 3. Valoarea pieței produselor ecologice în anul 2017

Sursa: FiBL-AMI

Potrivit FiBL (Institutul de Cercetare în Agricultură Ecologică) în cursul anului 2021, cetățenii europeni au alocat, în medie, 65,7 euro pentru achiziționarea de alimente organice per persoană, în timp ce media la nivelul Uniunii Europene a fost de 104,3 euro. Cheltuielile individuale pentru alimente ecologice au înregistrat o creștere semnificativă, dublându-se în intervalul de timp cuprins între 2012 și 2021. În acest context, în 2021, consumatorii din Elveția și Danemarca au înregistrat cele mai mari cheltuieli per capita pentru alimente ecologice, atingând sumele de 425 euro, respectiv 384 euro pe cap de locuitor.

4. Evoluția agriculturii ecologice în România și în Uniunea Europeană

Conceptul de piață emergentă a fost introdus în anul 1981 și este adesea folosit pentru a descrie o economie în plină dezvoltare. Aceasta presupune existența unei piețe de capital eficiente și bine reglementate, precum și a unei creșteri economice, chiar dacă veniturile populației sunt sub media țărilor dezvoltate.

În martie 2023, FTSE RUSSELL a publicat un nou raport cu privire la economiile lumii în care a inclus Grecia, Cehia și Ungaria ca economii emergente primare și România ca o economie emergentă secundară. Identificarea Cehiei, Ungariei și Greciei ca economii emergente primare subliniază evoluția lor economică semnificativă și potențialul de creștere. Aceste țări par să fie într-un stadiu avansat al dezvoltării economice, reflectând stabilitate și resurse pentru a atrage investiții.

În ceea ce privește România, desemnarea sa ca economie emergentă secundară sugerează că țara se află într-un proces continuu de dezvoltare, având în vedere că este recunoscută în categoria emergentă. Această etichetă indică că România poate fi văzută ca o economie aflată pe drumul spre dezvoltarea completă, beneficiind în continuare de potențialul său de creștere.

Sectorul agricol ecologic din țările emergente din Uniunea Europeană (Cehia, Grecia, Ungaria și România) prezintă, în mod evident, caracteristicile acestor categorii de țări, fapt demonstrat prin:

- armonizarea legislației specifice agriculturii ecologice din toate țările cu legislația comunitară în domeniu;
- suprafața destinată agriculturii ecologice a crescut an de an, de la 1,2 milioane de hectare în anul 2013 la 1,8 milioane de hectare în anul 2020;
- creșterea continuă a numărului operatorilor înregistrați în agricultura ecologică, de la 42.131 în anul 2013 la 57.301 în anul 2021;
- piața produselor ecologice este în expansiune și se remarcă prin creșterea valorii de piață a produselor agroalimentare ecologice în toate țările emergente.

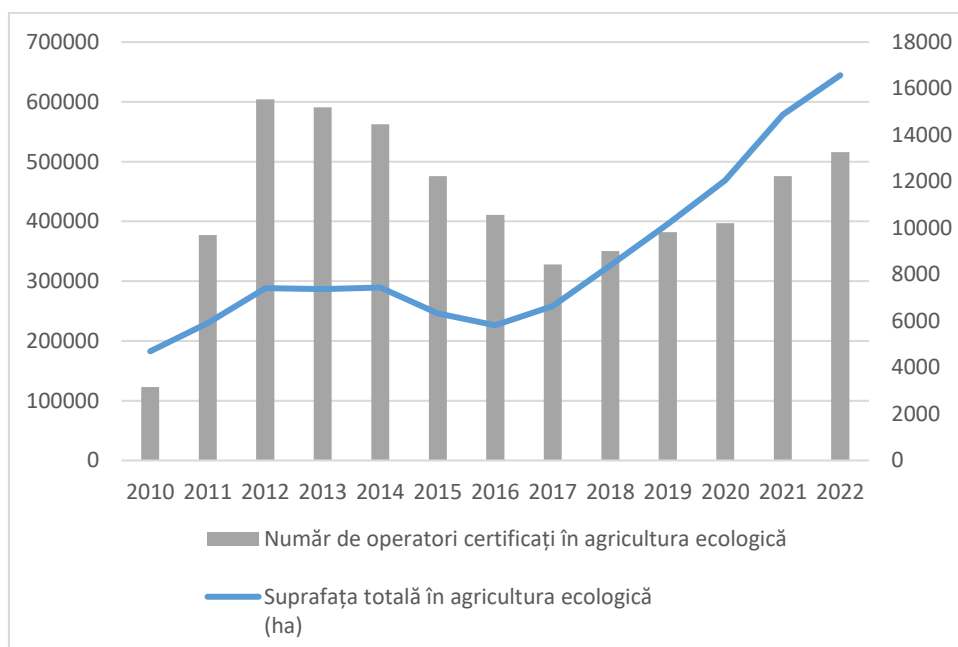

Figura nr. 4. Dinamica suprafeței și a numărului de operatori certificați în agricultura ecologică România 2010 - 2022

Sursa: realizat de autor pe baza datelor de la MADR

În 2010, numărul operatorilor certificați în agricultura ecologică era de 3,155, înregistrând o creștere semnificativă până la 12,231 în 2015. Ulterior, acest număr a înregistrat o ușoară scădere până în 2018, când s-a situat la 8,434, pentru a crește din nou și a atinge 13,260 în 2022.

În ceea ce privește suprafața totală dedicată agriculturii ecologice, în 2010 aceasta era de 182,705.75 hectare. Suprafața a crescut constant până în 2016, atingând un maxim de 226,309 hectare. Un salt semnificativ a avut loc în 2021, când suprafața totală a ajuns la 578,718.45 hectare. În 2022, aceasta a continuat să crească, atingând 644,519.69 hectare. Aceste date reflectă o creștere notabilă în adoptarea agriculturii ecologice, atât în ceea ce privește numărul de operatori certificați, cât și în extinderea suprafețelor dedicate acestei forme de agricultură durabilă.

Așa cum reiese din datele de la direcțiile agricole județene centralizate la Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (tab. 1), în anul 2020 s-a practicat agricultură ecologică peste tot în România.

Ca și în ceilalți ani, suprafața și numărul de producători agricoli în sistem ecologic au variat foarte mult de la un județ la altul, pe primele cinci locuri fiind județele: Tulcea cu 60371 ha și 323 producători, Timiș cu 55896 ha și 427 producători, Constanța cu 32611 ha și 245 producători, Arad cu 29882 ha și 345 de producători.

Tabelul nr. 1. Suprafața și număr de producători în sistem ecologic pe județe 2020

AGRICULTURĂ ECOLOGICĂ - ANUL 2020							
JUDETUL	SUPRAFATA AGRICOLA TOTALA INREGISTRATA IN AGRICULTURA ECOLOGICA	% din total suprafață agricolă	OPERATORI INREG. IN AGRICULTURA ECOLOGICA	JUDETUL	SUPRAFATA AGRICOLA TOTALA INREGISTRATA IN AGRICULTURA ECOLOGICA	% din total suprafață agricolă	OPERATORI INREG. IN AGRICULTURA ECOLOGICA
ALBA	3983,13	0,031%	306	HARGHITA	7298,19	0,057%	316
ARAD	29882,54	0,235%	345	HUNEDOARA	2686,98	0,021%	190
ARGES	2933,0835	0,023%	125	IALOMITA	7429,32	0,058%	38
BACAU	2709,05	0,021%	141	IASI	22601,81	0,178%	283
BIHOR	7266,8803	0,057%	292	ILFOV	481,2062	0,004%	57
BISTRITA	10869,37	0,086%	443	MARAMURES	5027,1	0,040%	419
BOTOSANI	9663	0,076%	128	MEHEDINTI	1238,78	0,010%	51
BRAILA	10035,71	0,079%	351	MURES	13407,45	0,106%	457
BRASOV	7118,11	0,056%	329	NEAMT	3096,71	0,024%	126
BUCURESTI	19020,4916	0,150%	331	OLT	7157,773	0,056%	120
BUZAU	1709,779	0,013%	124	PRAHOVA	1870,5921	0,015%	101
CALARASI	3542,72	0,028%	41	SALAJ	15107,4	0,119%	831
CARAS SEVERIN	5404,8925	0,043%	365	SATU MARE	16604,82	0,131%	829
CLUJ	12845,4	0,101%	513	SIBIU	15548,32	0,122%	227
CONSTANTA	32611,564	0,257%	245	SUCEAVA	5224,93	0,041%	407
COVASNA	7949,45	0,063%	117	TELEORMAN	10629,6942	0,084%	96
DAMBOVITA	578,41	0,005%	49	TIMIS	55896,3453	0,440%	427
DOLU	4831,62	0,038%	178	TULCEA	60371,85	0,475%	323
GALATI	23845,28	0,188%	225	VASLUI	2112,04	0,017%	100
GIURGIU	1253,9	0,010%	27	VALCEA	2553,26	0,020%	105
GORJ	12246,97	0,096%	146	VRANCEA	5281,89	0,042%	81
TOTAL					471927,8117		10405

Sursa: realizat de autor pe baza datelor de la MADR

Cel mai mare număr de producători în sistem ecologic s-a înregistrat în județele Sălaj (830), Satu Mare (829) și Cluj (513), în aceste regiuni, agricultura familială cu preponderență ecologică este predominantă, având un caracter diversificat, cel puțin sub forma unei abordări mixte, care cuprinde atât aspecte vegetale, cât și animale, și manifestă o ușoară înclinație către autenticitatea tradițională.

5. Concluzii

În concluzie, agricultura ecologică a devenit tot mai importantă în Europa, fiind o reacție la presiunea exercitată de agricultura intensivă asupra resurselor agricole și a calității solului.

În Europa, agricultura ecologică a cunoscut o creștere semnificativă, cu Franța în frunte, având cea mai mare pondere, urmată de Spania, Italia și Germania. România se află pe locul 10 în UE, indicând un interes și o evoluție pozitivă în adoptarea agriculturii ecologice. Piața produselor ecologice în Europa a înregistrat o creștere notabilă, iar cheltuielile individuale pentru alimente ecologice au crescut semnificativ între 2012 și 2021.

Țările emergente din UE, cum ar fi Grecia, Cehia, Ungaria și România, au adoptat agricultura ecologică într-un mod similar, evidențiind armonizarea legislației, creșterea suprafeței cultivate și a numărului de operatori înregistrați. Aceste țări sunt recunoscute ca economii emergente, indicând un potențial semnificativ de creștere economică și dezvoltare.

Astfel, studiul subliniază importanța agriculturii ecologice în răspunsul la provocările actuale ale agriculturii și reflectă preocuparea crescândă pentru sustenabilitate și protecția mediului în Europa.

Referințe bibliografice

- Constantin, M., Dinu, M., Pătărlăgeanu, S.R. and Chelariu, C., 2021. Sustainable Development Disparities in the EU-27 Based on R&D and Innovation Factors. Amfiteatru Economic, 23(Special Issue No. 15), pp. 948-963
- Marius Stoian, Mihai Aniței. Agricultură: concepte și instrumente operaționale București: Club România, 2019
- Raport Parlamentul European (2022), accesat la data de 10.11.2023, la următorul link: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2022-0126_RO.pdf
- Alina-Petronela Haller (2015), „Crizele și piețele emergente”, editura ProUniversitaria București
- https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organics-glance_ro - accesat la data de 09.11.2023
- <https://agrobiznes.ro/analitica/agricultura-ecologica-in-romania-cum-a-evoluat-sectorul> - accesat la data de 10.11.2023
- <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database> - accesat la data de 11.11.2023
- <https://www.madr.ro/> - accesat la data de 12.11.2023

SITUAȚIA ROMÂNIEI ÎN CONTEXTUL OBIECTIVULUI DE DEZVOLTARE DURABILĂ 1 – FĂRĂ SĂRĂCIE

THE SITUATION OF ROMANIA IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOAL 1 - NO POVERTY

Alina Florentina GHEORGHE

Masterand, Academia de Studii Economice din București – Facultatea de Economie
Agroalimentară și a Mediului
e-mail: gheorghealina20@stud.ase.ro

Mihaela IVANOV

Masterand, Academia de Studii Economice din București – Facultatea de Economie
Agroalimentară și a Mediului
e-mail: ivanovmihaela19@stud.ase.ro

Elena Cornelia MUNTEANU

Masterand, Academia de Studii Economice din București – Facultatea de Economie
Agroalimentară și a Mediului
e-mail: munteanuelena19@stud.ase.ro

***Abstract:** This article provides a concise overview of the research focusing on Romania's status within the framework of Sustainable Development Goal 1 - No Poverty. The study examines key indicators related to social inclusion, income inequality, and poverty rates at both national and regional levels. By analyzing data on social inclusion, income inequality, and poverty rates, the study identifies regional variations and their implications. The findings reveal diverse trends, with some regions experiencing improvements while others face persistent challenges. The research underscores the importance of tailored policies and strategies to address specific regional disparities, offering valuable insights for policymakers and stakeholders aiming to contribute to the achievement of Sustainable Development Goal 1 in Romania.*

Keywords: poverty; social exclusion; sustainable development; inequalities

JEL Code: I320, I300

1. Introducere

Sărăcia reprezintă o provocare atât la nivel local, regional, cât și global. Deși globalizarea a avut un impact pozitiv în eradicarea sărăciei absolute, este esențial să persistăm în eforturile noastre pentru a diminua și sărăcia relativă, asigurând în același timp o existență demnă pentru toți. (dezvoltaredurabila.gov.ro). Pe de altă parte, pentru atingerea acestor rezultate este necesar ca rata sărăciei și a excluziunii sociale să scadă, iar sărăcia extremă, indiferent de țara despre care se vorbește, să fie eradicată. Obiectivul de dezvoltare durabilă 1 (ODD) are 5 ținte stabilite la nivel european, prin care se urmărește reducerea numărului celor care au risc ridicat de sărăcie și promovarea incluziunii sociale. Potrivit Agendei 2030 și a Strategiei pentru dezvoltare durabilă 2030, principalele target-uri setate pentru acest ODD prevăd în principal eradicarea sărăciei extreme pentru toți cetățenii, Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă, Consolidarea sistemului național unitar a serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme (sgg.gov.ro). Aceste ținte sunt stabilite a fi atinse până la nivelul anului 2030 și reprezintă o formă de cuantificare a rezultatelor obținute pe tematica sistemului socio-uman. În asentimentul celor menționate anterior, obiectivul acestei cercetări este de a analiza, la nivel regional și european, principalii indicatori prin care se caracterizează acest obiectiv de dezvoltare durabilă.

2. Despre Dezvoltarea Durabilă

În contextul românesc, Dezvoltarea Durabilă reprezintă aspirația de a atinge un echilibru și o sinteză între liberul cetățean, societatea de care depinde și prin care se definește, precum și contextul care facilitează autorealizarea. Acest echilibru are ca punct de plecare individul, considerat actor central, care caută armonie la nivel personal și condiții propice pentru dezvoltare. Societatea joacă un rol important în crearea acestor condiții, oferind sprijin și motivație, în timp ce mediul înconjurător influențează modul în care individul își găsește echilibrul. În cadrul dezvoltării durabile, statul are responsabilitatea de a contribui la realizarea acestui echilibru, având în vedere nu doar binele actualilor cetățeni, ci și al generațiilor viitoare. Protecția mediului, dezvoltarea durabilă, promovarea economiei circulare și eficienței utilizării resurselor sunt doar câteva dintre valorile și obiectivele Uniunii Europene, pe care și le-a însușit și România (Pătărlăgeanu, 2019).

În ultimii zece ani, România și-a orientat obiectivele în funcție de evoluția economiei mondiale și în concordanță cu politicile UE. Cu toate acestea, în prezent, atât

România, cât și UE sunt nevoite să-și reconfigureze prioritățile pe termen mediu și lung pentru a atinge obiectivele stabilite în Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, adoptată în cadrul Summit-ului Organizației Națiunilor Unite în septembrie 2015. Aceasta reprezintă o direcție sigură pentru construirea unui viitor mai bun pentru generațiile următoare.

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă se organizează în jurul celor trei piloni, stabiliți inițial în Raportul Comisiei Brundtland din 1987:

1. ECHITATEA SOCIALĂ – presupune ca țările în curs de dezvoltare să aibă oportunitatea de a satisface nevoile lor fundamentale în domenii precum ocuparea forței de muncă, alimentația, accesul la energie, apă și servicii de canalizare.;
2. CREȘTEREA ECONOMICĂ – la nivelul națiunilor în curs de dezvoltare pentru a se apropia de calitatea vieții din țările dezvoltate;
3. MEDIUL – implică necesitatea conservării și îmbunătățirii bazei de resurse disponibile, prin adoptarea treptată a unor tehnologii de dezvoltare și utilizare mai sustenabile.

Fără protecția mediului, dezvoltarea durabilă nu poate fi asigurată. Dezvoltarea durabilă implică în mod esențial protejarea mediului, în timp ce protecția mediului este o condiție necesară pentru realizarea dezvoltării durabile. Uniunea Europeană propune o abordare nouă a problemelor globale de mediu, având în vedere efectele și presiunile exercitate asupra mediului în contextul consecințelor dezvoltării socio-economice.

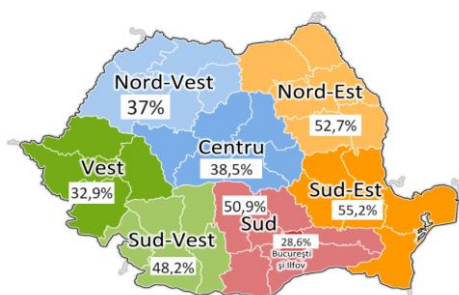
Având în vedere imperativul continuării progresului economic și social, protecția și îmbunătățirea stării mediului reprezintă o necesitate urgentă. Aceasta reprezintă singura cale pentru a crea și menține bunăstarea atât a generațiilor actuale, cât și a celor viitoare. Echilibrul în această privință reprezintă un factor esențial care poate și trebuie să susțină dezvoltarea societății în ansamblul său, constituind problema centrală a dezvoltării durabile.

În ultimul secol, progresul economic și tehnic a condus la neglijarea deteriorării sistemelor și resurselor naturale. Cu toate acestea, economia globală este acum structurată pe resurse neregenerabile, având un impact semnificativ asupra mediului înconjurător, depășind capacitatea diferitelor ecosisteme. Exemple în acest sens includ decimarea suprafețelor de pădure, reducerea terenului agricol per capita, scăderea surselor de apă potabilă și creșterea temperaturii globale, topirea ghețarilor și dispariția unor specii animale și vegetale. (Motocu et al, 2007).

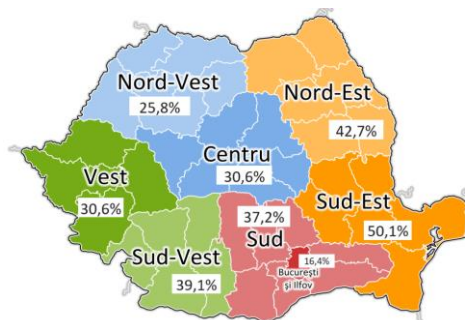
3. Metodologia de cercetare

Datele utilizate în realizarea analizei au fost preluate de pe baza de date a Institutului Național de Statistică, secțiunea Dezvoltare Durabilă (cod TAM0126 și TAJ0123), precum și de pe Agregator.România-Durabilă.

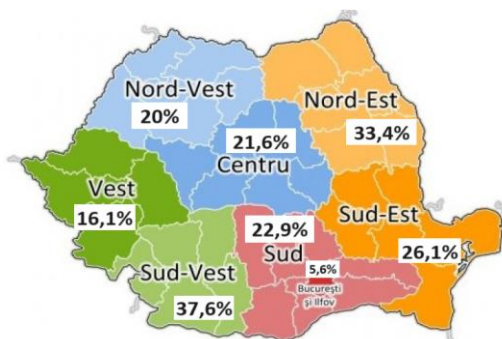
Rata riscului de sărăcie sau excluziune socială 2015

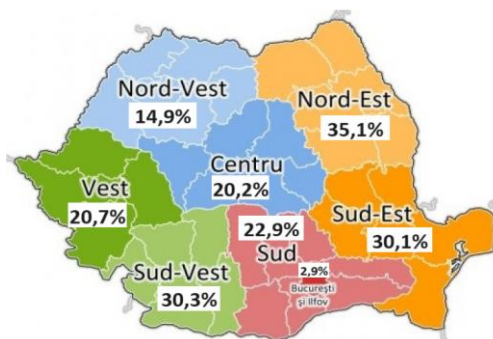
Rata riscului de sărăcie sau excluziune socială 2021

Rata sărăciei relative 2008

Rata sărăciei relative 2021

Indicele inegalității veniturilor

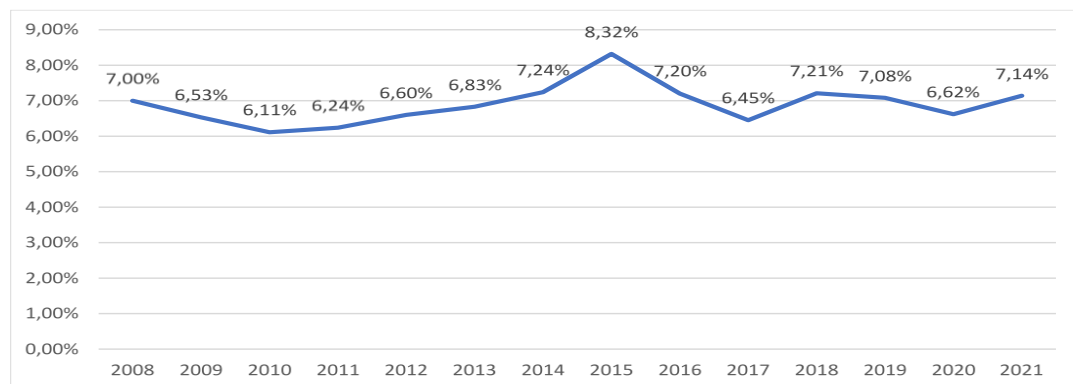

Fig. 1 Analiza indicatorilor cu privire la obiectivul 1 – Fără sărăcie
Sursa: conceptualizare proprie

4. Rezultate și concluzii

În anul 2015, rata totală de incluziune socială în România era de 44,5%, însă aceasta a înregistrat o scădere semnificativă la 34,5% în anul 2021. Regiunea Nord - Vest a avut o reducere substanțială a incluziunii sociale, coborând de la 37% în 2015 la 25,8% în 2021. Regiunea Centru a înregistrat, de asemenea, o scădere, trecând de la 38,5% la 30,6% în aceeași perioadă.

Regiunea Nord - Est, deși cu o scădere de la 52,7% la 42,7%, rămâne în continuare într-un interval mai mare decât media națională. În Regiunea Sud - Est, incluziunea socială a scăzut de la 55,2% la 50,1%, indicând o îmbunătățire, chiar dacă nu foarte semnificativă. Regiunea Sud - Muntenia a consemnat o scădere considerabilă de la 50,9% la 37,2%, reflectând o schimbare notabilă în condițiile sociale. Regiunea București - Ilfov a evidențiat cea mai mare ameliorare, cu o scădere de la 28,6% la 16,4%, subliniind posibile influențe ale mediului urban.

Sud - Vest Oltenia a înregistrat o scădere de la 48,2% la 39,1%, reflectând o evoluție pozitivă. Regiunea Vest a avut o scădere mai puțin pronunțată, de la 32,9% la 30,6%.

Un alt indicator prezentat în cadrul analizei este rata sărăciei relative. În anul 2008, rata sărăciei relative în România era de 23,6%, iar până în 2021, aceasta a înregistrat o ușoară scădere la 22,5%. Această evoluție indică faptul că, în ansamblu, țara a gestionat să mențină un nivel relativ constant al sărăciei relative în această perioadă. Când privim detaliile pe regiuni, se remarcă o reducere semnificativă a ratei sărăciei în Regiunea Nord - Vest, de la 20% în 2008 la 14,9% în 2021. Această scădere poate indica posibile îmbunătățiri în condițiile socio-economice din această regiune.

În Regiunea Centru, rata sărăciei relative a scăzut de asemenea, de la 21,6% la 20,2%, indicând eforturi în direcția reducerii sărăciei în această zonă. Totuși, Regiunea Nord - Est a înregistrat o creștere a ratei sărăciei relative, trecând de la 33,4% în 2008 la 35,1% în 2021. Acest lucru poate ridica întrebări cu privire la factorii specifici care au contribuit la această creștere și la nevoia de intervenție în această regiune. În Regiunea Sud - Est, rata sărăciei relative a crescut de la 26,1% la 30,1%, sugerând posibile provocări socio-economice în această zonă.

Regiunea Sud - Muntenia a păstrat o stabilitate relativă, cu o valoare constantă a ratei sărăciei relative de 22,9% în ambele perioade analizate.

Un aspect notabil este scăderea semnificativă a ratei sărăciei în Regiunea București - Ilfov, de la 5,6% în 2008 la 2,9% în 2021. Această tendință poate fi asociată cu caracteristicile specifice ale zonei capitalei.

Regiunea Sud - Vest Oltenia a consemnat o scădere semnificativă, de la 37,6% la 30,3%, indicând posibile îmbunătățiri în ceea ce privește sărăcia în această regiune.

În Regiunea Vest, rata sărăciei relative a crescut ușor de la 16,1% în 2008 la 20,7% în 2021, sugerând că această zonă nu a fost la fel de afectată de sărăcie relativă ca altele, dar a experimentat totuși unele schimbări.

Analiza datelor privind rata sărăciei relative evidențiază variații semnificative între regiuni, reflectând nevoia de abordări specifice și focalizate pentru a gestiona și reduce sărăcia în diversele contexte socio-economice ale țării.

Indicatorul de inegalitate a veniturilor, exprimat prin indicele Gini sau, în acest caz, prin Raportul S80/S20, oferă o măsură a distribuției inegale a veniturilor într-o societate. Acest raport compară veniturile disponibile pe adult-echivalent ale celor mai bogați 20% (quintila 5) cu cele ale celor mai săraci 20% (quintila 1) din distribuția populației.

În intervalul analizat între anii 2008 și 2021, se observă o creștere a indicelui de inegalitate a veniturilor în România. În anul 2008, acesta era de 7,00%, iar în 2021 a atins valoarea de 7,14%. Acest trend sugerează că disparitățile în ceea ce privește veniturile au cunoscut o creștere pe parcursul acestei perioade.

Analiza pe termen scurt relevă fluctuații anuale ale acestui indicator, dar în general, rata de inegalitate a veniturilor a rămas la un nivel relativ constant până în 2016, după care a început să crească treptat.

Este important de remarcat că acest indice oferă o perspectivă asupra inegalității în întreaga distribuție a veniturilor și nu se limitează la persoanele în vârstă de muncă. În acest context, este crucial să se înțeleagă că inegalitatea veniturilor poate afecta diferite categorii de populație în moduri distincte.

De asemenea, definiția persoanelor în vârstă de muncă (18-64 ani) este relevantă pentru a delimita segmentul de populație luat în considerare în calcularea acestui indice.

Așadar, Obiectivul de dezvoltare durabilă 1 – Fără sărăcie, prevede îndeplinirea a 5 ținte referitoare la sistemul socio-uman, până la nivelul anului 2030. În lucrarea de față se vor analiza 2 dintre aceste ținte, după cum urmează:

- ❖ Până în 2030, reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de bărbați, femei și copii de toate vârstele care trăiesc în sărăcie în toate dimensiunile acestora potrivit definițiilor naționale.

Ponderea persoanelor care trăiesc în sărăcie relativă a înregistrat doar o scădere extrem de mică, de 1,1 puncte procentuale, de la 23,6% în anul 2008 la 22,5% în anul 2021. De asemenea, rata riscului de sărăcie sau excluziune socială a înregistrat un trend descendent mai mare, mai exact cu 10 puncte procentuale în anul 2021, comparativ cu anul 2015, totuși sunt necesare măsuri pentru a scădea numărul de persoane încadrate în orice categorie de sărăcie.

- ❖ Până în 2030, crearea rezilienței celor săraci și aflați în situații vulnerabile și reducerea expunerii și vulnerabilității acestora la evenimente extreme legate de climă și alte șocuri și dezastre economice, sociale și de mediu.

În contextul obiectivului de dezvoltare durabilă pentru 2030, care vizează crearea rezilienței celor săraci și aflați în situații vulnerabile, indicele de inegalitate a veniturilor (Raportul S80/S20) poate reprezenta un instrument important în evaluarea progresului către această țintă. O creștere a acestui indice poate indica o inegalitate crescută în distribuția veniturilor, sugerând o neechitate în accesul la resurse și în capacitatea de a face față evenimentelor extreme și șocurilor economice, sociale sau de mediu. În vederea atingerii obiectivului pentru 2030, autoritățile și organizațiile relevante ar trebui să examineze politici și programe care să reducă inegalitățile de venit și să sprijine categoriile vulnerabile ale populației. Aceste acțiuni pot include măsuri pentru a asigura un acces echitabil la oportunități de educație, servicii medicale, locuințe adecvate și ocupare a forței de muncă.

De asemenea, este esențial să se abordeze aspecte precum schimbările climatice, gestionarea riscurilor de dezastru și protecția socială în fața unor evenimente extreme. Dezvoltarea și implementarea politicilor care să sprijine comunitățile sărace și vulnerabile în fața acestor provocări ar putea contribui semnificativ la atingerea obiectivului de reducere a expunerii și vulnerabilității acestora.

5. Concluzii

Obiectivul acestei cercetări este de a analiza, la nivel regional, principalii indicatori prin care se evaluează incluziunea socială și inegalitatea de venit în România, cu accent pe rata sărăciei. Pentru a conferi complexitate studiului, au fost analizate și două ținte ale Obiectivului de Dezvoltare Durabilă (ODD) nr. 1 - Fără sărăcie, în corelație cu indicatorii prezentați.

S-a constatat că România se confruntă cu evoluții variate în ceea ce privește incluziunea socială și inegalitatea de venit. În perioada analizată, rata sărăciei a înregistrat modificări semnificative la nivel regional. Regiuni precum București - Ilfov au înregistrat ameliorări semnificative, în timp ce altele au păstrat niveluri ridicate de sărăcie sau au înregistrat schimbări mai mici.

În ceea ce privește inegalitatea de venit, a fost evidențiată o creștere generală în aceeași perioadă, semnificând o disparitate crescută între cei mai bogați și cei mai săraci. Această evoluție poate aduce provocări suplimentare în atingerea Obiectivului de Dezvoltare Durabilă legat de reducerea sărăciei.

Astfel, concluziile sugerează că pentru a atinge obiectivul de reducere a sărăciei și promovare a incluziunii sociale, strategiile și politicile trebuie să țintească zonele geografice specifice și să abordeze inegalitățile de venit, cu o atenție deosebită asupra schimbărilor în rata sărăciei la nivel regional. Este esențială o abordare coordonată și adaptată la particularitățile regionale pentru a asigura succesul măsurilor implementate.

Referințe bibliografice

Pătărlăgeanu, S.R., Dinu, M. and Constantin, M., 2020. Bibliometric Analysis of the Field of Green Public Procurement. *Amfiteatru Economic*, 22(53), pp. 71-81.

Ciprian IFTIMOAEI, Sărăcia și excluziunea socială la nivel național și în profil regional

Cristina BURGHELEA, 2012, Modelul dezvoltării durabile, *Economie teoretică și aplicată* Volumul XIX (2012), No. 5(570), pp. 96-107

<https://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/obiective/odd1/>

<http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

<http://agregator.romania-durabila.gov.ro/>

CICLICITATEA CRIZELOR ECONOMICE ÎN PERSPECTIVA PIEȚELOR FINANCIARE

THE CYCLICITY OF ECONOMIC CRISES FROM THE PERSPECTIVE OF THE FINANCIAL MARKETS

Grațian-Daniel GOLOȘIE

Masterand, Universitatea Politehnica Timișoara – Facultatea de Management în
Producție și Transporturi
e-mail: grațian.golosie@student.upt.ro

***Abstract:** The cyclicity of economic crises, defined by the alternation between periods of expansion and recession, is an intrinsic characteristic of economic systems, reflecting their inherent dynamics. The evolution of this cyclicity is influenced by a variety of factors, such as technological innovations, which can stimulate economic growth, or monetary policies adopted by central banks, which can regulate economic activity. In addition, global conditions, such as changes in international trade or geopolitical events, also have a significant impact on business cycles. This sequence of economic phases highlights the dynamic and complex nature of the evolution of modern economies and financial markets.*

Keywords: cyclicity; economic expansion; financial market; speculative bubbles; volatility; financial risks

JEL Code: E32, F44

1. Considerații privind ciclicitatea economică

Ciclicitatea economică se referă la variațiile recurente și regulate ale activității economice, caracterizate de alternarea perioadelor de creștere și expansiune cu perioade de contracție și recesiune. Aceste fluctuații ciclice reprezintă o caracteristică normală a economiilor de piață și sunt influențate de o varietate de factori, inclusiv inovații tehnologice, schimbări în cheltuielile de consum și investiții, politici monetare și fiscale, evenimente geopolitice și condiții generale ale piețelor internaționale.

Prin urmare, ciclicitatea economică reflectă natura dinamică a economiilor, evidențiind tendința lor de a oscila între perioade de creștere și prosperitate și perioade de declin și ajustare. Această oscilație poate afecta diferite aspecte ale economiei, inclusiv producția, ocuparea forței de muncă, inflația, ratele dobânzilor și comportamentul piețelor financiare.

În economie, ciclurile Kondratiev (numite și super-cicluri, valuri mari, valuri lungi, valuri K sau ciclul economic lung) sunt fenomene de ciclu ipotetizate în economia mondială modernă. (Freeman, C.; Louçã F., 2001). De obicei, ciclicitatea economică este descrisă printr-un ciclu economic care cuprinde următoarele faze (redate grafic în figura 1):

Expansiune: Perioada în care economia crește rapid, producția și ocuparea forței de muncă sunt în creștere, iar sentimentul general este unul de optimism economic.

Vârf: Punctul culminant al creșterii economice, caracterizat de nivelul maxim al activității economice. Urmează acest vârf o perioadă de tranziție.

Recesiune: Perioada în care economia se contractă, producția scade, șomajul crește, iar încrederea și cheltuielile de consum scad.

Depresiune: O recesiune severă și prelungită, caracterizată de declinuri semnificative în producție, ocuparea forței de muncă și activitatea economică în general.

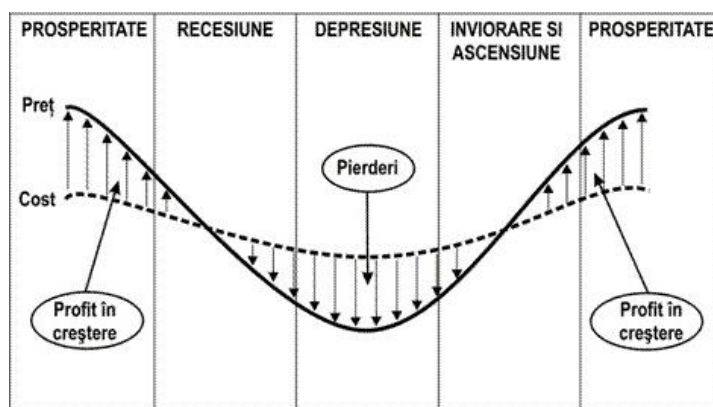

Figura 1 Fazele ciclului economic

Sursa: <https://cursdeguvernare.ro/romania-si-varful-ciclului-economic-politici-grele-pentru-o-recesiune-usoara.html>

Această alternanță a fazelor ciclice reflectă dinamica naturală a economiilor, iar înțelegerea acestor modele și factori care le influențează poate contribui la dezvoltarea politicilor economice eficiente și la gestionarea mai bună a riscurilor asociate ciclicității.

2. Expansiunea economică

Expansiunea economică reprezintă, cunoscută și sub numele de faza de redresare, este o fază a ciclului economic caracterizată de creșterea activității economice, a producției, ocupării forței de muncă și a nivelului de investiții. Această perioadă de optimism și prosperitate este esențială pentru dezvoltarea economică, dar este, în același timp, o componentă intrinsecă a ciclicității economice. În această perspectivă, aspecte cheie ale expansiunii economice sunt redată în figura 2:

Figura 2 Aspecte cheie ale expansiunii economice

Sursa: Prelucrare proprie a autorului după Anghel, Florin (2010). Economie mondială

Expansiunea economică se reflectă într-o creștere a PIB-ului, indicând o expansiune generală a activității economice. Acest lucru poate fi rezultatul creșterii producției, investițiilor și consumului. În timpul expansiunii, nivelul ocupării forței de muncă este în general crescut. Companiile, fiind într-o fază de creștere, își măresc activitățile și angajează mai mulți lucrători pentru a face față cererii sporite.

Expansiunea economică adesea încurajează investițiile și inovațiile. Companiile au tendința de a face investiții în noi tehnologii și procese pentru a îmbunătăți eficiența și pentru a profita de cererea sporită. Încrederea sporită a consumatorilor și condițiile economice favorabile conduc la o creștere a cheltuielilor de consum. Acest lucru poate alimenta ciclul expansiunii prin stimularea cererii și a producției.

În timpul expansiunii, politica monetară și fiscală are adesea un caracter stimulatoriu. Ratele dobânzilor pot fi relativ scăzute pentru a încuraja împrumuturile și investițiile, iar guvernele pot adopta politici fiscale care să sprijine creșterea economică. În perioadele de expansiune, bursele de valori au tendința de a se ridica. Investitorii sunt adesea optimiști cu privire la perspectivele de profit ale companiilor, ceea ce duce la creșterea prețurilor acțiunilor.

Este important de subliniat că expansiunea economică nu poate dura la nesfârșit, și aceasta este o caracteristică cheie a ciclicității. Perioadele de creștere sunt urmate inevitabil de perioade de recesiune sau ajustare, iar recunoașterea acestui ciclu și adoptarea măsurilor adecvate în timpul fazelor de expansiune pot contribui la gestionarea mai eficientă a crizelor economice care pot urma. Expansiunea, prin urmare, reprezintă o fază esențială în evoluția ciclică a economiilor, marcând momente de creștere și potențial de prosperitate.

3. Speculații și bule speculative

Speculațiile și formarea de bule speculative reprezintă fenomene importante în contextul rolului piețelor financiare în ciclicitatea crizelor economice. Aceste aspecte influențează comportamentul investitorilor și pot contribui semnificativ la amplificarea fluctuațiilor ciclice. Iată cum aceste fenomene se încadrează în perspectiva ciclicității crizelor economice:

În timpul perioadelor de expansiune economică, optimismul și încrederea în creștere sunt adesea reflectate în comportamentul investitorilor. Aceștia pot să se angajeze în speculații excesive, cumpărând active la prețuri mari, anticipând creșteri continue. Speculațiile excesive duc la creșterea prețurilor activelor, iar această creștere poate depăși fundamentalele economice reale, creând premisele formării unei bule speculative.

Bulele speculative reprezintă perioade în care prețurile activelor cresc în mod exponențial și sunt impulsionate de așteptările nerealiste ale investitorilor (Mitache, 2017). Acestea pot include bursele de valori, piețele imobiliare sau orice altă clasă de active care devine supraevaluată. Investitorii pot fi motivați de frica de a rata potențiale câștiguri și intră în piață într-o manieră irațională, ceea ce conduce la o supraevaluare a activelor.

Într-o primă fază, speculațiile și bulele pot contribui la creșterea economică, stimulând investițiile și creând o iluzie de prosperitate. Acestea pot sprijini expansiunea economică, generând creșteri semnificative ale valorilor de active și creând un climat general de optimism.

Cu toate acestea, atunci când bulele speculative se sparg, impactul poate fi devastator. Investitorii își pot pierde încrederea, valorile de active scad brusc, iar economia poate intra într-o fază de recesiune sau chiar depresiune.

Speculațiile excesive și bulele speculative pot crea riscuri semnificative pentru sistemul financiar. Împrumuturile excesive, utilizarea extinsă a levierajului și conexiunile complexe dintre diferite clase de active pot amplifica impactul prăbușirii unei bule asupra întregului sistem financiar. Crizele financiare care rezultă din spargerea bulelor pot afecta bănci, companii și consumatori, având consecințe pe termen lung asupra economiei.

Prin urmare, speculațiile și formarea de bule speculative reprezintă componente semnificative ale ciclicității crizelor economice, influențând evoluția economică și contribuind la alternanța între perioade de expansiune și recesiune. Este esențial ca autoritățile de reglementare și participanții de pe piețele financiare să fie conștienți de aceste riscuri și să implementeze măsuri de gestionare și monitorizare pentru a minimiza impactul negativ asupra stabilității economice.

4. Creșterea creanțelor și a levierajului

Creșterea creanțelor și a levierajului reprezintă fenomene cheie în perspectiva rolului piețelor financiare în ciclicitatea crizelor economice. Aceste aspecte influențează stabilitatea financiară și pot contribui la intensificarea fluctuațiilor ciclice. În timpul perioadelor de expansiune economică, băncile și instituțiile financiare pot oferi împrumuturi cu ușurință, iar costurile de împrumut sunt adesea scăzute. Creșterea cererii de credite este susținută de optimismul general în ceea ce privește perspectivele economice pozitive, iar agenții economici, inclusiv companiile și gospodăriile, pot să acceseze cu ușurință fonduri pentru investiții și consum. (Cullis J., Jones P., 1998)

În perioade de expansiune, atât companiile, cât și investitorii individuali, pot folosi levierajul financiar crescut pentru a amplifica potențialele lor câștiguri. Legea atracției în ceea ce privește profiturile mai mari poate determina utilizarea levierajului pentru a crește dimensiunea investițiilor și a speculațiilor, încercând să maximizeze randamentele.

Creșterea creanțelor și a levierajului aduc cu sine riscuri semnificative în perioadele de recesiune sau ajustare economică. Atunci când activitățile economice încetinesc, nivelurile ridicate de îndatorare devin o povară, în special pentru companii și gospodării. În cazul unei prăbușiri economice, aceste niveluri ridicate de îndatorare pot duce la incapacitatea de a achita datoriile, cu consecințe negative asupra întreprinderilor și sistemului financiar.

În timpul expansiunii, creșterea creanțelor și a levierajului poate contribui la susținerea creșterii economice, stimulând investițiile și consumul. (Haralambie G., 2011) Cu toate acestea, în recesiuni, când veniturile scad și cererea se reduce, riscul de neplata a datoriilor crește, punând presiune asupra sistemului financiar și contribuind la intensificarea crizei economice. Rolul reglementării și supravegherii financiare este crucial în gestionarea creșterii creanțelor și a levierajului, deoarece reglementările adecvate pot limita excesele și pot asigura o gestionare mai prudentă a riscurilor financiare. Monitorizarea atentă a nivelurilor de îndatorare și a practicilor financiare în perioadele de expansiune poate contribui la prevenirea riscurilor în momente de criză.

Creșterea creanțelor și a levierajului este strâns legată de ciclicitatea crizelor economice, fiind adesea amplificate în perioade de expansiune și constituind o sursă

de vulnerabilitate în perioadele de recesiune. Astfel, o gestionare atentă și echilibrată a acestor aspecte este esențială pentru menținerea stabilității financiare și economice pe termen lung

5. Impactul ratei dobânzii

Impactul ratei dobânzii reprezintă un aspect esențial din perspectiva rolului piețelor financiare în ciclicitatea crizelor economice. Modificările în nivelul ratei dobânzii influențează comportamentul investitorilor, costurile de împrumut, investițiile și, implicit, evoluția economiei (R.J. Shiller, 2000). Politica monetară a unei țări este controlată de banca centrală, și poate influența nivelul ratei dobânzii. În perioade de expansiune, banca centrală poate alege să reducă ratele dobânzilor pentru a stimula împrumuturile și investițiile. În timpul recesiunilor sau perioadelor de inflație crescută, banca centrală poate adopta o politică monetară restrictivă, crescând ratele dobânzilor pentru a controla inflația sau a încetini activitățile economice.

Ratele dobânzilor influențează costurile de împrumut pentru consumatori și întreprinderi. Rate mai scăzute încurajează cheltuielile de consum și investițiile, stimulând astfel creșterea economică. Pe de altă parte, ratele dobânzilor mai ridicate pot reduce cheltuielile și investițiile, deoarece costurile de împrumut devin mai mari, afectând negativ atât consumatorii, cât și întreprinderile.

Ratele dobânzilor joase pot stimula piața imobiliară prin facilitarea accesului la împrumuturi pentru cumpărarea de locuințe. Aceasta poate duce la creșterea prețurilor imobilelor și la dezvoltarea unor bule imobiliare. O creștere rapidă a ratelor dobânzilor poate duce la o scădere a cererii pe piața imobiliară, afectând prețurile locuințelor și având un impact asupra sectorului de construcții. (Peptine C., 2013) Diferențele în ratele dobânzilor dintre diverse țări pot influența valoarea monedelor naționale. Ratele dobânzilor mai ridicate într-o țară pot atrage investitori străini, determinând aprecierea monedei naționale. O schimbare rapidă a ratei dobânzii poate avea impact asupra ratei de schimb, având consecințe asupra comerțului internațional și competitivității economice, elemente relevate în figura 3.

Anunțurile privind schimbările în ratele dobânzilor pot provoca volatilitate pe piețele financiare. Investitorii reacționează la aceste informații, ceea ce poate duce la mișcări bruște ale prețurilor acțiunilor, obligațiunilor și altor active financiare. Volatilitatea poate afecta sentimentul de încredere și poate contribui la intensificarea fluctuațiilor economice.

Ratele dobânzilor joase pot încuraja asumarea unor riscuri mai mari pentru obținerea randamentelor dorite, crescând expunerea la riscuri financiare. Aceasta poate contribui la formarea unor bule speculative sau la practici financiare riscante. O creștere bruscă a ratelor dobânzilor poate crea șocuri în sistemul financiar, având

potențialul de a provoca dificultăți pentru cei care depind în mare măsură de finanțare la costuri scăzute.

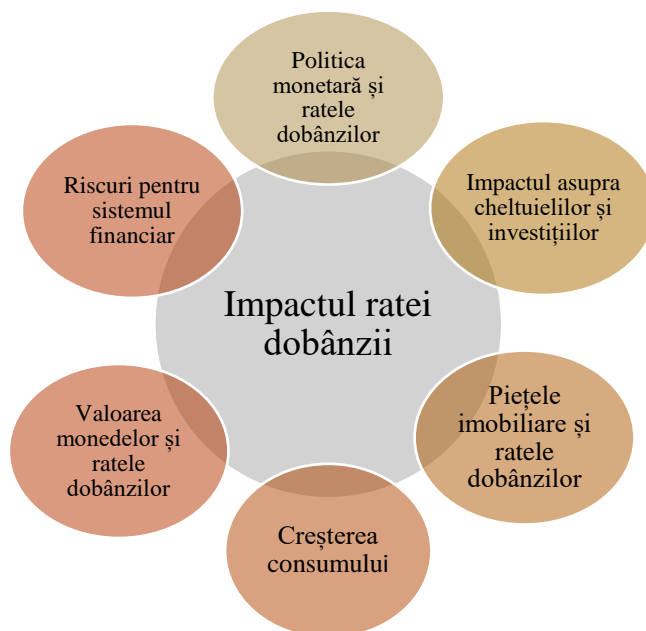

Figura 3 Impactul ratei dobânzii asupra piețelor financiare

Sursa: Adaptare proprie a autorului după Haralambie, George (2011), Criza globală și teoria ciclicității

Ratele dobânzilor au un impact semnificativ asupra evoluției ciclului economic. Modificările în aceste rate pot influența comportamentul investitorilor și consumatorilor, precum și condițiile generale ale piețelor financiare, contribuind astfel la dinamica ciclicității crizelor economice.

6. Volatilitatea piețelor și răspândirea riscurilor

Volatilitatea piețelor reprezintă un aspect crucial în perspectiva rolului piețelor financiare în ciclicitatea crizelor economice. (Frank și Krahen, 2008) Această volatilitate se referă la măsura în care prețurile activelor financiare variază într-un interval de timp dat și poate fi influențată de diverse factori economici, politici și geopolitici.

Piețele financiare sunt extrem de sensibile la evenimente și informații economice sau politice. Anunțurile privind indicatori economici, deciziile politice sau evenimentele geopolitice pot provoca schimbări bruște și semnificative ale prețurilor activelor, generând volatilitate. Perioadele de incertitudine economică sau

politică cresc de obicei volatilitatea pe piețe. Investitorii reacționează la incertitudine ajustând portofoliile și adaptând strategiile de investiții, ceea ce poate duce la fluctuații mai mari ale prețurilor.

Schimbările în perspectivele economice, precum prognozele de creștere sau recesiune, au un impact semnificativ asupra volatilității. În perioade de optimism, investitorii pot să devină mai puțin prudenți, provocând creșteri ale volatilității atunci când perspectivele se schimbă brusc. Modificările în ratele dobânzilor sau în politicile fiscale pot genera reacții puternice ale investitorilor și pot influența direcția și amplitudinea mișcărilor de preț.

Evenimente globale, cum ar fi crizele financiare sau instabilitatea economică în regiuni-cheie, pot contribui semnificativ la creșterea volatilității pe piețe. Investitorii reacționează la riscuri globale, ceea ce poate amplifica impactul acestor evenimente asupra piețelor financiare. Creșterea utilizării algoritmilor de tranzacționare și a tranzacțiilor de înaltă frecvență poate contribui la creșterea volatilității. Aceste sisteme automate pot genera schimbări rapide în pozițiile de tranzacționare, amplificând mișcările de preț. (Pele D.T., 2013)

Sentimentul investitorilor și efectele psihologice pot influența semnificativ volatilitatea. Panică sau exuberanță irațională pot duce la mișcări bruște ale prețurilor, chiar dacă fundamentalele economice nu s-au schimbat semnificativ. Astfel, volatilitatea poate crește semnificativ, reflectând incertitudinea și reacțiile puternice ale investitorilor la schimbările în mediul economic și politic.

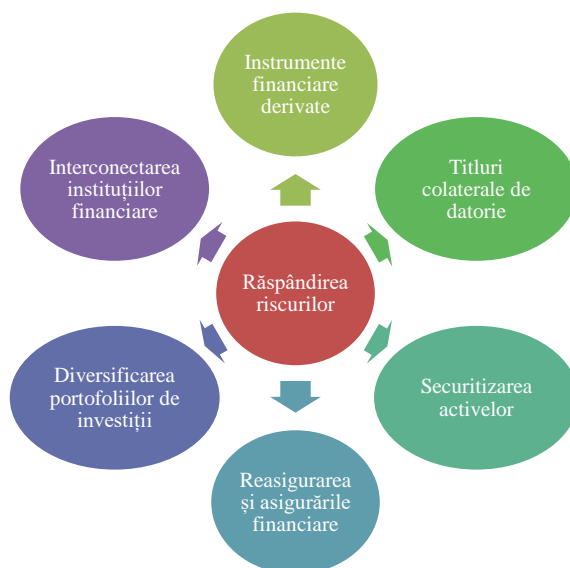

Figura 4 Răspândirea riscurilor

Sursa: Prelucrare proprie a autorului după Pele, Daniel Traian (2013), *Criza piețelor de capital*

Răspândirea riscului este un aspect crucial în perspectiva rolului piețelor financiare în ciclicitatea crizelor economice. Mecanismele prin care riscul este distribuit în cadrul sistemului financiar pot influența impactul crizelor și pot contribui la stabilizarea sau amplificarea consecințelor acestora. Factorii de limitare a răspândirii riscului sunt prezentați în figura 4.

Piețele financiare oferă diverse instrumente derivate, cum ar fi opțiunile și contractele, care permit investitorilor să gestioneze și să transfere riscul în funcție de evoluțiile de piață. Aceste instrumente pot fi utilizate pentru a se proteja împotriva fluctuațiilor de preț și a riscurilor specifice. (Minsky P., 1986)

Titlurile colaterale de datorie sunt instrumente financiare complexe care grupează diferite tipuri de datorii și le transformă în active tranzacționabile. Acestea au fost implicate în răspândirea riscului, permițând investitorilor să împartă și să redistribuie riscul într-o manieră diversificată. Securitizarea implică conversia unor active, cum ar fi credite ipotecare, în valori mobiliare tranzacționabile, aceasta permițând distribuirea riscului asociat acestor active către diferiți investitori și contribuind la diversificarea riscurilor în cadrul pieței financiare.

În domeniul asigurărilor, companiile de reasigurare și instrumentele financiare de asigurare permit transferul riscului între diferite părți. Aceasta poate contribui la reducerea expunerii la riscuri catastrofale și la creșterea stabilității sistemului financiar. Investitorii individuali și instituționali au posibilitatea de a diversifica portofoliile lor, investind într-o gamă variată de active. Diversificarea poate reduce impactul pierderilor într-un anumit sector sau clasă de active și poate contribui la atenuarea riscului sistemului financiar.

Reglementările prudențiale impuse de autoritățile de reglementare financiară au scopul de a stabili standarde și limite pentru activitățile instituțiilor financiare (Iancu A., 2014). Aceste reguli contribuie la limitarea riscurilor excesive și la asigurarea unei distribuiri mai echitabile a riscului în sistemul financiar. Interconectarea între instituțiile financiare poate contribui la răspândirea riscului în întregul sistem. Cu toate acestea, în anumite condiții, această interconectare poate amplifica, de asemenea, riscul sistemului, deoarece prăbușirea unei instituții poate avea un efect de domino asupra altora.

Răspândirea riscului este esențială pentru menținerea stabilității sistemului financiar și pentru limitarea impactului crizelor economice. Cu toate acestea, este important ca aceste mecanisme să fie gestionate și reglementate în mod corespunzător pentru a evita acumularea excesivă a riscurilor și pentru a asigura o funcționare eficientă și sigură a piețelor financiare.

7. Concluzii

Expansiunea economică reprezintă o fază crucială în ciclul economic, caracterizată de creșterea PIB-ului, ocupării forței de muncă, investițiilor și

consumului. Această perioadă de optimism contribuie la dezvoltarea economică, dar este esențial să se conștientizeze că este intrinsec legată ciclicității economice.

Creșterea PIB-ului, nivelul ridicat al ocupării forței de muncă, investițiile, inovațiile și creșterea consumului sunt indicatori importanți ai expansiunii economice. Acești factori contribuie la prosperitatea economică pe termen scurt, dar este crucial să se ia în considerare că expansiunea nu poate dura la nesfârșit.

Piețele financiare joacă un rol semnificativ în ciclicitatea crizelor economice, influențând și amplificând fluctuațiile ciclice. Speculațiile excesive, formarea de bure speculative, creșterea creanțelor și a levierajului sunt fenomene cu impact direct asupra evoluției economice și a ciclicității. În perioadele de expansiune, optimismul poate conduce la speculații excesive și formarea de bure speculative. Aceste fenomene, deși pot stimula inițial creșterea economică, devin periculoase atunci când se sparg, având consecințe negative semnificative asupra piețelor financiare și economiei în general.

În timpul expansiunii, accesul ușor la credite și creșterea levierajului pot susține activitățile economice, dar aceste practici pot deveni vulnerabile în perioadele de recesiune, contribuind la crize financiare. Modificările în ratele dobânzilor influențează costurile de împrumut, investițiile și comportamentul investitorilor. Ratele dobânzilor joase pot stimula economia, dar o creștere bruscă poate provoca șocuri și instabilitate financiară.

Volatilitatea este o componentă inevitabilă a ciclicității economice, reflectând reacția piețelor la evenimente și informații. Investitorii trebuie să fie conștienți de această volatilitate și să ia decizii informate în funcție de schimbările de mediu economic.

Mecanismele de răspândire a riscului, cum ar fi instrumentele derivate, titlurile colaterale de datorie și reasigurările, contribuie la stabilitatea financiară. Cu toate acestea, gestionarea corespunzătoare și reglementarea sunt esențiale pentru a evita acumularea excesivă a riscurilor.

Sentimentul investitorilor și comportamentul consumatorilor au un impact semnificativ asupra evoluției economice și a ciclicității. Înțelegerea acestor reacții poate fi crucială pentru anticiparea și gestionarea crizelor economice.

Referințe bibliografice

1. Anghel, Florin (2010). *Economie mondială*, Editura Universitară, București
2. Website-ul https://ro.economy-pedia.com/11039626-economic-expansion#google_vignette accesat la data de 01.11.2023
3. Litocenco, Ana (2023), Influența pieței valorilor mobiliare de stat interne asupra creșterii economice. *Revista de Știință, Inovare, Cultură și Artă „Akademos”*, 2023, 69.2: 99-104.
4. Isărescu, Mugur (2013), *Cicluri economice... Disertație cu ocazia decernării titlului de doctor Honoris Causa al Universității Politehnica din București, București*

5. Mitrache, Mihai Andrei (2017). Detectarea regimurilor de bule financiare speculative pe principalele piețe de capital din Europa. *Revista Română de Statistică-Supliment nr*, 109.
6. Haralambie, George (2011), Criza globală și teoria ciclicității, *Economie teoretică și aplicată*, Volumul XVIII (2011), No. 11(564), pp. 67-77
7. Freeman, Chris; Louçã, Francisco (2001), Termenul val lung a provenit dintr-o traducere slabă a ciclului lung de la rusă la germană. pag. 70
8. De Bandt, Oliver; Hartmann, Philipp (2000) – „Systemic Risk: A Survey”, ECB Working Paper No. 35, Frankfurt
9. Cullis John, Jones Philip (1998), *Public Finance and Public Choice*, Oxford University Press
10. http://doctorat.ase.ro/Media/Default/Abilitare/PAUN%20Cristian/Rezumat_abilitare_PaunCristian_RO.pdf accesat la 04.11.2023
11. Pele, Daniel Traian (2013), Criza piețelor de capital – dezastru predictibil sau lebedă neagră ?, Editura ASE, București
12. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-7-2010-0267_RO.html accesat la 07.11.2023
13. https://www.anevar.ro/images/_upload/1-raport-stabil-fin-iunie-2021.pdf accesat la 11.11.2023
14. Iancu, Aurel (2014), *Instabilitatea financiară, ciclurile și rolul instituțiilor*, Editura Academiei Române - Institutul Național de Cercetări Economice, București

ELEMENTE DE ANALIZĂ DIAGNOSTIC PRIVIND GESTIONAREA BUGETULUI LOCAL AL COMUNEI ARCHIȘ

DIAGNOSTIC ANALYSIS ELEMENTS REGARDING THE MANAGEMENT OF THE LOCAL BUDGET OF ARCHIȘ COMMUNE

Grațian-Daniel GOLOȘIE

Masterand, Universitatea Politehnică Timișoara – Facultatea de Management în
Producție și Transporturi
e-mail: gratian.golosie@student.upt.ro

Geanina-Ioana BOGLUȚ

Masterand, Universitatea Politehnică Timișoara – Facultatea de Management în
Producție și Transporturi
e-mail: geanina.boglut@student.upt.ro

***Abstract:** This article captures the evolution of the local budget of the Archiș commune in Arad County during the last 5 completed budget executions (2018-2022). Aspects of an economic and fiscal nature were analyzed regarding the revenues and expenses recorded by this administrative-territorial unit in the reference period, the origin of the revenues, respectively the distribution by titles and parts of the budget expenses. At the same time, an analysis was made of the results obtained by the Archiș commune during the period we are referring to, and their causal diagnosis was highlighted. A good knowledge of the origin of the results of the budget exercises leads to the efficiency of the spending of public money and implicitly to the increase of the standard of living of the citizens, the applied economic analysis of the budget execution being a useful tool in reaching the targets that they have imposed on the local authorities.*

Keywords: local budget, budget execution, public finances, income, expenses, budget balance

JEL Code: H72, H76

1. Introducere

Bugetul reprezintă un tablou, o balanță cu două părți - venituri și cheltuieli, detaliate pe capitole, care se stabilește anticipat pe un an, în funcție de evoluția estimată a economiei unui stat/oraș/comună (Florescu D., 2013). Din punct de vedere contabil, bugetul este balanța veniturilor și cheltuielilor dintr-o anumită perioadă ale unui stat, ale unei instituții, organizații, familii, ale unui individ etc.; totalitatea veniturilor dintr-o asemenea balanță.

Pentru exemplificarea utilității indicatorilor utilizați și dezvoltarea tematicii propuse se va realiza un studiu de caz, pe o comună aleasă în mod arbitrar – Archiș, utilizând evoluția bugetelor locale. Sunt vizate rezultatele ultimelor 5 execuții bugetare (2018-2022), date publicate de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației din România prin Direcția pentru Politici Fiscale și Bugetare Locale la data de 31 decembrie a fiecărui an. Necesitatea analizării evoluției financiare a comunei Archiș apare în perspectiva realizării unei diagnoze a exercițiilor bugetare din perspectivă strategică (5 ani), care vizează determinarea deficiențelor în gestionarea banului public și oferirea de soluții remediale specifice problemelor identificate. În acest sens, se impune determinarea unor indicatori financiari relevanți, care să reflecte starea de sănătate financiară a unității administrativ - teritorială vizată analizei.

Comuna Archiș este o unitate administrativ-teritorială de rang IV situată în nord-estul județului Arad, cea mai apropiată aglomerare urbană fiind orașul Sebiș situat la 15 km față de aceasta, accesul realizându-se pe drumul județean 793. Comuna are în componența sa patru sate: Archiș – reședința de comună, Bârzești, Groșeni și Nermiș. Aceasta se învecinează cu: Comuna Hășmaș la nord, Județul Bihor la nord-est (Comuna Rieni), Comuna Ignești la est și sud-est, Comuna Ignești la sud-est și sud, Orașul Sebiș la sud, Comuna Cărand la sud și sud-vest, Comuna Beliu la vest, elemente geografice ilustrate în figura 1. În conformitate cu rezultatele provizorii ale Recensământului Populației și a Locuitorilor efectuat în anul 2022, populația acestei localități rurale se ridică la 1333 locuitori. (Bulboacă S., Sinaci D., 2020)

Figura nr. 1 Harta administrativă a județului Arad

Sursa: S. Bulboacă, D. Sinaci, Dicționarul istoric al localităților din județul Arad, Arad, 2020, pag. 27

2. Execuția veniturilor

Execuția bugetară se referă la veniturile încasate și cheltuielile efectuate prin bugetul local. Astfel, pentru un an de referință, diferența dată de valoarea veniturilor și cea a cheltuielilor reflectă rezultatul exercițiului bugetar - deficit, excedent sau echilibru. (Cozma I., Cenar I., 2020) Situația rezultatului execuției bugetare a comunei Archiș pentru ultimii 5 ani reiese din figura 2.

Cu privire la rezultatul net al execuției bugetare din ultimii 5 ani se remarcă o distribuție alternantă a acestora. Astfel, unitatea administrativ-teritorială comuna Archiș înregistrează excedent bugetar la finalul anilor 2018 (+105,912 lei), 2020 (+770,978 lei), cât și 2022 (+455,953 lei) și deficit bugetar la finele anilor 2019 (-95,354 lei), respectiv 2021 (-921,795 lei). Existența ciclicității anterior prezentată își găsește explicația în politica de gestionare eficientă a resurselor financiare, în vederea economisirii și creării de disponibilități bănești pentru proiecte viitoare, investiții sau situații de urgență. Principala cauză care determină apariția deficitului bugetar este reprezentată de cheltuielile suplimentare generat de proiecte de dezvoltare, investiții în infrastructură sau furnizare de servicii publice extinse în care este angrenată comuna. Cu toate acestea există un grad ridicat al vigilenței administrației locale privind gestionarea acestei situații, existând tendința de îmbunătățire, în vederea compensării situațiilor nesatisfăcătoare înregistrate în anumiți ani și a atingerii echilibrului bugetar. Echilibrare presupune întocmirea și aprobarea bugetului echilibrat, cât și încheierea acestuia cu egalitate între venituri și cheltuieli, deci cu sold zero. (Televca O., 2019)

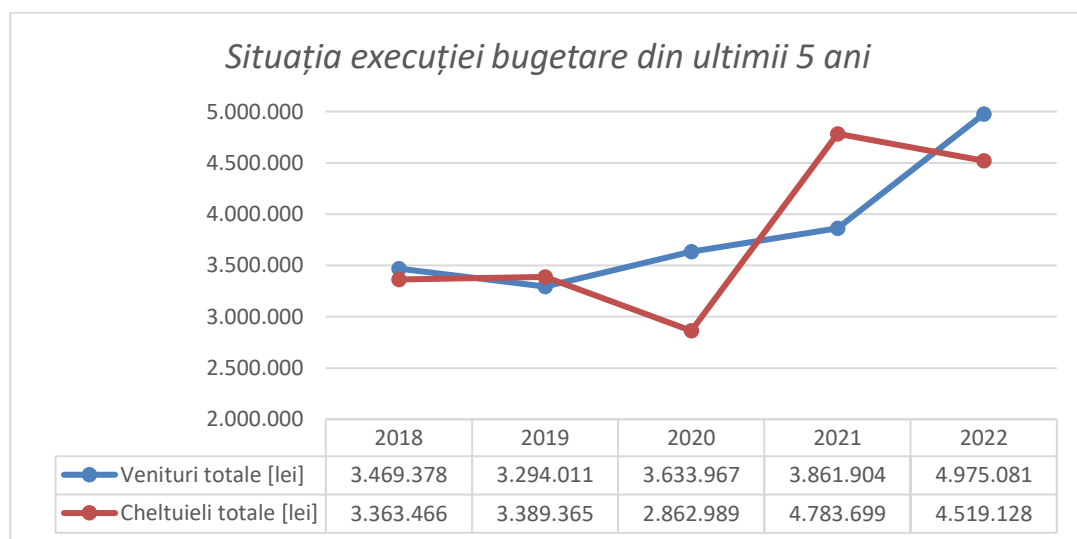

Figura nr. 2 Situația ultimelor 5 exerciții financiare

Sursa: Prelucrare proprie a autorilor pe baza datelor publicate de Ministerul Dezvoltării,
Lucrărilor Publice și Administrației

Tabel 1 Ponderea procentuală a veniturilor proprii din veniturile totale ale comunei

Indicator	2018	2019	2020	2021	2022
Venituri proprii (VP)	1.436.351	1.125.137	1.159.363	1.440.002	2.139.426
Venituri totale (VT)	3.469.378	3.294.011	3.633.967	3.861.904	4.975.081
VP/VT [%]	41,4%	34,16%	31,91%	37,29%	43%

Sursa: Prelucrare proprie a autorilor pe baza datelor publicate de Ministerul Dezvoltării și
Lucrărilor Publice

Ponderea procentuală a veniturilor proprii raportate la veniturile totale ale comunei studiate (VP/VT [%]) a înregistrat o fluctuația de 11,03% în perioada de referință, având o tendință descrescătoare între anii 2018-2020, respectiv o tendință crescătoare în perioada 2021-2022, conform datelor din tabelul 1.

Pentru perioada de declin diagnoza cauzală a fenomenului este relevată prin eroziunea bazei fiscale, datorată scăderii numărului de contribuabili la bugetul local, cât și prin dependența ridicată de subvenții și transferuri guvernamentale. O politică fiscală ineficientă, corelată cu o dezvoltare economică limitată determină, în situația de față, o vulnerabilitate economică crescută, datorată dependenței de finanțarea externă.

Perioada de creștere a ponderii procentuale în cauză este generată de creșterea eficienței fiscale și a sustenabilității financiare datorată diversificării veniturilor și mării autonomiei financiare a comunei Archiș.

3. Execuția cheltuielilor

Cheltuielile din bugetele locale reflectă eforturile financiare realizate de organele administrației publice locale pentru acoperirea cerințelor sociale, culturale, economice, a serviciilor de dezvoltare publică și a altor cerințe ale locuitorilor din unitățile administrativ-teritoriale care sunt în competența autorităților administrației publice locale. Analiza execuției de cheltuieli a comunei Archiș este realizată după două direcții principale care vizează structura cheltuielilor bugetului local, fiind prezentată pe baza titlurilor de cheltuieli, în figura nr. 3 și a părților și capitolelor de cheltuieli, în figura nr. 4, pentru fiecare an din perioada vizată (2018-2022).

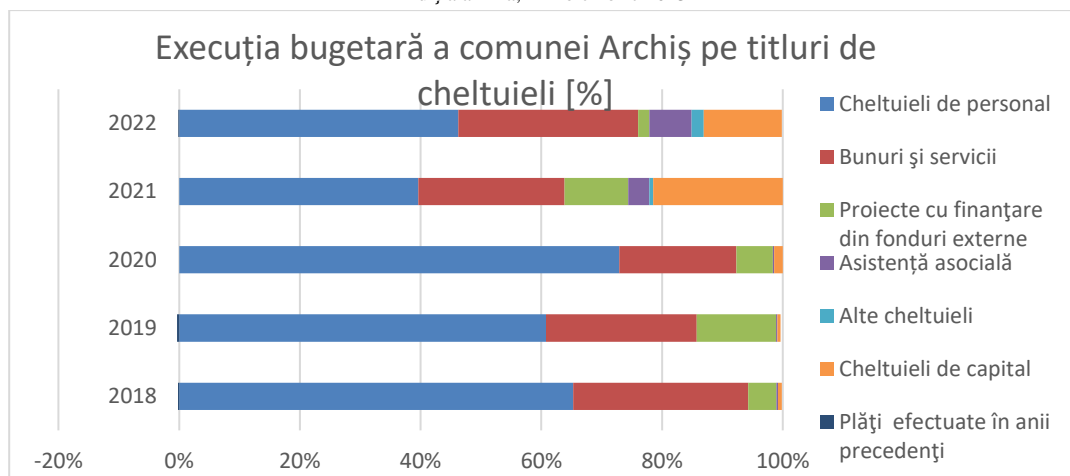

Figura nr. 3 Execuția bugetară a comunei Archiș pe titluri de cheltuieli [%]

Sursa: Prelucrare proprie a autorilor pe baza datelor publicate de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației

În anul 2018, 94,6% din bugetul comunei Archiș a fost utilizat pentru acoperirea cheltuielilor de personal (2.203.449 lei) – 65,5%, respectiv a bunurilor și serviciilor (978.674 lei) – 29,1%. Restul de 5,4% fiind utilizați pentru proiecte cu finanțare din fonduri externe (156.556 lei) – 4,7%, asistență socială (8.990 lei), precum și pentru cheltuieli de capital. 5.660 lei reprezintă plăți efectuate în anii precedenți.

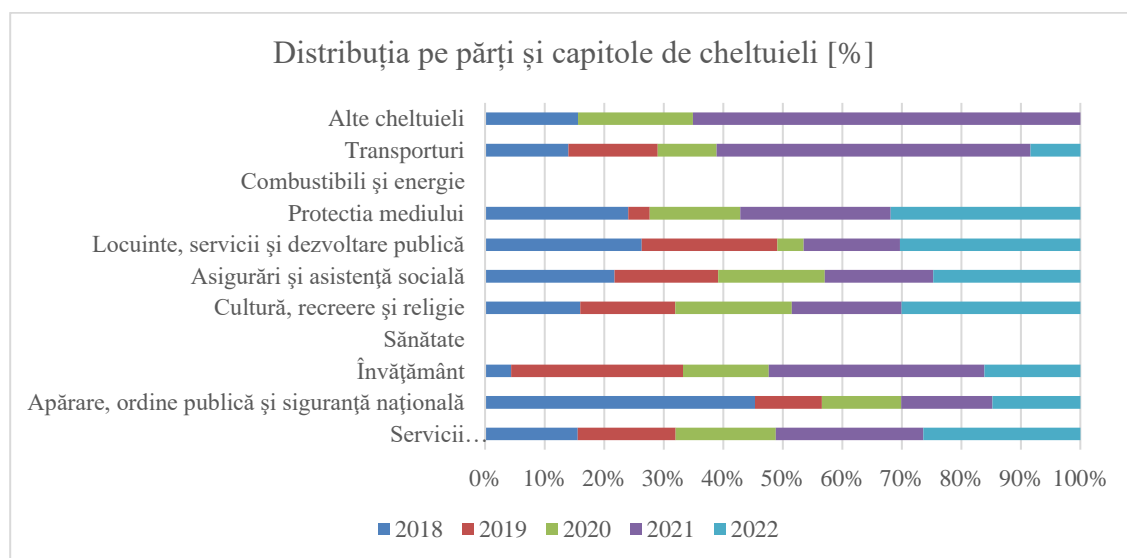
Anul 2019 menține aceeași tendință de distribuție a cheltuielilor acestei unități administrativ teritoriale – 86,3%, 61,2% fiind destinați cheltuielilor de personal (2.074.270 lei), respectiv 25,1% au fost utilizați pentru bunuri și servicii. Restul de 13,7% au fost destinați în preponderent pentru proiecte cu finanțare din fonduri externe (449.925 lei). 12.259 lei reprezintă plăți efectuate în anii precedenți.

Declanșarea pandemiei de coronavirus a fost reflectată și la nivelul bugetului de cheltuieli a comunei Archiș, rezultatul exercițiului bugetar fiind unul pozitiv (excedent). Pe titluri de cheltuieli 72,9% din sumele utilizate la nivelul anului 2020 au utilizate pentru acoperirea cheltuielilor de personal (2.087.963 lei), 19,6% fiind alocate cheltuielilor cu bunuri și servicii (554.940 lei). Restul de 7,7% fiind utilizați în cuantum majoritar pentru proiecte cu finanțare din fonduri externe (172.743 lei) - 6%.

Anul 2021 aduce o schimbare asupra abordării cheltuielilor bugetare prin prisma diversificării și echilibrării titlurilor de cheltuieli. Se înregistrează cea mai scăzută valoare a cheltuielilor cu personalul (1.896.471 lei), reprezentând 39,6% din bugetul total de cheltuieli. Totodată, există o creștere semnificativă a sumelor alocate pentru bunuri și servicii (1.157.273 lei) – 24,2% din bugetul total de cheltuieli a comunei, cât și pentru cheltuieli de capital (1.027.312 lei) - reprezentând 21,5% din bugetul total de cheltuieli. Restul de 14,7% a fost alocat cu precădere spre proiecte cu finanțare din fonduri externe.

La nivelul anului 2022 comuna studiată a înregistrat cheltuieli în valoare totală de 4.519.128 lei. Defalcarea acestora pe titluri de cheltuieli este redată în continuare: cheltuieli de personal 2.095.653 lei – în cuantum de 46% din bugetul total, bunuri și servicii 1.351.490 lei – 30% din bugetul total, cheltuieli de capital 586.235 lei – 13% din bugetul total, în timp ce restul de 485.750 lei - 11% din execuția totală de cheltuieli reprezintă cheltuieli cu asistență socială, proiecte finanțate din fonduri externe, precum și alte cheltuieli.

Cheltuielile de personal au cea mai mare pondere dintre titlurile de cheltuieli existente, acestea fiind cuprinse în intervalul 39,6% - 72,9%, valoarea medie fiind situată în jurul sumei de 2.000.000 lei. Deși ponderea procentuală a acestora în totalul de cheltuieli este variabilă, în valori absolute tendința este una descrescătoare.

Figura nr. 4 Distribuția pe părți și capitole de cheltuieli [%]

Sursa: Prelucrare proprie a autorilor pe baza datelor publicate de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației

În anul 2018, 983.327 lei din bugetul comunei Archiș a fost utilizat pentru acoperirea cheltuielilor cu asigurările și asistența socială, 505.102 lei pentru locuințe și dezvoltarea publică, 196.145 lei pentru apărarea și ordine publică, 386.801 lei pentru învățământ, cultură recreere și religie și protecția mediului, iar 33.492 lei pentru alte cheltuieli.

Anul 2019, menține aceeași tendință de distribuție a cheltuielilor, marea majoritate a acestora, 786.891 lei, fiind utilizați pentru a acoperi asigurările și asistența socială. O schimbare majoră față de anul precedent, se observă la cheltuielile pentru sfera învățământului, fiind cheltuiți 555.852 de lei, față de 83.871 lei, în anul 2018. Restul sumei de 719.639 lei au fost distribuiți pentru cheltuieli cu

apărarea și ordinea publică, cultură, recreere și religie, locuințe și dezvoltare publică, protecția mediului și transporturi.

În anul 2020, 1.360.186 de lei, din totalul de 2.862.989 lei, au fost cheltuiți pentru servicii publice generale, 808,582 lei pentru acoperirea cheltuielilor cu asigurările și asistența socială, 277.234 lei pentru învățământ, unde se observă din nou o scădere a cheltuielilor în această direcție.

Pentru anul 2021, cheltuielile cu serviciile publice generale au crescut la 2.002.180 lei, fiind urmate de cheltuielile pentru asistența socială, în valoare de 823.251 lei și pentru învățământ, în valoare de 698.452 lei. O schimbare majoră, se observă la cheltuielile cu transportul, acestea majorându-se cu 473.750 lei față de anul 2020, ajungând la 583.180 lei.

În anul 2022, cheltuielile comunei s-au ridicat la suma de 4.519.128 lei, această sumă fiind distribuită astfel: 2.128.582 lei pentru servicii publice generale, 1.117.157 lei pentru asigurări și asistență socială, 582.594 lei pentru locuințe, servicii și dezvoltare publică, 309.638 lei pentru învățământ și restul cheltuielilor în valoare de 381.157 lei pentru apărare și ordine publică, cultură, recreere și religie, protecția mediului și transporturi.

3. Comuna Archiș – indicatori ai execuției bugetare

Rezultatul determinării de indicatori financiari ai execuției bugetare oferă informații esențiale pentru a evalua sănătatea financiară, performanța și eficiența unității administrativ-teritorială vizată. Rolul principal al indicatorilor financiari în analiza diagnostic este de a oferi o imagine clară asupra situației financiare actuale și trecute a localității. În cadrul acestui capitol vor fi abordați o serie de 3 indicatori care să reflecte în mod sugestiv starea de sănătate financiară a comunei Archiș din județul Arad.

Indicele cheltuielilor cu personalul (notat I.C.P.) este esențial pentru a înțelege angajamentul financiar al administrației locale față de resursele umane și pentru a evalua modul în care aceste cheltuieli influențează calitatea și eficiența serviciilor publice furnizate comunității. Acesta este determinat în mărime relativă, conform formulei (1), fiind raportul dintre cheltuieli de personal și cheltuieli totale.

$$I.C.P. = \frac{\text{Cheltuieli de personal}}{\text{Cheltuieli totale}} \cdot 100 [\%] \quad (1)$$

Tabel 2 Indicele cheltuielilor cu personalul

Indicator	2018	2019	2020	2021	2022
Cheltuieli de personal	2.203.449	2.074.270	2.087.963	1.896.471	2.095.653
Cheltuieli totale	3.363.466	3.389.365	2.862.989	4.783.699	4.519.128

I.C.P.	65,51%	61,20%	72,92%	39,64%	46,37%
---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Sursa: Prelucrare proprie a autorilor pe baza datelor publicate de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației

Indicatorul solvabilității localității (notat I.S.L.) se referă la capacitatea acesteia de a-și onora angajamentele financiare și de a-și plăti datoriile pe măsură ce acestea devin scadente. (Damaschin R., Mihăilă M., 2020) Acesta reflectă sănătatea financiară a unității administrativ-teritoriale din perspectiva achitării datoriilor pe termen scurt și lung, cu evitarea intrării în incapacitate de plată sau faliment. Calculul acestui indicator se face în mărime absolută, raportând cheltuielile totale la veniturile totale ale localității analizate, conform datelor din tabelul 3 și a formulei (2).

$$I.S.L. = \frac{\text{Cheltuieli totale}}{\text{Venituri totale}} [-] \quad (2)$$

Conform literaturii de specialitate, valoarea agreabilă a indicelui se află în jurul valorii de 40%. Se remarcă faptul că în perioada 2021-2022, cheltuielile totale au fost menținute sub pragul de 50% din totalul cheltuielilor anuale ale comunei, fiind situate în jurul valorii acceptabile, fapt datorat monitorizării continue și a eficientizării alocării resurselor financiare a unității administrativ-teritoriale analizate. În anii 2018-2020 cheltuielile cu personalul au creat o presiune mare asupra bugetului local, justificată prin angajamentul față de serviciile publice, precum ordine publică și învățământ.

Tabel 3 Solvabilitatea localității

Indicator	2018	2019	2020	2021	2022
Cheltuieli totale	3.363.466	3.389.365	2.862.989	4.783.699	4.519.128
Venituri totale	3.469.378	3.294.011	3.633.967	3.861.904	4.975.081
I.S.L.	0,969	1,029	0,787	1,239	0,908

Sursa: Prelucrare proprie a autorilor pe baza datelor publicate de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației

Este de preferat ca valoarea indicatorului să fie subunitară, deoarece o valoare supraunitară ar indica faptul că comuna se află în situație de deficit bugetar. O valoare prea scăzută a indicatorului denotă lipsa utilizării disponibilităților bănești ale localității, datorată gestionării ineficiente a bugetului, astfel o valoare agreabilă, stabilită prin simulări numerice pentru acest indicator ar fi cuprinsă între 0,75 - 0,99. Rezultatul I.S.L. = 1 reprezintă punctul de echilibru, un considerent care poate fi atins teoretic, în practică fiind șanse reduse de obținere, datorită necesității existenței egalității perfecte dintre venituri și cheltuieli.

În privința comunei Archiș se remarcă o ciclicitate al acestui indicator, din doi în doi ani înregistrându-se valori admisibile. În perioada de referință au fost înregistrate două depășiri, în anii 2019 și 2021, datorate implementării unor investiții în infrastructura comunei.

Rata cheltuielilor de capital raportată la totalul de cheltuieli a comunei (R.C.C.), reflectă alocarea resurselor financiare pentru investiții și achiziții de active imobilizate, utilizate pe o perioadă mai lungă de timp. Aceasta reflectă cantitativ, investițiile financiare în construcții noi sau vechi (în vederea modernizării, renovării), investiții în mediu, dezvoltare durabilă, etc. Determinarea acesteia se face raportând cheltuielile de capital la cheltuielile totale ale comunei, fiind exprimată procentual, după cum este redat în formula (3).

$$R.C.C. = \frac{\text{Cheltuieli de capital}}{\text{Cheltuieli totale}} \cdot 100 [\%] \quad (3)$$

Pentru execuția bugetară 2018-2022 a comunei Archiș, datele sunt redată în tabelul 4:

Tabel 4 Rata cheltuielilor de capital

Indicator	2018	2019	2020	2021	2022
Cheltuieli de capital	21.457	18.802	40.343	1.027.312	586.235
Cheltuieli totale	3.363.466	3.389.365	2.862.989	4.783.699	4.519.128
R.C.C.	0.63%	0.55%	1.41%	21.48%	12.97%

Sursa: Prelucrare proprie a autorilor pe baza datelor publicate de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației

În perioada 2018-2020 rata cheltuielilor de capital a înregistrat valori extrem de scăzute, cuprinse între 0,55% - 1,41%, datorită concentrării administrației locale pe nevoi curente precum salarizarea personalului și costuri operaționale de funcționare. Un alt factor care a generat acest aspect este reprezentat de lipsa de prioritizare a dezvoltării și implementării investițiilor strategice. Evoluția pozitivă crescătoare din anii 2021-2022 se datorează revizuirii strategiei financiare prin alocarea prudentă a resurselor și orientarea spre dezvoltare. Astfel administrația locală a comunei Archiș a dezvoltat o viziune orientată spre dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor publice, reflectată în creșterea calității vieții cetățenilor.

4. Guvernanța participativă - o soluție modernă

Din punct de vedere managerial, performanța administrației publice înseamnă eficiență, eficacitate, economie și etică. (Doherty T., Horne T., 2002) Guvernarea participativă, în contextul rezultatelor financiare slabe obținute de comuna Archiș în

cadrul exercițiului financiar 2018-2020, determinate de cheltuiea nechibzuită a bugetului acesteia, poate fi prezentată ca o soluție de îmbunătățire a serviciilor, aceasta presupunând atât participarea cetățenilor la procesul de luare a deciziilor, cât și responsabilizarea autorităților în mod transparent și eficient. (Damaschin R., Mihăilă M., 2020)

Guvernarea participativă reprezintă un concept și o practică administrativă care oferă cetățenilor posibilitatea de a se implica activ în procesul de luare a deciziilor la nivel local. Aplicată la nivelul comunei Archiș din județul Arad, această abordare poate avea multiple efecte pozitive asupra dezvoltării și bunăstării comunității locale, după cum urmează: creșterea transparenței și responsabilității, luarea deciziilor mai bine informate, îmbunătățirea calității serviciilor publice, creșterea participării civice și a coeziunii comunitare, reducerea conflictelor și soluționarea disputelor, creșterea încrederii în autorități.

Prin implicarea cetățenilor în procesul de luare a deciziilor, comuna Archiș ar putea beneficia de idei, perspective și cunoștințe variate, acest lucru ducând la decizii mai bine fundamentate, care să țină cont de diversitatea nevoilor și dorințelor locuitorilor. Guvernarea participativă poate permite comunității să aibă un cuvânt mai mare în bugetarea și prioritizarea resurselor. Astfel, resursele publice pot fi mai eficient utilizate pentru a îmbunătăți serviciile publice, cum ar fi infrastructura, educația, sănătatea sau protecția mediului, în funcție de nevoile reale ale comunității.

Guvernarea participativă este un alt concept care pare să pătrundă tot mai profund în conștiința științifică a zilelor noastre, stimulat fiind și de practicile care își propună eliminarea unor minusuri ale democrației reprezentative (Pascaru M., 2010), putând stimula cetățenii să se implice mai activ în viața comunității. Acest lucru poate contribui la dezvoltarea unui sentiment de apartenență mai puternic la comunitate și la crearea de legături mai strânse între locuitori. Prin deschiderea căilor de comunicare între cetățeni și autorități, se pot identifica soluții inovatoare la problemele locale. Cetățenii pot aduce idei noi și pot contribui la dezvoltarea proiectelor inovatoare care să aducă beneficii comunei.

Guvernarea participativă promovează dialogul și reconcilierea în comunitate, reducând conflictele și contribuind la un climat social mai armonios. Când cetățenii simt că au un cuvânt de spus în luarea deciziilor, încrederea lor în autorități crește. Acest lucru poate conduce la o cooperare mai eficientă între cetățeni și administrație.

5. Concluzii

Prezenta lucrare abordează elemente de analiză diagnostic a bugetului local a comunei Archiș, din județul Arad, pentru execuția financiară, pe perioada anilor 2018 – 2022.

În urma realizării analizei execuției bugetare a comunei Archiș pe titluri de cheltuie, în perioada menționată, s-a constatat o evoluție sinusoidală a cheltuielilor.

În anii 2018, 2020 și 2022 comuna s-a aflat în deficit bugetar, iar în anii 2019 și 2021 comuna a înregistrat un excedent bugetar. În perioada analizată, s-a constatat faptul că cea mai mare pondere dintre cheltuielile existente au fost orientate spre personal, având o pondere între 39,6% și 72,9%, putând fi totuși observată o tendință descrescătoare a acestora. În ceea ce privește cheltuielile pe titluri de cheltuieli, din anul 2020 se observă o creștere a investițiilor în învățământ, lucru esențial pentru dezvoltarea comunității și pentru asigurarea unei educații de calitate pentru locuitorii acesteia.

Literatura de specialitate afirmă faptul că indicele cheltuielilor de personal trebuie să fie situat în jurul valorii de 40%. În cazul comunei analizate, s-a constatat că până în anul 2020, indicele cheltuielilor de personal s-a ridicat la un procent de aproape 73%, urmând ca după anul 2021, indicele menționat să se afle în scădere, ajungând în anul 2022 la un procent de aproximativ 45%. Astfel, se remarcă faptul că între anii 2018 - 2020, politica fiscală a administrației locale a fost ineficientă, datorită ponderii ridicate a indicatorului analizat. Comuna s-a orientat în mare parte spre servicii publice, în defavoarea investițiilor publice.

Indicatorul solvabilității localității este de preferat să fie subunitar; în caz contrar însemnând un deficit bugetar pentru comuna analizată. În privința comunei Archiș, se remarcă o ciclicitate al acestui indicator, din doi în doi ani înregistrându-se valori admisibile. În perioada de referință au fost înregistrate două depășiri, în anii 2019 și 2021, datorate implementării unor investiții în infrastructura comunei.

Din cauza lipsei de prioritizare a dezvoltării și implementării investițiilor strategice, în perioada 2018-2020 rata cheltuielilor de capital a înregistrat valori extrem de scăzute, cuprinse între 0,55% - 1,41%, urmând ca din anul 2021 să existe o evoluție pozitivă datorată revizuirilor strategiilor financiare, prin alocarea prudentă a resurselor și orientarea spre dezvoltare.

Implementarea guvernării participative în comuna Archiș ar putea duce la o mai mare deschidere și transparență în procesele administrative, cetățenii ar avea acces la informații relevante privind deciziile luate de administrație și la justificările acestor decizii.

Referințe bibliografice

1. Florescu, Dumitru Andreiu Petre (2013), *Evaziunea fiscală*, Editura Universul Juridic
2. Website online, available at http://www.dpfbld.mdrap.ro/sit_ven_si_chelt_uat.html, accesat la 29.07.2023.
3. Bulboacă, Sorin, Sinaci, Doru (2020), Dicționarul istoric al localităților din județul Arad, Editura Gutenberg Univers Arad, pg. 27
4. Cozma, Ion; Cenar, Iuliana (2020) Execuția bugetară—un indicator al performanței la nivelul administrației publice locale, editura ASEM Chișinău, pag. 184-192
5. Televca, Oleg (2019), Principiul echilibrului bugetar: între necesitate și posibilitate, în Integrare prin cercetare și inovare, pag. 47-51.

6. Website online, available at <https://s9.ro/luna> accessed on August 14, 2023
7. Doherty Tony, Horne Terry (2002), *Managing public services. Implementing change- a thoughtful approach*, Ed. Routledge
8. Damaschin, Robert; Mihăilă, Mădălina Georgiana (2020), Digitalizarea administrației publice din Romania in raport cu tendințele europene. In: *Smart Cities International Conference (SCIC) Proceedings*, pag. 47-64
9. Gomoii, Bogdan Cosmin (2021), Analiza financiară a unei entități din domeniul turismului—între normalitate și pandemia de COVID-19. *CECCAR Business Review*, pag. 12-21.
10. Pascaru, Mihai (2010), *Inteligență teritorială, matrice comunitară și guvernare participativă*, Editura Aeternita, Alba Iulia
11. Albuiescu C.T. (2014), *Finanțe publice, note de curs*, Universitatea Politehnica Timișoara

MENTORATUL CA INSTRUMENT DE ÎMBUNĂȚIRE A COMPETENȚELOR STUDENȚILOR ECONOMIȘTI

MENTORING AS A TOOL TO IMPROVE THE SKILLS OF ECONOMICS STUDENTS

Simina Jeanina GRUIE

Masterand, Universitatea din Oradea – Facultatea Științe Economice

e-mail: gruiesimina@gmail.com

Alina LUP

Masterand, Universitatea din Oradea – Facultatea de Științe Economice

e-mail: alinutalup7@gmail.com

***Abstract:** This paper explores the impact of mentoring programs on economics students at the University of Oradea, focusing on improving skills and facilitating the transition from academic to professional life. It discusses the theory and practice of mentoring in universities, presenting research findings from interviews and focus groups conducted at the Faculty of Economics at the University of Oradea, including the perspectives and expectations of students and mentors. The results show a positive correlation between mentoring, academic success, career readiness and well-being, highlighting the value of incorporating structured mentoring into university curricula to connect theory and practice.*

Keywords: *mentorship; higher education; academic development; student experiences*

JEL Code : *A10, O1, D91*

1. Introducere

Această lucrare se concentrează pe explorarea și evaluarea importanței și eficacității programelor de mentorat în dezvoltarea competențelor studenților economiști, din cadrul Facultății de Științe Economice a Universității din Oradea. Obiectivul principal este de a examina cum un program de mentorat poate facilita tranziția studenților de la educația academică la mediul profesional, punând un

accent deosebit pe dezvoltarea atât a competențelor profesionale, cât și a celor personale. În acest context, lucrarea oferă un cadru teoretic general, analizând conceptul de mentorat din perspectiva istorică, psihologică și educațională, și expune diverse abordări și percepții ale mentoratului în mediul academic. Exemple de bune practici în mentorat de la universități renumite sunt analizate pentru a ilustra impactul pozitiv al acestor programe. În final, se explorează potențialul implementării unui program de mentorat la Facultatea de Științe Economice, Universitatea din Oradea, evidențiindu-se necesitățile și așteptările studenților în acest sens, dar și perspectivele mentorilor.

2. Conceptul de mentorat – abordare teoretică

Mentoratul este atunci când un model de rol, sau un mentor, oferă sprijin unei alte persoane. Un mentor are cunoștințe și experiență într-un domeniu și le împărtășește cu persoana care este mentorată.” (Judith L. McBrien, 1997)

Mai mult, în sens larg definită, mentoratul este o relație susținută, de la unul la unul, între un adult grijuliu și un tânăr care are nevoie de sprijin pentru a-și atinge obiectivele academice, profesionale, sociale sau personale (McPartland, 1991)

Termenul de "mentor" își are originile în mitologia greacă, datând din secolul VIII-IX î.Hr., și este prezentat în "Odiseea" lui Homer. Personajul Mentor era prietenul de încredere al lui Ulise (Odiseu), căruia i-a fost încredințată educația și îngrijirea fiului acestuia, Telemachus, în timpul Războiului Troian. Acest model antic de mentorat s-a transformat într-o relație în care un individ mai experimentat (mentorul) oferă sfaturi și îndrumare unui discipol sau unei persoane la început de drum. Astfel de relații de mentorat sunt adesea profunde și emoționale, bazate pe încredere și înțelepciune, și pot fi aplicate în diverse contexte, de la tranziția de la tinerețe la maturitate, până la dezvoltarea profesională (E. Hamilton, 1964)

S-a identificat patru modele principale de mentorat în mediul academic. Acestea sunt: modelul de clonare, care presupune imitarea comportamentelor mentorului; modelul de hrănire, axat pe sprijin și încurajare; modelul de prietenie, care se bazează pe construirea unei relații de încredere și respect reciproc; și modelul de ucenic, orientat spre învățarea practică (Buell, 2004).

Clasificarea termenilor:

Termenii „mentor” și „sponsor” sunt adesea folosiți în mod interschimbabil pentru a indica persoane mai în vârstă într-o organizație sau profesie care îi iau sub aripa lor pe colegii mai tineri și îi încurajează și îi susțin pe aceștia dezvoltarea personală până când aceștia ajung la jumătatea vieții.

Termenul mentee sau discipol este considerat cel mai clar și precis în contextul internațional pentru a denumi persoana care primește îndrumare și sprijin din

partea unui mentor. Acest termen este larg utilizat în mediile academice și profesionale și este înțeles de majoritatea cititorilor.

Conform asociației Woodlands Group (Atkinson, 1980), mentorii sunt văzuți ca indivizi cu o generozitate, compasiune și se distind prin autenticitate. Ei nu sunt doar modele de urmat, ci și resurse de înțelepciune care sunt gata să își împărtășească cunoștințele lor. Esențial în această relație este grija, mentee valorizează asistența primită, iar mentorii se preocupă mai mult de nevoile celui mentorat (Clutterbuck, 2014).

Mentoratul este acțional, operațional și pragmatic, este întotdeauna, într-un fel sau altul, legată de muncă și de iubire. Așadar mentorii trebuie să privească în interiorul lor și să găsească cele mai bune părți ale inimii, sufletului și minții lor și să facă alegerea de a împărtăși ceea ce sunt cu ceilalți (Dortch, 2000, p. 10).

3. Mentoratul în universități

În contextul academic actual, studiile subliniază importanța și avantajele mentoratului în cadrul universităților. Se discută despre contribuția mentorilor în schimbul și generarea de cunoștințe în universități, viața studentescă și practică (Jyrämä & Kuznetsova-Bogdanovitsh, 2022). Rolul esențial al mentoratului în consolidarea cunoștințelor și valorilor printre educatori în mediul universitar (Irby et al., 2019). Mentoratul este un fenomen complex și multidimensional, unde mentorii oferă orientare, suport și sfaturi valoroase colegilor universitari (Corbett Jr & Paquette, 2011). Așadar, aceste cercetări evidențiază rolul crucial al mentoratului în universități pentru dezvoltarea profesională și schimbul de cunoștințe.

Beneficiile mentoratului includ nu doar dezvoltarea profesională, dar și sprijinul psihosocial, consolidând sentimentul de apartenență la comunitatea universitară și pregătind studenții pentru succesul în cariera lor viitoare (Koutsoukos & Sipitanou, 2020)

Rolul mentoratului în universități este esențial pentru dezvoltarea profesională a studenților. Aceasta oferă un mediu de susținere pentru studenți de a explora drumul lor de carieră și de a dezvolta abilități esențiale. Îmbunătățirea experienței de mentorat necesită programe structurate, feedback regulat și o concentrare pe alinierea învățării academice cu nevoile pieței.

Programele de mentorat în învățământul superior oferă multiple beneficii, incluzând susținerea dezvoltării personale, academice și profesionale a studenților prin contactul direct cu profesioniști experimentați, facilitând astfel crearea unei rețele profesionale robuste și achiziționarea de cunoștințe și competențe valoroase. Ele promovează, de asemenea, integrarea studenților în comunitatea universitară și încurajează dezvoltarea abilităților de lider, pregătindu-i pentru cariere de succes.

În plus, universitățile care implementează aceste programe adesea primesc recunoaștere și premii pentru inovație și excelență, subliniind beneficiile mentoratului nu doar pentru studenți, ci și pentru instituțiile educaționale însăși.

Exemple de bune practici în mentorat

Analizând 10 programe de mentorat de la universități de renume internațional, câteva dintre ele precum: Harvard (*Networking and Mentoring with Alumni*, 2023), Oxford (*Oxford University Careers Service*, 2023) și MIT (*E-Mentor Advocate Partnership Program*, 2023) ele sunt structurate a sprijini dezvoltarea personală, academică și profesională a studenților. Aceste programe facilitează interacțiunile directe cu profesioniști experimentați, oferind studenților cunoștințe valoroase și o rețea profesională solidă. Ele contribuie la pregătirea studenților pentru cariere de succes, încurajându-i să exploreze și să se adapteze la provocările pieței muncii. Astfel, universitățile demonstrează că mentoratul este un instrument esențial în educația modernă, ajutând studenții să își atingă potențialul maxim și să se integreze eficient în societate și în mediul profesional (L. K. Hamilton et al., 2019).

Prin astfel de programe, universitățile devin un mediu propice dezvoltării personale și profesionale a studenților, pregătindu-i astfel să fie căutați și apreciați în piața muncii.

4. Posibilitatea unui program de mentorat la Facultatea de Științe Economice, Universitatea din Oradea

Facultatea de Științe Economice a Universității din Oradea o instituție în dezvoltare și plină de dinamism, renumită în cadrul universității și în comunitatea locală. În prezent facultatea oferă specializări de Administrarea Afacerilor, Contabilitate, Economie, Finanțe, Management, Marketing și Relații Economice Internaționale. Absolvenții au excelat pe piața muncii locală și regională, ceea ce a consolidat statutul de instituție de învățământ de prestigiu în domeniul Științelor Economice în regiunea de Nord-Vest a României. Cu reputația care s-a format de-al lungul timpului, facultatea are puncte forte semnificative, care ar putea susține implementarea cu succes a unui program de mentorat.

Percepția studenților asupra unui program de mentorat

Nevoia studenților de la Facultatea de Științe Economice a fost evidențiată și printr-o cercetare care a implicat două focus grupuri cu studenți - un grup de 6 persoane și un altul de 5 persoane, totalizând 11 studenți, de la diferite specializări din cadrul Facultății de Științe Economice în perioada martie-aprilie 2023. Scopul

acestei cercetări a fost de a explora și a înțelege atitudinile, cunoștințele și așteptările studenților în legătură cu conceptul de mentorat și de a identifica necesitatea și beneficiile potențiale ale unui astfel de program în cadrul facultății. Cercetarea a avut ca obiective evaluarea cunoașterii conceptului de mentorat și importanței acestuia pentru studenți, identificarea trăsăturilor dorite ale mentorilor și așteptările față de programul de mentorat, precum și colectarea de date pentru optimizarea acestui program în funcție de nevoile studenților.

În cadrul fiecărui focus grup, studenții au răspuns unui set de 11 întrebări legate de mentorat, iar răspunsurile au fost analizate pentru a obține o perspectivă clară asupra percepțiilor și așteptărilor lor. Discuțiile s-au axat pe trei teme principale: cunoașterea conceptului de mentorat, percepția asupra rolului unui mentor în dezvoltarea personală și profesională și așteptările de la un program de mentorat. Cercetarea efectuată în rândul studenților a rezultat o percepție pozitivă și o cerere pentru astfel de programe. Studenții recunosc valoarea mentoratului în dezvoltarea competențelor profesionale și personale, exprimând dorința de a beneficia de îndrumare și experiență din partea profesioniștilor într-un mediu informal. Acest lucru subliniază că un program de mentorat ar putea fi o resursă esențială pentru îmbunătățirea experienței educaționale și pentru pregătirea studenților în vederea unei tranziții reușite de la mediul academic la cel profesional.

Din perspectiva mentorilor, profesioniști activi pe piața muncii, profesioniști implicați în cele 12 interviuri organizate între octombrie 2022 și 2023 în cadrul programului "Excelsior" al Universității din Oradea au avut o experiență pozitivă, contribuind la dezvoltarea competențelor studenților. Ei au obținut beneficii precum satisfacția personală de a influența pozitiv cariera și creșterea personală a studenților, îmbunătățindu-și în același timp abilitățile de leadership și comunicare. Interacțiunea cu studenții a oferit, de asemenea, oportunități noi de colaborare și parteneriat.

5. Concluzie

Mentoratul se dovedește a fi un instrument esențial în educația studenților, servind ca punte între teoria academică și practica profesională. Rolul său în dezvoltarea studenților nu se limitează doar la aspectele academice, ci include și dimensiuni sociale și profesionale, contribuind astfel la formarea unor profesioniști bine pregătiți și adaptabili la cerințele în continuă schimbare ale pieței muncii. Prin urmare, se recomandă o integrare mai profundă și structurată a programelor de mentorat în cadrul universităților, pentru a maximiza beneficiile acestora atât pentru studenți, cât și pentru întreaga comunitate academică.

Rezultatele obținute în cercetari arată o cerere clară și o atitudine favorabilă față de mentorat în rândul studenților, subliniind valoarea pe care aceștia o acordă

îndrumării și experienței acumulate prin interacțiunea cu mentori experimentați. Dar și modul în care programele de mentorat pot ajuta la alinierea educației academice cu cerințele practice ale pieței muncii, facilitând astfel tranziția studenților din mediul academic în cel profesional.

Referințe bibliografice

- Atkinson, C. (1980). Management Development Roles: Coach, Sponsor and Mentor. *Personnel Journal*, 59(11), 918–921.
- Buell, C. (2004). Models of mentoring in communication. *Communication Education*, 53(1), 3. <https://doi.org/10.1080/0363452032000135779>
- Clutterbuck, D. (2014). *Everyone needs a mentor*. Kogan Page Publishers.
- Corbett Jr, F., & Paquette, K. R. (2011). An Investigation of Mentorship as Perceived by University Faculty, Teaching Associates, and Graduate Assistants. *Education*, 132(2).
- Dortch, T. W. J. (2000). *The Miracles of Mentoring: The Joy of Investing in Our Future*. Doubleday.
- E-Mentor Advocate Partnership Program*. (2023). <https://ome.mit.edu/programs/e-mentor-advocate-partnership-program-emap>
- Hamilton, E. (1964). *MITOLOGIE*.
<https://www.atotie.ro/image/catalog/produse/ALL/Rasfoieste/mitologie-povesti-nemuritoare-despre-zei-si-eroi.pdf>
- Hamilton, L. K., Boman, J., Rubin, H., & Sahota, B. K. (2019). Examining the impact of a university mentorship program on student outcomes. *International Journal of Mentoring and Coaching in Education*, 8(1), 19–36.
- Irby, B. J., Boswell, J., Kapler Hewitt, K., Jeong, S., & Pugliese, E. (2019). Editor's overview: Mentoring educators in the university setting. In *Mentoring & Tutoring: Partnership in Learning* (Vol. 27, Issue 4, pp. 365–369). Taylor & Francis.
- Jyrämä, A., & Kuznetsova-Bogdanovitsh, K. (2022). The role of mentorship in universities: The knowledge management framework. *European Conference on Knowledge Management*, 23(1), 705–714.
- Koutsoukos, M., & Sipitanou, A. (2020). Applying mentoring in adult education: Benefits for mentees, mentors and educational organizations. *ICERI2020 Proceedings*, 7798–7810. <https://library.iated.org/view/KOUTSOUKOS2020APP>
- Networking and Mentoring with Alumni*. (2023). Harvard Law School. <https://hls.harvard.edu/student-life/advising-and-mentorship/networking-and-mentoring-with-alumni/>
- Oxford University Careers Service*. (2023). The Promentor Programme: An Alumni Mentoring Programme. <https://www.careers.ox.ac.uk/promentor-programme>

BOSSING-UL, ATRAGEREA ȘI MENȚINEREA ANGAJAȚILOR TALENȚAȚI

BOSSING, ATTRACTING AND RETAINING TALENTED EMPLOYEES

Amelina MESEȘAN

Masterand, Universitatea din Oradea– Facultatea de Științe Economice
e-mail: mesesan.amelinaionela@student.uoradea.ro

***Abstract:** In this discussion, the concept of “Bossing” was addressed, appearing in various forms that can lead to employees' resignation. Following that, methods of caring for employees were explored, highlighting stimuli that prompt employee responses, opportunities for growth, flexible programs, and the significance of maintaining a balance between personal and professional life. Furthermore, examples from globally recognized large companies were presented.*

Keywords: Bossing; employee retention; Compensations.

JEL Code: M5 Personnel Economics, M51 Firm Employment Decisions; Promotions, M52 Compensation and Compensation Methods and Their Effects

1. Introducere

Lucrarea are ca obiectiv familiarizarea cu conceptul de bossing și cu strategiile de a menține talentele în firmă și câteva exemple practicate de companiilor de succes.

2. Bossing-ul

Culturile organizaționale și valorile diferă de la o firmă la altă, fie își fac simțită prezența, fie lipsec în totalitate. Bossing-ul face parte din cea de a doua categorie, având un impact negativ asupra angajaților.

Bossing-ul este un mod de hărțuire psihologică, folosită pentru a face angajatul să renunțe la poziție, evitând costurile concedierii.

Bossing-ul poate fi manifestat în diverse forme, având ca obiectiv comun, acela de a crearea unui mediu tensionat prin aplicarea unor atitudini severe, amenințări constante, privare de beneficii, utilizarea excesivă a instrumentelor de control, sabotaj sau atribuirea unor sarcini degradante și nepotrivite pentru calificările profesionale ale angajatului, împiedicându-i dezvoltarea personală și profesională.

Dacă unele companii se străduiesc să-și rețină angajații și să le ofere șanse de progres profesional, bossing-ul reprezintă exact opusul. Acesta nu numai că plasează angajatul într-un mediu neprielnic, dar poate lăsa urme psihologice grave ce pot afecta evoluția profesională. De menționat că acest tip de hărțuire își face prezența tot mai rar, datorită schimbării mentalității angajatorilor și a sancțiunilor legale.

3. Menținerea talentelor în firmă

Recrutarea, atragerea, dezvoltarea și menținerea talentelor sunt niște aspecte foarte importante pentru succesul unei companii în prezent. Într-un context în care există un deficit de personal specializat, angajații care aduc valoare unei organizații sunt cei mai dificil de găsit, iar companiile depun eforturi considerabile pentru a-i atrage și păstra.

Cât de mult ar trebui să investească un angajator pentru a menține angajații de care nu-și poate permite să se despartă? Specialiștii din resursele umane ne atrag atenția că persoanele remarcabile necesită o atenție sporită și implică costuri mai mari. Pentru a-i reține, companiile trebuie să depună eforturi substanțiale.

4. Modalități de retenție a angajaților

4.1. Descoperirea unui stimul

Este foarte important ca angajatorul să înțeleagă că nu toți angajații sunt motivați în același fel. Deși se promovează egalitatea, "cei talentați" necesită un tratament special pentru a fi satisfăcuți și pentru a rămâne în companie. Foarte des angajatorii aplică aceleași beneficii pentru toată echipa, ignorând diferențele de poziție. Însă, în piața actuală a muncii, această abordare nu este cea mai eficientă.

a. Acordarea oportunității de creștere constantă

Specialiștii subliniază că angajații sunt cei mai împliniți și motivați atunci când știu că au oportunitatea de a avansa, de a deveni puncte cheie în organizație și de a aduce schimbări semnificative. Astfel, cel mai căutat beneficiu de către talentele dintr-o companie este șansa de a-și dezvolta constant abilitățile și de a avansa din punct de

vedere profesional. Acest lucru aduce beneficii reciproce, deoarece și compania câștigă în mod substanțial.

b. Stimularea echipei

Cea mai eficientă strategie de retenție a angajaților este investiția în dezvoltarea lor personală și profesională. Aceasta poate fi realizată prin oferirea de cursuri de pregătire, participarea la conferințe relevante, implicarea în programe de mentorat și coaching, precum și oferirea de proiecte noi și provocatoare pe care să le gestioneze atunci când este posibil.

c. Program flexibil și încredere

Flexibilitatea și autonomia sunt esențiale, în special în zilele noastre când angajații consideră biroul ca o opțiune iar munca se poate desfășura de oriunde. Experiențele ce permit angajaților să lucreze de acasă sau să-și stabilească propriul program au dovedit că aceștia devin mai implicați, mai productivi și mai fericiți. Chiar și ajustările minore în rutină pot face o diferență semnificativă, oferindu-le posibilitatea de a-și gestiona activitățile și de a lua decizii legate de munca lor. Cu cât există mai multă încredere în ei, cu atât angajații vor fi mai implicați în ceea ce fac la locul de muncă.

d. Prioritizarea timpului pentru creșterea personală

Un angajat fericit este un angajat productiv. Cel care lucrează peste măsură, epuizat, fără pauze, și care își dedică rar timpul pentru vacanțe sau familie va fi nefericit și nu va produce la potențial maxim la locul de muncă. De aceea, echilibrul între viața personală și cea profesională este esențial pentru retenția talentelor. Angajații trec des granița dintre cele două medii ale vieții și se dorește din ce în ce mai mult ca companiile să creeze o cultură organizațională care să acorde importanță ambelor aspecte.

5. Studiu de caz

Firmele mari au diferite abordări în modul de păstrare a angajaților talentați, am selectat câteva exemple:

Google

În cadrul revistei Forbes, în anul 2012 s-au dezvăluit câteva metode a de menține angajații aproape: “Proaspetelor mame le-a oferit o perioadă de vacanță de cinci luni, timp pe care îl pot folosi după cum doresc și pe parcursul căruia sunt plătite integral. Apoi, Google a permis angajaților din toată lumea să-și ia liber șapte săptămâni, dacă au un copil, perioadă care este plătită integral.” .

Netflix

Compania se axează pe bunăstarea angajaților, astfel le oferă zilele nelimitate de concediu. Ei perpetuează această practică din anul 2004 potrivit revistei Entrepreneur “Angajații Netflix primesc concediu nelimitat. Ei au libertatea de a decide când să se prezinte la serviciu, când să-și ia zile libere și cât timp să muncească în fiecare zi pentru a finaliza sarcina primită. Această politică nu a afectat deloc munca echipei, dimpotrivă. Angajații au devenit mai productivi și mai dornici să lucreze”

Microsoft

Compania pune preț pe bunăstarea angajarilor astfel a declarat pentru site-ul Hipo.ro: “amprenta locala care se regaseste in mic dejun, fructe, o diversitate substantiala in zona de bauturi racoritoare, masaj la birou, posibilitatea de a accesa tehnologii de ultima generatie inainte de a fi disponibile pe scara larga, cat si posibilitatea de a lucra de acasa sau din orice locatie. Pachetul complet de beneficii este in continua adaptare si are la baza feedback-ul angajatilor prin intermediul unui dialog permanent.”.

Concluzii

Tema abordată a prezentat conceptul de bossing și metode de retenție a angajaților valoroși.

Pentru a eficientiza eforturile de motivare a angajaților, managerii trebuie să aibă o perspectivă cuprinzătoare atât la nivel macro, cât și la nivel micro al organizației. Perspectiva macro oferă o bază logică și contextuală pentru inițiativele de motivare, în timp ce perspectiva micro le conferă coerență în acțiune. Atunci când angajatul simte că are o legătură semnificativă cu compania, munca sa devine o sursă de satisfacție personală. Astfel, eforturile de motivare au un impact crucial asupra motivației individuale, deoarece satisfacerea nevoii de autorealizare reflectă dorința de a-și valorifica potențialul.

Referințe bibliografice

- <https://admiralmarkets.com/ro/education/articles/trading-instruments/cele-mai-valoroase-companii>
- <https://www.colorful.hr/toate-organizatiile-vor-talente-dar-stiu-oare-cum-sa-le-pastreze-in-echipa-cum-gestionam-nevoile-top-talentelor/>
- <https://adevarul.ro/stil-de-viata/tehnologie/google-este-masina-de-fericire-pentru-angajati-1402936.html>
- <https://ro.dcbeacon.com/59-awesome-employee-engagement-ideas-activities>
- <https://www.wall-street.ro/articol/Companii/278803/cum-pot-primi-angajatii-de-la-netflix-concediu-nelimitat.html#gref>

Sesiunea de comunicări științifice
„EMERGING MARKETS ECONOMICS AND BUSINESS”
Ediția a XI-a, 24 noiembrie 2023

<https://www.hipo.ro/locuri-de-munca/angajatoridetop/articol/2365/6-intrebari-si-raspunsuri-de-la-Microsoft-Romania>

MANAGEMENTUL AGILE ȘI METODOLOGIA SCRUM: CHEIA SUCESULUI IN PROIECTELE MODERNE

AGILE MANAGEMENT AND SCRUM METHODOLOGY: THE KEY TO SUCCESS IN MODERN PROJECTS

Anamaria-Vivien MUNTEANU

Masterand, Universitatea din Oradea– Facultatea de Științe Economice
e-mail: munteanu.anamariavivien@student.uoradea.ro

Eduard CIURDARIU

Masterand, Universitatea din Oradea– Facultatea de Științe Economice
e-mail: ciurdariu.eduard@student.uoradea.ro

***Abstract:** This study provides an in-depth exploration of Agile and Scrum methodologies in the context of project management. Agile methodologies have gained significant recognition in recent years for their adaptability and responsiveness, particularly in fast-paced industries and dynamic project environments. Scrum, a widely used framework within the Agile paradigm, is highlighted as a central focus.*

The research delves into the fundamental principles, values, and practices that underline Agile and Scrum. It discusses how these methodologies promote flexibility, customer collaboration, and iterative development.

Keywords: product management; Agile methodology; Scrum methodology

JEL Code: M1, M15

1. Introducere

Metodologia Scrum reprezintă o abordare agilă în managementul proiectelor, care a câștigat popularitate în rândul organizațiilor din întreaga lume. Scopul acestei lucrări este de a studia în profunzime metodologia Scrum și beneficiile pe care le aduce în domeniul managementului de proiecte.

În cadrul acestei lucrări, se va analiza în detaliu metodologia Scrum, inclusiv principiile de bază, rolurile cheie, artefactele și evenimentele specifice. De asemenea, se vor examina modurile în care Scrum poate îmbunătăți procesele de management de proiect și poate contribui la atingerea obiectivelor proiectului într- un mod mai eficient.

2. Managementul de proiect

Managementul proiectelor este abordat astăzi într-o viziune integrativă. Această viziune holistică a managementului proiectelor se concentrează asupra modului în care proiectele contribuie la atingerea obiectivelor strategice ale celor care le inițiază, în special ale organizațiilor. Integrarea adecvată a proiectelor implică selectarea acelor proiecte care se aliniază cel mai bine cu strategia generală de dezvoltare, precum și aplicarea tuturor proceselor tehnice și manageriale necesare pentru implementarea acestora.

Pentru managerii de proiecte, acest demers impune o înțelegere clară a modului în care proiectele se încadrează în structura generală și necesită coordonarea instrumentelor, tehnicilor și abilităților relațiilor interpersonale pentru a direcționa cu succes proiectele către finalizarea lor.

Rolul proiectelor devine din ce în ce mai important, influențând de la firmele private, până la autorități locale și naționale. Într-o perioadă marcată de intensă competiție, numeroase organizații au adoptat o paradigmă axată pe inovație, adaptare și învățare organizațională ca mijloc de asigurare a supraviețuirii lor. Această paradigmă promovează structuri organizaționale flexibile și orientate spre proiecte.

Experții susțin că „*Managementul prin proiecte este valul viitorului*”. În multiple state dezvoltate, echipele de proiect se implică într-o gamă diversificată de activități, începând cu proiecte de extindere a infrastructurii portuare, continuând cu proiecte de restructurare a unităților spitalicești și ajungând la modernizarea sistemelor informatice.

Putem defini proiectul ca fiind un efort complex, limitat ca buget, resurse și timp, cu performanțe, realizat pentru a satisface nevoile clientului. Principalele trăsături distinctive ale unui proiect includ:

1. **Un obiectiv bine stabilit**, fie că aceasta reprezintă construirea unui spital până la data de 1 ianuarie, fie că este vorba de asfaltarea unei străzi cât de repede posibil
2. **O perioadă definită, cu un început și un final bine definit**, ceea ce este în antiteză cu responsabilitățile și sarcinile ce caracterizează activitatea obișnuită, în care greșelile pot fi corectate a doua zi.
3. **Implicarea a câtorva participanți** (organizații, departamente) **și profesii**. Participanții la proiect, fie ei analiști, urbaniști, ingineri, colaborează sub îndrumarea unui manager de proiect.
4. **În mod tipic, se dezvoltă ceva nou**, conferindu-le astfel o

notă de unicat și subliniind absența caracterului rutinier în cadrul acestora.

5. **Timpul și costul sunt specificate**, împreună cu resursele disponibile și cerințele de performanță. Evaluarea proiectelor se realizează în funcție de rezultatele așteptate, costurile estimate și durata necesară pentru finalizare.

Managementul are rolul de a stabili și implementa strategii și tactici pentru utilizarea eficientă a resurselor umane. Managerii de proiect au responsabilitatea de a îndeplini diverse funcții, inclusiv previziunea, organizarea, formarea echipelor, conducerea personalului și controlul. Aceștia mențin o relație directă cu beneficiarii proiectului și sunt responsabili pentru obținerea performanței dorite. Managerii de proiect trebuie să coordoneze proiectul prin selectarea și alocarea adecvată a resurselor umane în momentele potrivite, să identifice corect aspectele cheie și să ia decizii în mod eficient. Putem spune cu certitudine că managementul proiectelor este o profesie unică și solicitantă. (Bușe, Simionescu, Bud, 2008)

3. Metodologia Agile

Metodologia Agile este o metodologie ce a devenit populară în cadrul managementului de proiecte. Aceasta reprezintă un cadru care facilitează o echipă în gestionarea mai eficientă a unui proiect, fragmentându-l în mai multe iterații sau etape. Aceste iterații permit o colaborare continuă cu părțile interesate, având drept scop promovarea îmbunătățirilor constante în fiecare fază a proiectului. (Peek, 2023)

Agile a fost prima dată menționată în anul 2000 în manifestul Agile, de un grup de programatori, în căutarea unei noi metode în cadrul dezvoltării software.

Cele patru principii de bază sunt:

1. Indivizii și interacțiunea înaintea proceselor și uneltelor
2. Software funcțional înaintea documentației vaste
3. Colaborarea cu clientul înaintea negocierii contractuale
4. Receptivitatea la schimbare înaintea urmării unui plan

Principiile de bază agile sunt:

1. Scopul principal constă în asigurarea satisfacției clienților prin furnizarea promptă și constantă a software-ului valoros..
2. Modificarea cerințelor este binevenită, chiar și în stadiile avansate al dezvoltării. Metodologiile agile utilizează flexibilitatea pentru a transforma schimbarea într-un avantaj competitiv în beneficiul clientului.
3. Furnizarea de software funcțional are loc în mod regulat, ideal la intervale de timp cât mai scurte, variind de la câteva săptămâni la

câteva luni.

4. Oamenii de afaceri și dezvoltatorii trebuie să mențină o colaborare zilnică pe durata proiectului.
5. Construiește proiectele în jurul persoanelor motivate. Creează un mediu adecvat și oferă-le sprijinul necesar, având încredere că astfel, obiectivele vor fi realizate.
6. Metoda cea mai eficientă pentru transmiterea informațiilor către și în cadrul echipei de dezvoltare este reprezentată de comunicarea directă, față în față.
7. Principalul indicator al progresului este software-ul funcțional.
8. Metodologiile agile încurajează dezvoltarea durabilă, implicând sponsorii, dezvoltatorii și utilizatorii în menținerea unui ritm constant pe termen nelimitat.
9. Atenția constantă acordată excelenței tehnice și designului de calitate contribuie la îmbunătățirea agilității.
10. Simplitatea, definită ca abilitatea de a maximiza cantitatea de muncă realizată, reprezintă un aspect esențial.
11. Cele mai reușite arhitecturi, cerințe și design se dezvoltă în cadrul echipelor care se organizează singure.
12. La intervale regulate, echipa efectuează o reflecție asupra modalităților prin care să devină mai eficientă, ajustându-și comportamentul în consecință. (Beck, Beedle, van Bennekeum, Cockburn, Cunningham, Fowler, Grenning, Highsmith, Hunt, Jeffries, Kern, Marick, Martin, Mellor, Schwaber, Sutherland, Thomas, 2001)

După cum se poate observa din principiile specifice metodologiei, Agile este o metodă ce încurajează furnizarea constantă de software, comunicarea perpetuă în echipă și reflexia asupra procesului în vederea îmbunătățirii acestuia.

4. Metodologia Scrum

Metodologia Scrum a fost concepută pentru dezvoltarea software la începutul anilor '90, cu detalii și promovare inițiale într-un articol academic scris de Jeff Sutherland și Ken Schwaber în 1995. Cu toate acestea, conceptele fundamentale ale Scrum-ului au avut origini în anii '80, într-o perioadă în care diverse practici Agile au început să se contureze și să fie implementate.

În cadrul metodologiei Scrum, Scrum Masterul are un rol crucial în promovarea unui mediu caracterizat de următoarele elemente cheie: Product Owner-ul organizează și prioritizează sarcinile pentru probleme complexe într-un Product Backlog dedicat; Echipa Scrum transformă selectiv aceste sarcini într-un Increment de valoare printr-un proces riguros de selecție pe parcursul

unui Sprint definit; efortul colaborativ implică Echipa Scrum și părțile interesate relevante pentru examinarea rezultatelor, facilitând ajustările și îmbunătățirile necesare în pregătirea pentru Sprint-ul următor; acest proces ciclic este reluat și menținut pentru a îmbunătăți în mod constant produsul și cadrul general Scrum.

Metodologia Scrum se bazează pe o echipă compactă de indivizi, cunoscută sub numele de Echipa Scrum, formată din trei elemente esențiale: Scrum Master, Product Owner și Dezvoltatori specializați. Echipa este caracterizată de absența subdiviziunilor sau ierarhiilor interne, reprezentând o unitate coezivă de profesioniști dedicați atingerii unui singur obiectiv la un moment dat – Product Goal. Această abordare accentuează colaborarea strânsă și concentrarea pe cooperare în cadrul acestei metodologii Agile.

Bazat pe această definiție, putem delimita următoarele roluri în cadrul unei Echipe Scrum:

4.1. Scrum Master

Scrum Masterul are rolul de a implementa metodologia Scrum în concordanță cu Scrum Guide, asigurând înțelegerea teoriei și practicii Scrum în echipă și organizație. El sprijină echipa Scrum în auto-gestionare, elimină obstacole, și facilitează evenimentele Scrum. De asemenea, oferă suport Product Owner-ului în definirea obiectivelor produsului și gestionarea Product Backlog-ului, promovează claritatea în Product Backlog, contribuie la planificarea empirică în medii complexe, și facilitează colaborarea cu părțile interesate. La nivel organizațional, Scrum Masterul coordonează și îndrumă implementarea Scrum, sprijină procesele de adopție a Scrum-ului și elimină barierele dintre părțile interesate și echipele Scrum.

4.2. Product Owner

Product Owner-ul are responsabilitatea de a maximiza valoarea produsului rezultat din munca Echipei Scrum, gestionând eficient Product Backlog-ul și asigurând transparența. Pentru a avea succes, el are nevoie de respectul întregii organizații pentru deciziile sale, care afectează conținutul și ordinea Product Backlog-ului și Incrementul final. Un singur individ îndeplinește rolul de Product Owner și poate reprezenta nevoile multiplelor părți interesate în Product Backlog.

4.3. Dezvoltatorii

Dezvoltatorii din Echipa Scrum se dedică creării oricărui aspect al unui Increment utilizabil în fiecare Sprint, fiind nevoiți să dețină adesea un set variat de abilități în funcție de domeniul lor de activitate. Cu toate acestea, ei poartă întotdeauna responsabilitatea de a elabora un plan pentru Sprint, de a garanta

calitatea prin respectarea Definition of Done-ului, de a adapta planul lor zilnic pentru a atinge Sprint Goal-ului și de a se susține reciproc ca profesioniști.

4.4. Procesul Scrum

Sprintul constituie baza pentru toate evenimentele din Scrum și oferă oportunități formale de a examina și ajusta artefactele Scrum pentru a asigura transparența necesară. Neglijarea respectării regulilor evenimentelor poate duce la pierderea șanselor de adaptare. Evenimentele Scrum creează un cadru regulat și reduc necesitatea altor întâlniri, ideal desfășurându-se în același interval de timp și la aceeași locație pentru a minimiza complexitatea.

Artefactele Scrum reprezintă muncă sau valoare și au scopul de a maximiza transparența informațiilor cheie. Fiecare artefact conține o obligație de a furniza informații care să sporească transparența și concentrarea, oferind astfel cadrul pentru măsurarea progresului. De exemplu, în cazul Listei de Produs, această obligație se referă la Obiectivul Produsului, în cazul Listei de Sprint, la Obiectivul Sprintului, și în cazul Incrementului, la Definiția de Terminat. Aceste angajamente susțin principiul empirismului și valorile Scrum pentru Echipa Scrum și părțile interesate.

Pe baza acestor definiții se va analiza următoarea figură, cu scopul de a înțelege procesul prin care procesează metodologia Scrum:

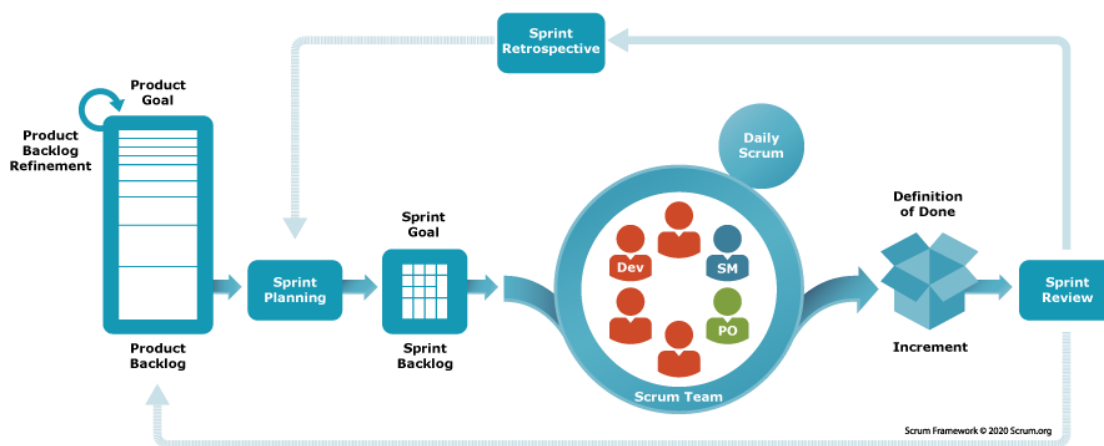

Figura nr. 1. Structura Scrum

Sursa: <https://scrumorg-website-prod.s3.amazonaws.com/drupal/inline-images/2023-09/scrum-framework-9.29.23.png>

- Sprint planning-ul dă startul Sprintului prin stabilirea lucrărilor ce urmează a fi realizate

- Sprint Goal-ul este singurul obiectiv al Sprintului, oferind flexibilitate în privința muncii necesare și promovând coerența și concentrarea în echipă
- Sprint Backlog-ul conține Sprint Goal-ul (de ce), elementele din Product Backlog selectate pentru Sprint (ce) și un plan pentru livrarea Incrementului (cum)
- Scopul Daily Scrum-ului este să inspecteze progresul către Sprint Goal și să adapteze Sprint Backlog-ul, ajustând munca planificată în viitor
- Definition of Done este descrierea formală a stării Incrementului atunci când îndeplinește măsurile de calitate necesare pentru produs
- Un Increment este o etapă concretă către Product Goal, adăugându-se la toate Incrementele anterioare și fiind verificat în detaliu pentru a asigura compatibilitatea cu acestea
- Scopul unui Sprint Review este să inspecteze rezultatele unui Sprint pentru a determina adaptările viitoare.
- Scopul unui Sprint Retrospective este planificarea metodelor de a îmbunătăți calitatea și eficacitatea
- Product Goal-ul descrie o stare viitoare a produsului care poate servi drept țintă pentru planificarea Echipei Scrum
- Product Backlog-ul este o listă emergentă și ordonată a ceea ce este necesar pentru a îmbunătăți produsul și reprezintă sursa unică a muncii realizate de Echipa Scrum

Metodologia Scrum reprezintă un cadru agil puternic și eficient pentru dezvoltarea produselor și gestionarea proiectelor. Acest sistem promovează colaborarea strânsă, transparența și adaptabilitatea, elemente cheie în gestionarea cu succes a complexității și schimbărilor continue. (Schwaber, Sutherland, 2020)

Așadar, prin acestea putem concluziona că beneficiile metodologiei Scrum constau în simplificarea procesului de implementare a unui proiect complicat, dezvoltarea produselor în concordanță cu preferințele clienților și focalizarea pe eficiență, adaptabilitate și inovație. (Peek, 2023)

Concluzii

În final, această lucrare reprezintă o analiză profundă a metodologiilor Agile și Scrum în cadrul domeniului managementului de proiecte. Cercetarea investighează principiile fundamentale, valorile și practicile care stau la baza metodologiilor Agile, respectiv Scrum. De asemenea, este subliniată importanța acestor metodologii în îmbunătățirea proceselor de gestionare a proiectelor în medii complexe și fluctuante.

Referințe bibliografice

Bușe Florian, Simionescu Aurelian, Bud Nicolae (2008), *Managementul Proiectelor*, Editura Economică, București

Peek, Sean (2023), „What is Agile Scrum Methodology?”, în: *Business News Daily*
[https://www.businessnewsdaily.com/4987-what-is-agile-scrum-](https://www.businessnewsdaily.com/4987-what-is-agile-scrum-methodology.html#what-is-agile)

[methodology.html#what-is-agile](https://www.businessnewsdaily.com/4987-what-is-agile-scrum-methodology.html#what-is-agile) Kent Beck, Mike Beedle, Arie van Bennekum, Alistair Cockburn, Ward Cunningham, Martin Fowler, James Grenning, Jim Highsmith, Andrew Hunt, Ron Jeffries, Jon Kern, Brian Marick, Robert C. Martin, Steve Mellor, Ken Schwaber, Jeff Sutherland, Dave Thomas (2001), *Manifestul pentru dezvoltarea agilă de software*

<https://agilemanifesto.org/iso/ro/manifesto.html>

Kent Beck, Mike Beedle, Arie van Bennekum, Alistair Cockburn, Ward Cunningham, Martin Fowler, James Grenning, Jim Highsmith, Andrew Hunt, Ron Jeffries, Jon Kern, Brian Marick, Robert C. Martin, Steve Mellor, Ken Schwaber, Jeff Sutherland, Dave Thomas (2001), *Principiile manifestului agil*

<https://agilemanifesto.org/iso/ro/principles.html>

Ken Schwaber, Jeff Sutherland (2020), *The Scrum Guide, The Definitive Guide to Scrum: The Rules of the Game*

<https://scrumguides.org/docs/scrumguide/v2020/2020-Scrum-Guide-US.pdf>

IMPACTUL EDUCAȚIEI FINANCIARE ÎN CONTEXTUL CRIZEI GENERATE DE RĂZBOI

THE IMPACT OF FINANCIAL EDUCATION IN THE CONTEXT OF THE CRISIS GENERATED BY THE WAR

Anda-Luminița POPA-IACOB

Masterand, Universitatea din Oradea– Facultatea de Științe Economice
e-mail: llumi59@yahoo.com

Bianca-Maria POPOVICI

Masterand, Universitatea din Oradea– Facultatea de Științe Economice
e-mail: popovici_10@yahoo.com

***Abstract:** This paper aims to analyze how financial education can make a difference in human life, namely, the difference that knowledge in this field can make in a crisis situation. In this paper you will find definitions of financial education in the opinion of several specialists, arguments that attest to the importance of financial education in human life, a case study on financial education based on a questionnaire applied to both people in Romania and refugees in Ukraine, from different age groups and, at the same time, different living environments and the presentation of support programs for financial education offered by the state and / or several institutions in the country. Through this topic we want to make known the problem of not being aware of the importance of financial education in human life and at the same time the ignorance of the state and of some educational institutions related to this subject.*

Keywords: financial education; emergency fund; reserves; needs; expenses; financial crisis.

JEL Code: D14,G01, N40,I21,I22,

1. Introducere

Tema aleasă de noi este un subiect puternic controversat și din păcate, foarte puțin adus în discuție în zilele noastre și care dorește să aducă la cunoștință faptul că educația financiară la nivelul țării noastre este puternic neglijată de oameni și nu se conștientizează importanța acesteia, diferența pe care cunoștințele în acest domeniu o pot face în situații de criză și nu numai. Prin această temă dorim să-i încurajăm pe oameni să-și pună întrebări de genul: Știu ce înseamnă un fond de urgență? Chiar

am nevoie de un fond de urgență? Îmi distribui corect resursele financiare? Câți bani aloc fondului de urgență? Unde îmi depozitez fondul de urgență? Chiar dacă suntem deja în secolul XXI, întâmpinăm crize financiare generate atât de pandemia de Covid-19 cât și de actualul război dintre Ucraina și Rusia, care afectează atât Ucraina cât și Rusia dar și omenirea din punct de vedere economic la nivel Global.

2.Educația financiară

Educația financiară este un proces ce nu se rezumă numai la însușirea unui nivel acceptabil de cunoștințe în domeniul financiar, ci implică și adoptarea unor atitudini și comportamente corespunzătoare în abordarea aspectelor de natură financiară. (***, *National strategies for financial education*, General Secretary OECD, 2013, p. 145)

Educația financiară are rolul de a ajuta oamenii să înțeleagă cum să câștige mai mulți bani și cum să-și administreze banii într-un mod mai eficient, dar și cum să-i cheltuiască înțelept. Această disciplină este menită să ne ajute să recunoaștem momentul în care trebuie să ne oprim din cheltuit și să supraviețuim, precum și momentul în care este timpul să acționăm, ca să ne îmbogățim.(<https://laurentiumihai.ro/educatie-financiara-ce-cum-cand/>)

Conform OCDE : ”Educația financiară (în sensul ei cel mai larg) este definită pe plan internațional ca fiind procesul prin care consumatorii de produse financiare/investitorii își îmbunătățesc nivelul de înțelegere al produselor financiare, conceptelor și riscurilor, urmând ca prin informare, instruire și /sau consultanță obiectivă, aceștia să-și poată dezvolta abilitățile și încrederea în sine necesare pentru a conștientiza riscurile și oportunitățile financiare, pentru a lua decizii informate, pentru a ști unde să caute sprijin și pentru a lua și alte măsuri eficace de îmbunătățire a nivelului de bunăstare financiară”. Conform acestei definiții, educația financiară este un proces ce nu se rezumă numai la însușirea unui nivel acceptabil de cunoștințe în domeniul financiar, ci implică și adoptarea unor atitudini și comportamente corespunzătoare în abordarea aspectelor de natură financiară.(***, *Strategia Națională de Educație Financiară*, 2022, p. 14)

Educația financiară este utilă în viața de zi cu zi a omului deoarece, fie că omul deține sau nu o firmă, aceasta îl ajută să-și administreze proprii bani sau în cazul firmelor, să creeze o balanță atât în venituri cât și în cheltuieli.

Când avem nevoie și cum se aplică educația financiară?

Educația financiară este folosită în aproape toate activitățile pe care le desfășurăm în viața de zi cu zi, deoarece indiferent de activitate, mereu vom realiza că va fi nevoie de bani sau să administrăm banii într-un fel sau altul.

Un aspect general recunoscut de către indivizi constă în faptul că, în cursul oricărei activități desfășurate, este implicată o dimensiune financiară, fie ea cu costuri mai substanțiale sau mai modeste, iar în multe situații, ajungem să experimentăm epuizarea resurselor financiare. Cu toate acestea, se constată că rar

este acordată o atenție adecvată strategiilor care ar putea contracara această situație, cum ar fi implementarea unor măsuri de economisire sau, într-o perspectivă și mai importantă, identificarea modalităților de a maximiza veniturile personale. Educația financiară, ca disciplină, se fundamentează pe un principiu fundamental și anume „Obținerea veniturilor cât mai substanțiale – Gestionarea cheltuielilor cu restrângere”, oferind astfel un ghid orientativ pentru explorarea și aplicarea practică a strategiilor menite să optimizeze veniturile și să asigure o gestionare eficientă a cheltuielilor.. Această disciplină se impune ca o necesitate, indiferent de alegerea de a utiliza sau nu produse și servicii bancare. În situația în care toate câștigurile sunt cheltuite, implementarea unui buget personal se dovedește a fi un instrument util pentru a evalua posibilitatea de a reduce cheltuielile sau chiar de a realiza economii. Sfatul optim este să transcrieți, în mod distinct, într-o parte veniturile și în cealaltă toate cheltuielile efectuate în ultima lună sau în cele din urmă două luni. Această etapă vă va asista în înțelegerea modului în care sunt distribuiți banii și în elaborarea unei strategii pentru gestionarea eficientă a cheltuielilor.(***, Strategia Națională de Educație Financiară, 2022, p. 14)

Educația financiară în România

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) atrage atenția asupra consecințelor pandemiei COVID-19, care, “pe lângă îngrijorările legate de sănătate, au generat o serie de incertitudini financiare. Acestea provin, în principal, din închiderea temporară a companiilor și instituțiilor, determinând o instabilitate sporită pe piețele de capital și o volatilitate crescută. Mai mult, au apărut incertitudini cu privire la diversele variabile economice, provocând pierderi financiare semnificative pentru angajați și antreprenori. Această situație a contribuit pe scară largă la întâzieri în plata facturilor și la neîndeplinirea altor obligații financiare, crescând, astfel, riscul de fraudă, corupție și înșelăciune.”

Această situație delicată a amplificat inclinația către luarea deciziilor financiare pe termen scurt, inclusiv prin utilizarea masivă a economiilor, retragerea investițiilor și a diferitelor fonduri pentru a susține consumul imediat și pe termen mediu. Pentru actorii politico-economici, pandemia COVID-19 a impus nevoia de a acorda o atenție sporită aspectelor legate de reziliența financiară, transformându-le într-o prioritate pe agenda de lucru și creând un cadru administrativ favorabil pentru concentrarea asupra dezvoltării competențelor financiare.

Conform studiilor OCDE menționate anterior, “în anul 2020, România a obținut cel mai scăzut scor în ceea ce privește cunoștințele financiare în regiunea SEE (Spațiul Economic European), cu 11,2, situându-se totuși peste Italia, care a obținut un scor de 11,1 în același studiu. În ceea ce privește comportamentele financiare, România a înregistrat rezultate sub media regiunii SEE, dar s-a clasat mai bine decât Italia, Muntenegru sau Columbia”. Scorul privind atitudinile financiare al României a fost în medie la nivelul SEE, fiind ușor sub media celor 26 de țări analizate de OCDE.

Punctajul înregistrat privind nivelul de cunoștințe în domeniul financiar evidențiază faptul că o proporție semnificativă a participanților din eșantionul studiat manifestă dificultăți în înțelegerea conceptelor fundamentale, precum diversificarea riscului, dobânda simplă și dobânda compusă, valoarea în timp a banilor și calculul dobânzii simple. Cu un procent de răspunsuri corecte de doar 49%, România se plasează cu 9% sub media regiunii SEE și cu 14,5% sub media celor 26 de țări incluse în eșantionul extins.

Conform articolului din Strategia națională de educație financiară 2023-2030, “România înregistrează una dintre cele mai ridicate rate din regiunea SEE (Spațiul Economic European) pentru comportamente financiare neadecvate, precum cumpărăturile impulsive (numai 67% au afirmat că efectuează cumpărături planificate), absența unei strategii active de economisire și stabilirea obiectivelor financiare (27% au indicat că nu economisesc activ și nu își stabilesc obiective) și lipsa monitorizării aspectelor financiare. De asemenea, în România sunt observate comportamente pozitive, cum ar fi rate ridicate (68% în comparație cu media de 63% în regiunea SEE) ale respondenților care afirmă că sunt responsabili pentru deciziile financiare și își gestionează un buget. În plus, 80% dintre respondenți au menționat că își plătesc facturile la timp, situându-se ușor sub media regiunii SEE de 81%.”

3.Fondul de urgență sau „bani albi pentru zile negre”

Pe scurt, reprezintă suma de bani pe care o punem deoparte pentru a ne folosi de ea atunci când apare o situație neprevăzută. Acest fond de urgență se construiește în mod intenționat și nu se cheltuiește pentru mofturi, cum ar fi o vacanță sau un gadget nou. Situații excepționale și urgente în care este recomandată utilizarea fondului de urgență, ar putea fi: o problemă de natură medicală ce necesită investigații și/sau tratamente costisitoare, pierderea locului de muncă, un accident grav ce presupune concediu medical prelungit, reparații majore ale mașinii sau locuinței, calamități naturale etc.

Cât de mare trebuie să fie fondul de urgență?

Suficient încât să-ți poți acoperi cheltuielile pe o perioadă de cel puțin 3-6 luni de zile. Bineînțeles că suma pe care o alocăm fondului de urgență diferă de la individ la individ, în funcție de stilul de viață sau de nevoile tale. Este recomandabil să integrezi în calculul fondului de urgență, destinat acoperirii cheltuielilor pe o perioadă de 3-6 luni, elemente esențiale precum chiria sau rata pentru locuință, facturile curente, plățile la credite sau cardurile de credit și costurile alimentare. În determinarea sumei necesare pentru fondul de urgență, excluderea cheltuielilor opționale, cum ar fi cina în oraș, abonamentul la sală, cheltuielile de înfrumusețare sau alte achiziții care nu sunt strict esențiale, este esențială.

Modalitatea de a alimenta mai repede fondul de urgență este prin reducerea cheltuielilor inutile precum cantități excesive de mâncare de tip junk-food, dulciuri, sucuri și prin creșterea veniturilor prin diferite activități care să fie generatoare de venituri pasive, precum prestări de servicii de livrare. Ca exemplu concret, în situația

în care afirmi că constituirea unui fond de urgență reprezintă o prioritate pentru tine, te sfătuiesc să demonstrezi acest angajament prin intermediul acțiunilor concrete. Cofrom articolului Fondul de urgență - ce este și de ce ai nevoie de el, “Prin investirea celor 3,3 ore zilnice medii alocate vizionării televizorului în activități productive și generatoare de venit, ai capacitatea de a constitui fondul de urgență într-un interval de doar 9 luni. Acest demers implică utilizarea sumei adiționale obținute în cele 3,3 ore, perioadă în care renunți la activitatea de televiziune, pentru a contribui la dezvoltarea fondului respectiv. În eventualitatea în care venitul realizat în această perioadă depășește nivelul salariului minim pe economie, posibilitatea acumulării sumei de 6200 RON devine realizabilă într-un interval de timp mai scurt”.(<https://www.finbino.com/ro/blog/fondul-de-urgenta-ce-este-si-de-ce-ai-nevoie-de-el>)

Programe de sprijinire a educației financiare în România

Proiectul a fost lansat inițial în anul 2011 de către Banca Națională a României, în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării, cu scopul explicit de a promova educația financiară în rândul elevilor de la nivelul învățământului primar, gimnazial și liceal. Obiectivul central al acestei inițiative constă în formarea unui fundament lexical esențial și în facilitarea înțelegerii unor concepte de bază asociate sectorului financiar-bancar. Pe lângă introducerea elevilor în noțiuni economice și financiar-bancare fundamentale, proiectul se concentrează pe dezvoltarea unor abilități și competențe specifice, cum ar fi economisirea, gestionarea creditelor, elaborarea bugetului familial sau personal, precum și înțelegerea conceptelor de investiții, printre altele. Un alt aspect crucial al proiectului vizează amplificarea nivelului de înțelegere a elevilor privind rolul și activitatea Băncii Naționale a României, precum și aspectele relevante pentru Zona Euro. În cadrul acestei inițiative, reprezentanții BNR interacționează direct cu elevii din întreaga țară, desfășurând activități interactive în școli, licee și sediile regionale ale BNR. Aceste activități includ prezentări, jocuri, vizionarea de materiale video și participarea la mini-expoziții, având ca rezultat o înțelegere mai profundă și pragmatică a conceptelor financiare și bancare.

(https://edu-fin.ro/act_implementate/sa-vorbim-despre-bani-si-banci/).

În anul 2020, un număr de 26.011 persoane (elevi și cadre didactice) s-au aflat în interacțiune nemijlocită cu specialiștii băncii centrale. Lectori din cadrul Serviciului de educație financiară, și din rețeaua teritorială a BNR, au lucrat în parteneriat cu inspectoratele școlare, pentru ca un număr cât mai ridicat de elevi să beneficieze de informații utile, în ciuda dificultăților inerente ale comunicării prin sistemele digitale. Printre subiectele abordate s-au numărat: economisirea, cererea și oferta, depozitul bancar, inflația, elementele de siguranță a banilor, istoria banilor etc.

În cadrul proiectului „Să vorbim despre bani și bănci” dedicat mediului preuniversitar, lectorii BNR au interacționat cu un număr de aproximativ 78.000 de elevi din 600 de unități de învățământ - școli primare, gimnaziale și licee din

București și din întreaga țară, atât în mediul urban, cât și în cel rural. Prezentările de educație financiară au fost desfășurate preponderent online și în mare măsură sub formă interactivă – filme educaționale, dezbateri, quiz-uri, fișe de lucru, mici istorioare.

Banca Națională a României, împreună cu instituțiile partenere din cadrul Protocolului național de colaborare în domeniul educației financiare, a obținut acreditarea singurului curs integral "Educație economico-financiară pentru profesori", care are ca grup țintă personalul didactic din învățământul gimnazial care predă disciplina "Educație socială" elevilor de clasa a VIII-a. Începând cu anul de studiu 2020-2021, educația financiară a devenit materie obligatorie pentru elevii clasei a VIII-a, fiind cuprinsă în disciplina "Educație socială". Institutul Bancar Român (IBR), mandatat și sprijinit de Banca Națională a României, este furnizorul cursului gratuit acreditat de Ministerul Educației, pe o perioadă de 4 ani, prin Ordinul 3559/2021 privind acreditarea programelor de formare continuă.

BNR a derulat și în anul 2021 proiectul educațional internațional al OECD - Global Money Week, în săptămâna 22-26 martie 2021. Pe parcursul a 5 zile consecutive, mesajul BNR a ajuns la peste 15.800 de elevi din 194 de unități de învățământ și 650 de clase din ciclurile primar, gimnazial și liceal. (<https://www.bnr.ro/Sa-vorbim-despre-bani-si-banci-7853-Mobile.aspx>)

Ministerul Educației și Cercetării, Banca Națională a României, Ministerul Finanțelor, Autoritatea de Supraveghere Financiară și Asociația Română a Băncilor au încheiat în anul 2018 un acord de colaborare în scopul desfășurării de activități comune în sfera educației financiare și pentru formularea Strategiei Naționale de Educație Financiară (SNEF). Principalele proiecte colaborative aflate în curs de implementare includ:Comitetul de Educație Financiară lucrează asupra proiectului de Strategie Națională de Educație Financiară, acesta urmând să fie publicat în consultare publică pe parcursul anului 2021, pentru a permite tuturor părților interesate să-și aducă contribuția.BNR, ARB, ASF prin intermediul IBR au acreditat la Ministerul Educației și Cercetării singurul curs integral de educație financiară destinat profesorilor care predau disciplina obligatorie „Educație socială” elevilor de clasa a VIII-a. Astfel, industria bancară contribuie direct la formarea tinerei generații și la creșterea gradului de educație financiară. Ne așteptăm ca anul acesta să fie formați 350 de profesori, cursul fiind acreditat pe o perioadă de patru ani. “ARB a realizat în parteneriat cu instituțiile publice (BNR, ASF, MF, MEC) site-ul Strategiei Naționale de Educație Financiară la care toți dezvoltatorii de proiecte își pot promova la nivel național programele de educație într-un mod integrat.” (www.edu-fin.ro) Cele cinci instituții partenere au invitat entitățile angrenate în proiecte din domeniul educației financiare să își înscrie programele proprii, dezvoltate începând cu anul 2018, pe platforma www.edu-fi.n.ro, la secțiunea Cartea Albă.

4. Metodologia de cercetare

Metodologia de cercetare folosită în cadrul acestei lucrări constă în aplicarea unui chestionar online oamenilor din toate categoriile, (indiferent de vârstă, sex, ocupație) din România și refugiaților din Ucraina. Chestionarele aplicate au fost realizate cu ajutorul aplicației Google Forms și sunt disponibile în link-urile următoare: chestionarul în limba română:

(<https://docs.google.com/forms/d/1ICIYh078cWTdXUZXkVtjgjmcejJsxhiIvB0UJcRnajNo/edit>)

și chestionarul în limba ucraineană

(https://docs.google.com/forms/d/1C44SmrZmFEaNEcRqK9LLub48wrqFK_ycECm0u8bEvr/edit).

La chestionarul privind Fondul de urgență au răspuns un total de 100 de persoane, dintre care 80 de respondenți fiind din România și 20 de respondenți fiind cetățeni refugiați din Ucraina.

Acest chestionar a fost aplicat în perioada 27 aprilie 2022 - 03 Mai 2022.

Chestionarul a fost structurat în trei părți. Acest chestionar are un număr de 10 întrebări, deoarece am căutat să facem acest chestionar ușor și rapid de completat pentru ai încuraja pe oameni să îl completeze. Întrebările din prima parte având scopul de a afla vârsta, sexul și mediul de proveniență a persoanelor, numele nefiind un detaliu necesar pentru ca răspunsurile să rămână anonime și oamenii să poată completa liber fără rețineri. În a doua parte, le-am adresat atât cetățenilor români cât și cetățenilor ucraineni întrebări cu privire la fondul de urgență, precum ce înțeleg ei prin acest fond, dacă li se pare important și dacă dețin un astfel de fond.

Le-am adresat aceste întrebări oamenilor pentru a ne face o idee în privința culturii pe care o au în legătură cu acest subiect, și deși definiția acestui fond aproape că vorbește de la sine despre semnificația lui, am fost profund dezamăgite să aflăm că există oameni care nu au auzit niciodată despre acest termen sau care nu acordă importanță acestui tip de fond. În a treia parte a chestionarului, care e și partea finală, le-am adresat oamenilor întrebări în legătură cu educația financiară pentru a vedea cât sunt de interesați în legătură cu acest subiect, întrebări precum "Ai urmat cursuri de educație financiară?" sau "Ce crezi despre introducerea educației financiare în școli?", răspunsuri care ne-au surprins cu feed-backuri negative din partea unor respondenți, ne-au arătat și dorința altora de a participa la astfel de cursuri de educație financiară, dorința de a afla cât mai multe informații despre acest subiect, dar și dorința lor de a se introduce o astfel de materie precum educația financiară în școli, și de ce nu, și în grădinițe, ne-am gândit noi. Cu cât este mai devreme implementată această materie, cu atât mai bine pentru omenire. Prin diverse jocuri și activități interactive, copiii sunt stimulați să-și dezvolte simțul responsabilității și să conștientizeze importanța gestionării resurselor financiare. Din păcate pe toată perioada aplicării chestionarului am întâmpinat dificultăți datorită reținerii oamenilor de a răspunde la acest sondaj din diferite motive, astfel ne-am văzut obligate să ne rezumăm la cele 80 de răspunsuri primite de la români și cele 20 de răspunsuri

primite de la ucraineni, deși recunoaștem că aveam așteptări la un număr mai mare de răspunsuri.

5. Studiu de caz: România și Ucraina

Pentru a avea o perspectivă mai amănunțită asupra nivelului de cunoștințe despre importanța unui fond de urgență și necesitatea implementării în sistemul de învățământ a unei materii precum educația financiară, am realizat un scurt chestionar alcătuit din 10 întrebări. Dintr-un total de 100 de respondenți de la chestionarul de mai sus, 80 de respondenți au completat chestionarul în limba română iar 20 respondenți în limba ucraineană, la final noi încercând să le interpretăm răspunsurile. Mai jos veți găsi câteva exemple de întrebări pe care le-am adresat, și interpretările în funcție de răspunsuri.

Întrebarea 1. Ați urmat cursuri de educație financiară ?

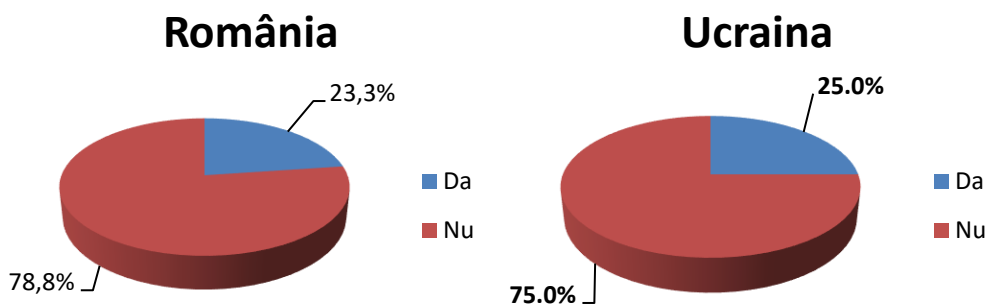
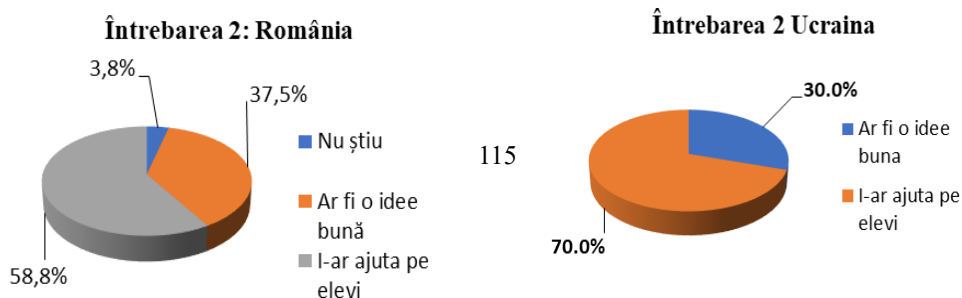

Figure 1. Răspunsurile cetățenilor români la întrebarea “Ați urmat cursuri de educație financiară”

Sursa: realizat de autori pe baza sondajului aplicat

Graficul relevă că, în contextul României, dintr-un eșantion de 80 de participanți la chestionar, 78,8% dintre respondenții români afirmă că nu au beneficiat de cursuri de educație financiară. În schimb, 21,3% dintre aceștia declară că au urmat astfel de cursuri. În cazul Ucrainei, dintr-un total de 20 de respondenți, 75,0% susțin că nu au parcurs cursuri de educație financiară, iar 25,0% indică că au participat la astfel de cursuri.

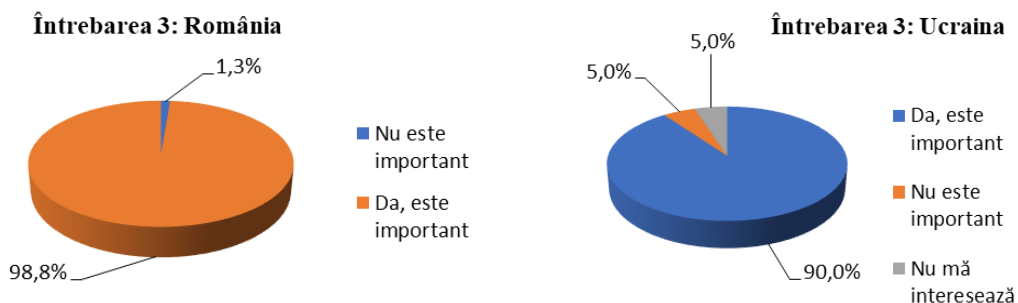
Întrebarea 2. Ați urmat cursuri de educație financiară ?

Grafic 2. Ce părere aveți de introducerea educației financiare în școli?
Sursă: realizat de autori pe baza sondajului aplicat

Dintr-un eșantion de 100 de respondenți, 58,8% dintre participanții români susțin că introducerea educației financiare în școli ar fi benefică pentru elevi, în timp ce 37,5% consideră oportună implementarea acestei discipline în sistemul de învățământ. În cadrul aceleiași cercetări, 3,8% dintre respondenți nu au exprimat o opinie concretă în legătură cu această inițiativă. Referitor la refugiații ucraineni, din totalul de 20 de respondenți, 70% sunt de părere că educația financiară ar putea aduce beneficii elevilor, în timp ce 30% consideră că introducerea acestei discipline în instituțiile de învățământ ar fi o decizie benefică.

Întrebarea 3. Ce părere aveți de introducerea educației financiare în școli ?

Grafic 3. Credeți că e important să avem un fond de urgență?
Sursă: realizat de autori pe baza sondajului aplicat

Graficele relevă că dintr-un eșantion total de 100 de participanți la chestionar, incluzând cetățeni români și ucraineni, 98,8% dintre respondenții români consideră că existența unui fond de urgență este importantă. În contrast, doar 1,3% au exprimat opinia că un astfel de fond nu este esențial. În cazul Ucrainei, dintr-un total de 20 de respondenți, 90% consideră important să aibă un fond de urgență, în timp ce 5% nu văd importanța acestuia și alți 5% nu au o opinie clară referitoare la acest aspect.

Concluzii

Această nevoie de a economisi devine tot mai mare și mai necesară, uitându-ne în spate, la ultimii doi ani, atât România cât și celelalte țări de pe glob, au suferit crize financiare majore cauzate de pandemia de Sars-Cov-19, crize pentru care populația nu era pregătită să-i facă față. Oamenii au fost nehibzuiți, negestionându-și corect resursele financiare și luând decizii bazate pe frică și disperare, lăsând goale rafturile supermarketurilor.

Cum ne putem construi un fond de urgență?

În opinia noastră, construirea unui fond de urgență depinde de ai mulți pași, și anume: în primul rând, ne stabilim un buget, cât anume vrem să “punem deoparte”. Mai apoi, în funcție de veniturile lunare, putem stabili cât putem economisi, astfel încât să putem aloca din venituri și cheltuielile necesare.

Pe baza argumentelor aduse mai sus considerăm că educația financiară trebuie neapărat introdusă în școli dar și în rândul oamenilor în vârstă prin cursuri gratuite de educație financiară, pentru a fi posibilă evitarea unor viitoare crize financiare dar și pentru a ajuta oamenii să înțeleagă cum să își gestioneze corespunzător banii.

Referințe bibliografice

1. Annamaria Lusardi, *Alfabetizarea financiară și nevoia de educație financiară: dovezi și implicații*, Jurnalul Elvețian de Economie și Statistică, 2019
2. Matei Martin, *O analiză a literaturii de specialitate privind eficacitatea educației financiare*, FRB Richmond Document, 2012
3. ***, *National Strategies for Financial Education*, General Secretary OECD, 2013
4. ***, *Strategia Națională de Educație Financiară*, Secretarul General OECD, 2022
5. <https://www.arb.ro/despre-arb/educatia-financiara-in-romania/> - accesat la data de 28.04.2022
6. <https://www.bnr.ro/Sa-vorbim-despre-bani-si-banci-7853-Mobile.aspx> - accesat la data de 28.04.2022
7. https://edu-fin.ro/act_implementate/sa-vorbim-despre-bani-si-banci/ - accesat la data de 29.04.2022
8. <https://laurentiumihai.ro/educatie-financiara-ce-cum-cand/> - accesat la data de 30.04.2022
9. <https://www.fnbino.com/ro/blog/fondul-de-urgenta-ce-este-si-de-ce-ai-nevoie-de-el> - accesat la data de 01.05.2022
10. Tim Kaiser, Lukas Menkhoff, *Educația financiară are impact asupra alfabetizării financiare și a comportamentului financiar și, dacă da, când?*, *The World Bank Economic Review*, volumul 31, numărul 3, 2017, p. 611-630
11. William B. Walstad, Ken Rebeck, Richard A. Macdonald, *The Effects of Financial Education on the Financial Knowledge of High School Students*, *The Journal of consumer affairs*, volumul 44, 2010, p. 336-357

IMPACTUL INEGALĂȚII VENITURILOR ASUPRA CREȘTERII ȘI DEZVOLTĂRII ECONOMICE

THE IMPACT OF INCOME INEQUALITY ON ECONOMIC GROWTH AND DEVELOPMENT

Andrea TOROK

Masterand, Universitatea din Oradea – Facultatea de Științe Economice
e-mail: andreatrk@gmail.com

Abstract:

This topic allows you to explore the relationship between income inequality and various economic outcomes, such as economic growth, poverty rates, and social stability. You can examine the causes and consequences of income inequality, as well as potential policy interventions aimed at addressing this issue. This topic is both relevant and has significant implications for economic and social policy.

Keywords: income inequality; economic growth; development; poverty rates; social stability

JEL Code: O110, O230, O40

1. Introducere

Inegalitatea veniturilor, adică distribuția inegală a bogăției între cetățenii unei națiuni, este o preocupare urgentă cu implicații economice și sociale de anvergură. Aceasta are puterea de a modela destinul economiilor, de a influența dinamica politică și de a determina bunăstarea indivizilor în cadrul societății. Disparitatea dintre cei bogați și cei marginalizați nu este doar o chestiune de echitate; este o problemă care influențează în mod semnificativ creșterea și dezvoltarea economică generală a națiunilor.

Subiectul inegalității veniturilor și al efectelor sale asupra creșterii și dezvoltării economice captivează de zeci de ani atenția economiștilor, a factorilor de

decizie politică și a cercetătorilor. El stârnește dezbateri, atrage titlurile ziarelor și motivează factorii de decizie politică să aibă în vedere măsuri menite să abordeze cauzele profunde ale inegalității. Pe măsură ce țările se străduiesc să atingă obiective de dezvoltare durabilă și societăți echitabile, înțelegerea relației complexe dintre inegalitatea veniturilor, creșterea economică și dezvoltare este de o importanță capitală.

Această lucrare de cercetare încearcă să aprofundeze dinamica cu multiple fațete a inegalității veniturilor și impactul profund al acesteia asupra traiectoriei economice a națiunilor. Vom explora interconexiunea dintre distribuția veniturilor, creșterea economică și dezvoltarea umană, precum și modalitățile în care acești factori sunt interconectați. Prin examinarea cauzelor și consecințelor inegalității veniturilor și a diverselor strategii utilizate de națiuni pentru a le atenua, ne propunem să facem lumină asupra rolului esențial pe care distribuția echitabilă a veniturilor îl joacă în promovarea atât a creșterii economice, cât și a dezvoltării generale a societății.

În acest demers, vom lua în considerare nu numai implicațiile macroeconomice, ci și dimensiunile sociale și politice ale inegalității veniturilor. Vom explora modul în care disparitățile în distribuția veniturilor afectează accesul la educație, asistență medicală și oportunități economice, precum și implicațiile acestora pentru coeziunea socială și stabilitatea politică. În plus, vom investiga politicile și intervențiile care au fost utilizate pentru a combate inegalitatea veniturilor, evaluând eficacitatea acestora și potențialele compromisuri.

Printr-o analiză cuprinzătoare a cercetărilor existente și a dovezilor empirice, această lucrare aspiră să ofere o înțelegere nuanțată a interacțiunii dintre inegalitatea veniturilor și creșterea și dezvoltarea economică.

2. Efectele inegalității veniturilor asupra creșterii economice

Relația dintre inegalitatea veniturilor și creșterea economică este un subiect complex și dezbătut în economie. Există mai multe teorii și argumente cu privire la efectele potențiale ale inegalității veniturilor asupra creșterii economice. În cele ce urmează, voi oferi o prezentare generală a unora dintre perspectivele cheie asupra acestei probleme:

A. Impactul pozitiv asupra creșterii (curba Kuznets): Curba Kuznets, propusă de economistul Simon Kuznets, sugerează că inegalitatea veniturilor crește inițial în primele etape ale dezvoltării economice, dar în cele din urmă scade pe măsură ce o țară devine mai bogată. Din acest punct de vedere, niveluri moderate de inegalitate ar putea fi necesare pentru a stimula investițiile și creșterea economică, în special în economiile capitaliste. (Milanovic, 2016) Argumentul este că un anumit nivel de inegalitate poate motiva indivizii să muncească mai mult și să investească mai mult, ceea ce, la rândul său, poate stimula creșterea economică.

B. Impactul negativ asupra creșterii economice: Contrar curbei Kuznets, unii economiști susțin că inegalitatea ridicată și persistentă a veniturilor poate împiedica creșterea economică. Aceștia sugerează că inegalitatea extremă poate duce la instabilitate socială și politică, la un acces redus la educație și asistență medicală pentru cei săraci și la investiții mai reduse în capitalul uman, ceea ce, pe termen lung, poate împiedica creșterea economică. Inegalitatea ridicată poate duce, de asemenea, la o erodare a încrederii sociale, ceea ce poate afecta negativ mediul economic general al unei țări. (Piketty, 2015)

C. Extinderea și creșterea clasei de mijloc: O altă perspectivă susține că o clasă de mijloc robustă și în creștere este esențială pentru o creștere economică susținută. (Stiglitz, 2013) Atunci când inegalitatea veniturilor este ridicată, aceasta poate limita capacitatea oamenilor de a se alătura clasei de mijloc, reducând potențialul cheltuielilor de consum, care reprezintă un motor important al creșterii economice în multe economii.

D. Inegalitatea și inovarea: Unii cercetători susțin că nivelurile moderate de inegalitate a veniturilor pot încuraja inovarea și spiritul antreprenorial. Ideea aici este că persoanele din diferite grupuri de venituri au motivații și capacități diferite, iar un anumit grad de inegalitate poate crea stimulente pentru inovare și investiții în educație și competențe. (Piketty, 2017), Cu toate acestea, atunci când inegalitatea devine extremă, ea poate descuraja aceste activități.

E. Factori instituționali: Impactul inegalității veniturilor asupra creșterii economice poate depinde, de asemenea, de instituțiile și politicile unei țări. Instituțiile puternice și favorabile incluziunii, plasele de siguranță socială și impozitarea progresivă pot atenua unele dintre efectele negative ale inegalității veniturilor, făcându-le mai puțin dăunătoare pentru creștere.

F. Context global: Într-o lume globalizată, relația dintre inegalitatea veniturilor naționale și creșterea economică poate fi influențată de factori internaționali. (Milanovic, 2016) Comerțul, fluxurile de capital și modelele de migrație pot afecta modul în care inegalitatea veniturilor într-o țară se raportează la creșterea economică în țara respectivă și în contextul global.

3. Efectele inegalității veniturilor asupra dezvoltării economice

Inegalitatea veniturilor poate avea efecte semnificative asupra dezvoltării unei țări, cuprinzând diverse dimensiuni economice, sociale și politice. Iată câteva dintre principalele efecte ale inegalității veniturilor asupra dezvoltării:

a. Accesul la educație: Nivelurile ridicate de inegalitate a veniturilor pot limita accesul la o educație de calitate pentru populațiile defavorizate. (Stiglitz, 2013) Accesul inegal la educație poate perpetua un ciclu de sărăcie și poate împiedica dezvoltarea capitalului uman, afectând în cele din urmă perspectivele de dezvoltare pe termen lung ale unei națiuni.

b. Disparități în materie de sănătate: Inegalitatea veniturilor este adesea asociată cu disparități în ceea ce privește accesul la asistență medicală și rezultatele acesteia. Cei bogați tind să aibă un acces mai bun la serviciile de asistență medicală și își pot permite îngrijiri de mai bună calitate. Acest lucru poate duce la rezultate mai slabe în materie de sănătate pentru persoanele cu venituri mai mici, având un impact asupra sănătății publice generale și a speranței de viață. (Stiglitz, 2013)

c. Mobilitatea socială: Inegalitatea extremă a veniturilor poate împiedica mobilitatea socială, îngreunând ascensiunea persoanelor pe scara socioeconomică. (Stiglitz, 2013) Atunci când oportunitățile de avansare sunt limitate, potențialul de dezvoltare al unei țări este constrâns, deoarece aceasta subutilizează talentele și contribuțiile potențiale ale cetățenilor săi.

d. Instabilitate economică: Inegalitatea ridicată a veniturilor poate duce la instabilitate socială și politică. Atunci când o parte semnificativă a populației se simte lăsată în urmă sau marginalizată, aceasta poate duce la tulburări sociale, proteste și chiar conflicte. Instabilitatea politică poate perturba activitatea economică și poate descuraja investițiile străine, subminând dezvoltarea unei țări.

e. Antreprenoriatul și inovarea: Inegalitatea veniturilor poate afecta antreprenoriatul și inovarea. În timp ce un anumit nivel de inegalitate poate motiva activitățile antreprenoriale, disparitățile extreme pot descuraja asumarea de riscuri și spiritul antreprenorial. Inegalitatea poate, de asemenea, limita accesul la resurse și la oportunități de inovare. (Piketty, 2017)

f. Cererea consumatorilor: O clasă de mijloc numeroasă și dinamică poate stimula cererea de consum, care este o componentă esențială a creșterii economice. Nivelurile ridicate de inegalitate a veniturilor pot limita dimensiunea și puterea de cumpărare a clasei de mijloc, afectând expansiunea economică globală.

g. Alocarea resurselor: Inegalitatea veniturilor poate denatura alocarea resurselor. Atunci când bogăția este concentrată în mâinile câtorva persoane, aceasta poate duce la o alocare ineficientă a resurselor și la o alocare greșită a capitalului. (Piketty, 2015) Acest lucru poate împiedica productivitatea și potențialul de dezvoltare al unei țări.

h. Influența politică: Inegalitatea ridicată a veniturilor poate duce la o influență politică inegală, în care cei bogați au un cuvânt disproporționat de spus în elaborarea politicilor. Acest lucru poate duce la politici care favorizează bogații și perpetuează inegalitatea veniturilor, împiedicând și mai mult eforturile de dezvoltare.

i. Coeziunea socială: O distribuție mai echitabilă a veniturilor este adesea asociată cu o mai mare coeziune socială și încredere. (Stiglitz, 2013) O societate cu un nivel mai ridicat de încredere poate fi mai favorabilă eforturilor colective pentru

dezvoltare, inclusiv cooperării în ceea ce privește furnizarea de bunuri publice și dezvoltarea infrastructurii.

j. Relații internaționale: Inegalitatea veniturilor poate afecta, de asemenea, poziția unei țări în relațiile internaționale. O inegalitate ridicată poate duce la tensiuni și tulburări sociale, care se pot răsfrânge în conflicte internaționale, perturbând și mai mult calea de dezvoltare a unei națiuni. (Milanovic, 2016)

Este important de remarcat faptul că efectele specifice ale inegalității veniturilor asupra dezvoltării pot varia în funcție de nivelul inegalității, de structura economică a țării și de răspunsurile politice ale acesteia. Mulți cercetători și factori de decizie politică consideră că reducerea inegalității veniturilor este un obiectiv important pentru o dezvoltare durabilă și echitabilă, dar strategiile și abordările pentru a o aborda pot fi foarte diferite de la un context la altul.

4. Studiu de caz: Distribuția și inegalitatea veniturilor în Uniunea Europeană în anul 2022

Acest studiu de caz se concentrează asupra inegalităților de venit în UE în 2022, utilizând venitul median disponibil ca indicator principal. Inegalitățile de venit sunt prezentate.

- între țări, folosind ca unitate de măsură standardele puterii de cumpărare;
- în cadrul fiecărei țări, folosind coeficientul Gini, și
- în timp, în fiecare țară și în UE, folosind indicii veniturii în termeni reali.

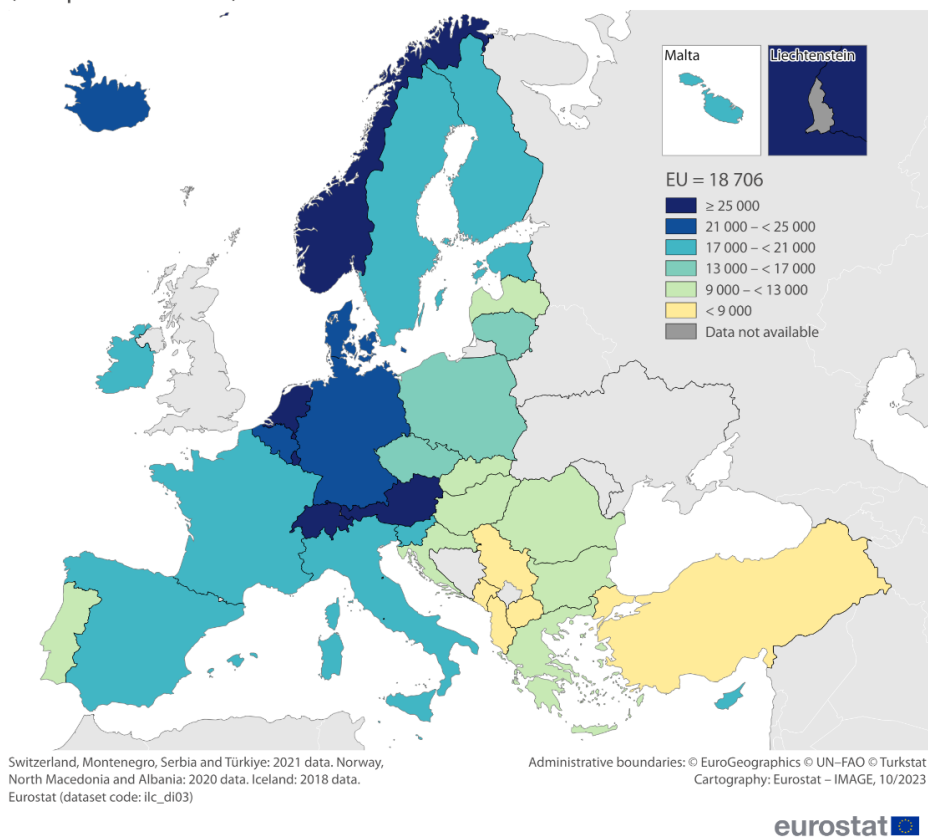
4.1. Distribuția veniturilor

Venitul anual mediu disponibil în 2022 este cel mai ridicat în Luxemburg și cel mai scăzut în Bulgaria

În 2022, venitul disponibil anual median era de 18 706 PPS pe cap de locuitor în UE. În toate statele membre ale UE, acesta a variat de la 33 214 PPS în Luxemburg și 25 437 PPS în Țările de Jos la 9 671 PPS în Bulgaria și 9 826 PPS în Slovacia.

Harta 1 arată că cele mai ridicate niveluri ale veniturii anual median disponibil au fost înregistrate în statele membre centrale și nordice ale UE. Un venit median disponibil de peste 21 000 PPS pe cap de locuitor a fost înregistrat în Luxemburg, Țările de Jos, Austria, Belgia, Danemarca și Germania. În schimb, venitul median disponibil a fost mai mic în majoritatea statelor membre din sud și est. Un venit median disponibil de mai puțin de 13 000 PPS pe cap de locuitor a fost înregistrat în Letonia, Croația, Portugalia, Grecia, Ungaria, România, Slovacia și Bulgaria.

Median equivalised disposable income, 2022 (PPS per inhabitant)

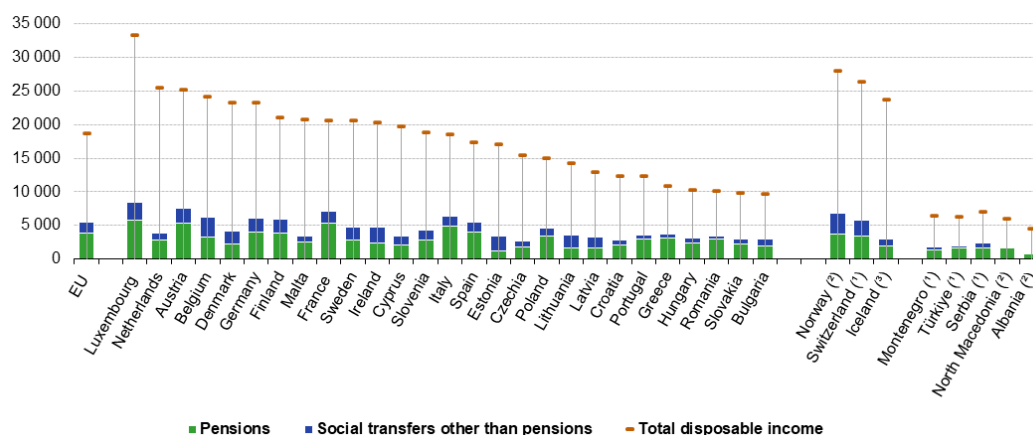
Harta nr. 1. Venitul disponibil median echivalent, 2022

Sursa : Eurostat ([ilc_di03](#))

Transferurile sociale au contribuit cu 5 416 PPS pe cap de locuitor la venitul median disponibil

Figura 1 prezintă contribuția transferurilor sociale la venitul disponibil. Aceste informații sunt împărțite între transferurile pentru pensii și alte transferuri sociale, de exemplu, prestații de securitate socială și asistență socială care au ca scop atenuarea sau reducerea riscului de sărăcie.

Median equivalised disposable income and magnitude of social transfers
 (PPS per inhabitant, 2022)

Note: ranked on total disposable income.

(1) 2021 data.

(*) 2020 data.

(*) 2018 data.

Source: Eurostat (online data codes: ilc_di03, ilc_di13 and ilc_di14)

eurostat

Figura nr.1. Venitul disponibil median echivalent și amploarea transferurilor sociale, 2022
 Sursa : Eurostat ([ilc di03](#)), ([ilc di13](#)) și ([ilc di14](#))

În 2022, venitul anual median total disponibil pe cap de locuitor în UE a fost de 18 706 PPS. Pentru UE în ansamblu, transferurile sociale (inclusiv pensiile) au dus la o creștere cu 5 416 SPP pe cap de locuitor a venitului disponibil median, iar transferurile sociale, altele decât pensiile, au contribuit cu 1 537 SPP.

În rândul statelor membre ale UE, au existat variații considerabile în ceea ce privește contribuția transferurilor sociale la venitul median disponibil în 2022. Cele mai mari transferuri au fost observate în Luxemburg, unde transferurile sociale (inclusiv pensiile) au crescut venitul disponibil median cu 8 395 PPS pe cap de locuitor. Transferurile sociale (inclusiv pensiile) au fost, de asemenea, relativ ridicate în Austria (7 501 PPS) și Franța (7 069 PPS).

Un model oarecum diferit apare dacă pensiile sunt excluse din analiză. În 2022, transferurile sociale, altele decât pensiile, au contribuit cu mai mult de 2 500 PPS pe cap de locuitor la venitul median disponibil în Belgia (2 969 PPS) și Luxemburg (2 656 PPS).

Este interesant de comparat nivelul transferurilor sociale în statele membre ale UE, incluzând și excluzând pensiile. În Estonia, în 2022, transferurile sociale incluzând pensiile au fost de numai aproximativ 1,5 ori mai mari decât transferurile sociale excluzând pensiile. În schimb, în România, valoarea transferurilor sociale incluzând pensiile a fost de 7,4 ori mai mare decât cea a transferurilor sociale excluzând pensiile. În cele din urmă, în Grecia, Portugalia și Croația, transferurile

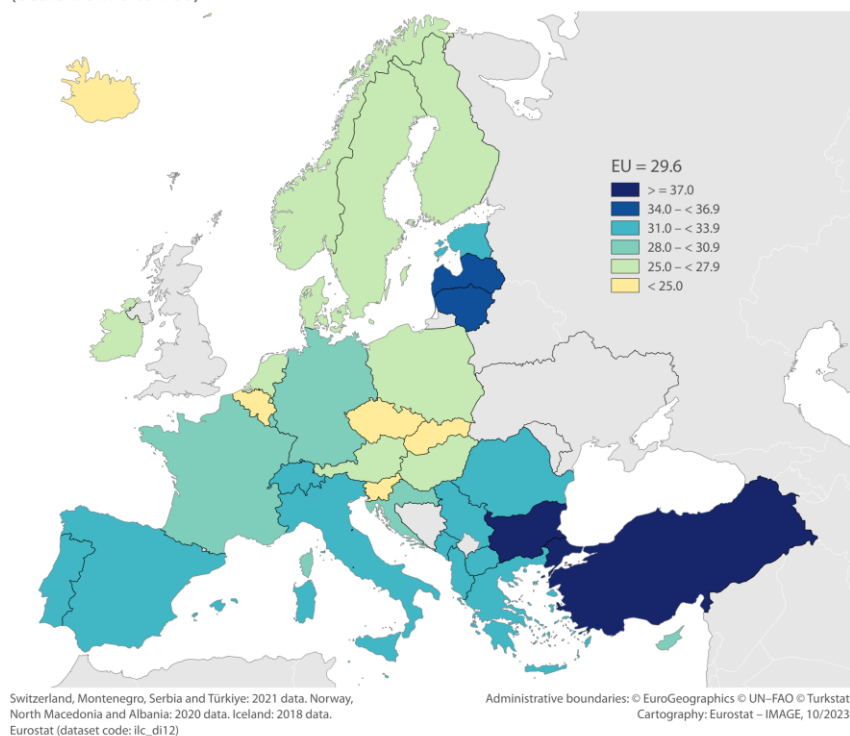
sociale care includ pensiile au fost de 6,7, 5,6 și, respectiv, 4,5 ori mai mari decât transferurile care exclud pensiile.

4.2. Inegalitatea veniturilor

Venitul mediu disponibil oferă o măsură a nivelului de trai mediu, dar nu reflectă distribuția veniturilor în cadrul populației. Coeficientul Gini indică măsura în care distribuția veniturilor în cadrul unei țări se abate de la o distribuție perfect egală. O valoare Gini de 100 înseamnă că o singură persoană primește toate veniturile din țară, în timp ce o valoare Gini de 0 înseamnă că veniturile sunt distribuite în mod egal în rândul populației.

În 2022, coeficientul Gini pentru UE a fost de 29,6. Cele mai mari disparități de venituri dintre statele membre ale UE (cu un coeficient Gini de cel puțin 34,0, așa cum arată cea mai închisă nuanță din harta 2) au fost înregistrate în Bulgaria (38,4), Lituania (36,2) și Letonia (34,3). Un grup de state membre, cu un coeficient Gini peste media UE de 29,6 și cuprins între 31,0 și 33,9, a fost format din Malta, Grecia, Estonia, Spania, Portugalia, România și Italia. În Croația, Germania, Cipru, Luxemburg și Franța, coeficienții Gini au fost apropiați de media UE, indicând distribuții ale veniturilor în concordanță cu coeficientul UE. La celălalt capăt al scalei, veniturile au fost distribuite mai uniform în Slovacia, Slovenia, Cehia și Belgia, unde coeficientul Gini a fost mai mic de 25,0.

Gini coefficient for equivalised disposable income per inhabitant, 2022
(Scale from 0 to 100)

eurostat

Harta nr. 2. Coeficientul Gini pentru venitul disponibil echivalent pe cap de locuitor, 2022

Sursa : Eurostat ([ilc_di12](#))

4.3. Venituri în termeni reali

Venitul în termeni reali arată evoluția anuală a puterii de cumpărare a gospodăriilor după criza financiară din 2008. Conversia în "termeni reali" este calculată utilizând, ca deflator al prețurilor, indicele armonizat al prețurilor de consum (IAPC) din anul de venit reflectat în venitul disponibil median echivalent (adică IAPC din "anul anchetei - 1"). Indicatorul este exprimat sub formă de indice (cu indicele la 100 pentru anul de bază = SILC 2010).

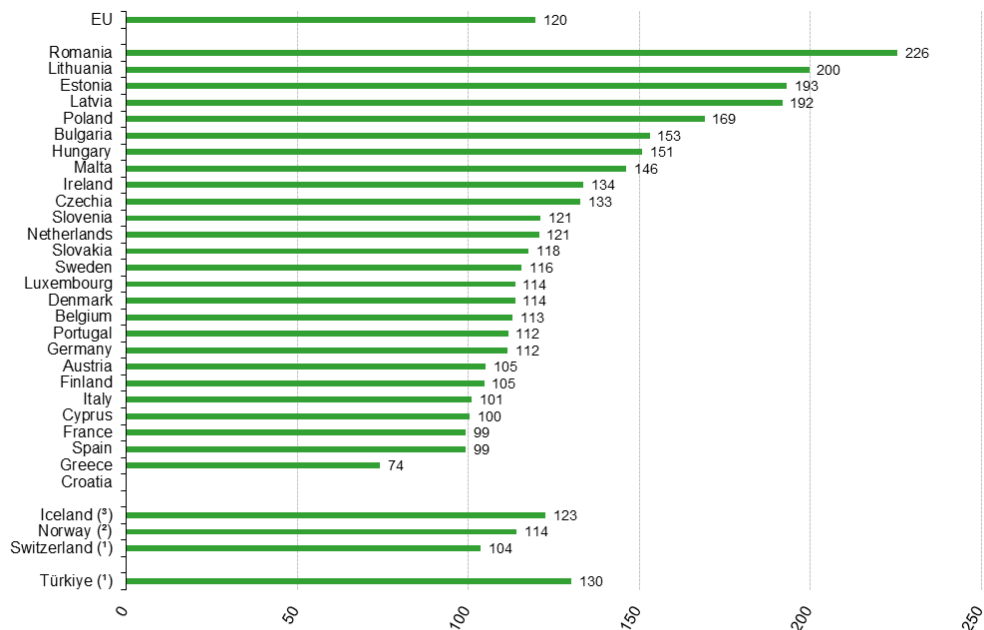
În 2022, venitul disponibil în termeni reali în UE era la un indice de 120. Acest lucru indică faptul că, în medie, s-a înregistrat o creștere reală de 20 % a veniturii disponibil din 2010 încoace (a se vedea figura 2).

În UE, majoritatea statelor membre au raportat o creștere a veniturii disponibil median în termeni reali. România a condus clasamentul veniturii disponibil real cu un indice de 226, reflectând o creștere de peste două ori față de 2010. Lituania a fost următoarea, cu 200, urmată de Estonia, cu 193, și de Letonia,

cu 192. În schimb, Grecia a avut cel mai mic indice, de 74, ceea ce indică o scădere față de 2010. Spania și Franța s-au situat cu puțin sub indicele de referință din 2010, cu 99, în timp ce Cipru l-a egalat cu 100, iar Italia l-a depășit ușor cu 101.

Median equivalised disposable income in real terms

(index SILC 2010=100, 2022)

Note: ranked on the median equivalised disposable income in real terms.

(*) 2021 data.

(*) 2020 data.

(*) 2018 data.

Source: Eurostat (online data code: ilc_di18)

eurostat

Figura nr.2. Venitul disponibil median echivalent în termeni reali, 2022

Sursa : Eurostat ([ilc di18](#))

5. Concluzii

În concluzie, impactul inegalității veniturilor asupra creșterii și dezvoltării economice este o problemă complexă și cu multiple fațete. În timp ce un anumit nivel de inegalitate poate fi inevitabil în orice economie, disparitățile excesive pot împiedica creșterea globală și pot împiedica dezvoltarea socio-economică. Abordarea inegalității veniturilor prin intermediul unor politici bine gândite care să promoveze o creștere favorabilă incluziunii, accesul la educație și mobilitatea socială este esențială pentru promovarea unui mediu economic durabil și echitabil. Atingerea unui echilibru care să permită stimulente individuale, asigurând în același timp beneficii societale mai largi, este crucială pentru construirea unor economii rezistente și prospere.

Principalele constatări

Venitul anual median disponibil pe cap de locuitor în UE s-a situat la 18 706 PPS în 2022

Acesta a variat considerabil între statele membre ale UE și a variat de la 9 671 PPS în Bulgaria la 33 214 PPS în Luxemburg. Cele mai ridicate niveluri ale venitului pe cap de locuitor au fost înregistrate în statele membre centrale și nordice ale UE. *Inegalitatea veniturilor, măsurată prin coeficientul Gini, peste media UE în 11 state membre*

În 2022, coeficientul Gini pentru UE a fost de 29,6. În 2022, cele mai ridicate niveluri de inegalitate în ceea ce privește venitul disponibil în UE au fost înregistrate în Bulgaria (38,4), Lituania (36,2) și Letonia (34,3). Pe de altă parte, în rândul statelor membre ale UE, veniturile erau distribuite cel mai egal în Slovacia (21,2), Slovenia (23,1), Cehia (24,8) și Belgia (24,9).

Venitul median disponibil al UE în termeni reali a crescut cu 20 % în 2022 față de 2010

Indicele venitului disponibil al UE a ajuns la 120 în 2022, ceea ce reprezintă o creștere de 20 % față de 2010. Dintre statele membre, România a înregistrat cea mai mare creștere, cu un indice de 226, în timp ce Grecia a înregistrat cel mai mic indice, de 74, ceea ce sugerează o scădere față de nivelurile din 2010.

Referințe bibliografice

Milanovic Branko (2016), *Global Inequality: A New Approach for the Age of Globalization*, Harvard University Press, USA.

Piketty Thomas (2017), *Capital in the Twenty-First Century*, Harvard University Press, London

Piketty Thomas (2015), *The Economics of Inequality*, Harvard University Press, USA

Stiglitz Joseph E. (2013), *The Price of Inequality: How Today's Divided Society Endangers Our Future*, W. W. Norton, New York

- https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Living_conditions_in_Europe_-_income_distribution_and_income_inequality&stable=1#Income_inequality
- <https://link.springer.com/article/10.1007/s11205-022-02882-0#:~:text=In%20the%20early%20stages%20of%20development%2C%20inequality%20is%20beneficial%20for,importance%20of%20human%20capital%20increases.>
- <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0264999312000466>
- <https://www.mdpi.com/1911-8074/12/1/40>
- <https://www.proquest.com/openview/999649beb4f50631413c8d70cc8d79da/1?pq-origsite=gscholar&cbl=1786341>

ABORDĂRI COMPARATIVE ALE PERFORMANȚELOR INDICILOR BURSIERI REPREZENTATIVI PENTRU PIEȚELE DE CAPITAL: AMERICANĂ ȘI HONG KONG

COMPARATIVE ANALYSIS OF PERFORMANCES OF ON HONG KONG STOCK EXCHANGE AND NEW YORK STOCK EXCHANGE

Diana TROFIM

Masterand, Universitatea din Oradea – Facultatea de Științe Economice
e-mail: dianatrofim24@gmail.com

Livia ZBEREA

Masterand, Universitatea din Oradea – Facultatea de Științe Economice
e-mail: livia.zberea1@gmail.com

***Abstract:** This analysis explores the dynamic evolution of two prominent stock indices, namely the NASDAQ from the United States and the Hang Seng Index from Hong Kong, aiming to unravel the intricate patterns and factors influencing their comparative trajectories. The study employs a multifaceted approach, combining historical performance data, economic indicators, and geopolitical events to provide a comprehensive understanding of the forces shaping these indices, scrutinizing the impact of global events and regional dynamics on the NASDAQ and Hang Seng Index. Through a meticulous examination of these elements, the research aims to contribute valuable insights to the academic understanding of the complexities underlying the evolution of major stock indices.*

Keywords: Stock Market; NASDAQ; Hang Seng Index; Events; Performance.

JEL Code: F2, G14

Introducere

Într-o eră caracterizată de globalizare și interconectivitate economică, analiza evoluției piețelor financiare majore devine crucială pentru investitori și analiști. Această lucrare se focalizează pe compararea evoluției a două piețe distincte,

reflectate în performanța indicelui bursier american NASDAQ, cu cea a indicelui chinez Hang Seng Index.

Obiectivul principal al acestei analize este să ofere o înțelegere detaliată a dinamicii piețelor globale și a interacțiunii între bursele din Statele Unite și cele din Hong Kong din ultimii 5 ani. Această comparație evidențiază influența unor factori globali asupra performanței piețelor și subliniază particularitățile unice ale mediilor financiare respective.

Teoria modernă a portofoliului, dezvoltată de Harry Markowitz, oferă un cadru conceptual relevant pentru înțelegerea deciziilor de investiții, subliniind importanța diversificării portofoliilor pentru a minimiza riscul și maximiza randamentul. În paralel, studiul specific al evoluției piețelor, în special a comparației indicilor S&P 500 și Hang Seng China Index și NASDAQ și Hang Seng Index, aduce în prim-plan interacțiunea complexă dintre factorii globali și regionali.

Analiza comparativă a performanței indicilor relevanți pentru cele două regiuni majore, Asia și America de Nord, oferă o perspectivă asupra tendințelor pieței, și susține elaborarea unor strategii de investiții mai informate.

1. Piețe financiare din America și ASIA.

Hong Kong Stock Exchange (eg. HKEX) este cunoscută drept una dintre cele mai mari burse din Asia și joacă un rol crucial în legătură cu piețele financiare chineze. O economie vibrantă, infrastructura solidă și un cadru de reglementare eficient fac din Hong Kong un centru financiar global (Lam, 2020). Reglementările stricte ale pieței financiare din Hong Kong vizează protejarea investitorilor și menținerea integrității pieței (HKEX, 2021). Aceasta include măsuri pentru prevenirea manipulării pieței și asigurarea transparenței informațiilor financiare. Datorită strânselor legături cu economia chineză, HKEX poate fi influențată de schimbările rapide ale politicii și economiei din China (Li, 2019). Cu toate acestea, aceasta oferă oportunități unice de investiții în companii din regiunea Asia-Pacific.

New York Stock Exchange (eg. NYSE), situată în inima financiară a lumii, Wall Street, este una dintre cele mai vechi burse din lume. Statele Unite oferă un mediu de afaceri robust, cu o economie diversificată și un sistem financiar sofisticat (Eun & Resnick, 2018). NYSE operează sub reglementări riguroase ale Comisiei pentru Valori Mobiliare din Statele Unite (SEC) și aplică standarde stricte de conformitate pentru a menține încrederea investitorilor (NYSE, 2022). NYSE este expusă la volatilitatea pieței globale, iar fluctuațiile economice globale pot afecta prețurile acțiunilor listate. Cu toate acestea, diversitatea sectorială a pieței oferă investitorilor oportunități de a se diversifica și gestiona riscul eficient (Shiller, 2019).

Ambele burse, HKEX și NYSE, oferă oportunități semnificative pentru investitori, dar diferă în termeni de mediu de afaceri, reglementări și expunerea la riscuri specifice. În funcție de obiectivele și strategiile investitorilor, alegerea dintre

cele două burse poate fi influențată de analiza atentă a acestor factori și a evoluțiilor pieței globale.

2. Caracteristicile indicatorilor selectați

Investitorii la nivel global dirijează atenția lor către indicii bursieri, considerați instrumente fundamentale pentru evaluarea sănătății economice și a performanței pieței financiare. În cadrul acestei perspective, se va desfășura o analiză comparativă a fluctuațiilor de prețuri între diverși indici bursieri de pe piețele financiare din Hong Kong și New York, evidențiind factorii esențiali care influențează aceste modificări.

2.1 Indicele Hang Seng (HSI)

Indicele Hang Seng (HSI) constituie un indicator ponderat în funcție de capitalizarea de piață și cu float liber, format din șaiszeci dintre cele mai mari companii listate la Bursa din Hong Kong (HKEx). La nivel global, HKEx se situează printre cele mai extinse burse de valori, înregistrând o capitalizare totală de piață de peste 30,8 trilioane de dolari în octombrie 2023, reflectând o creștere de 17 la sută față de valoarea de 26,4 trilioane de dolari înregistrată în aceeași perioadă a anului precedent (HKEX, 2023).

Indicele HSI prezintă următoarele caracteristici:

- HSI reprezintă un punct de referință recunoscut pentru acțiunile blue-chip tranzacționate la Bursa din Hong Kong;
- Acest indice include patru sub-indici din domenii variate, cum ar fi inclusiv comerț, industrie, finanțe, utilități și proprietăți;
- Ponderea în cadrul indicelui, stabilită în funcție de capitalizarea de piață liberă, este cu o limită de 10% pentru contribuția unui singur element în cadrul indicelui.

HSI servește ca un barometru frecvent citat pentru economia Hong Kong-ului și funcționează ca benchmark pentru investitorii activi în această regiune. Date fiind particularitățile statutului special administrativ al Hong Kong-ului în cadrul Chinei, se conturează conexiuni strânse între cele două economii, în special prin listarea multor companii chineze la Bursa din Hong Kong.

Indexul își propune să reflecte conducerea bursei din Hong Kong și acoperă aproximativ 65% din capitalizarea totală de piață a acesteia. HSI este un index ajustat în funcție de capitalizarea de piață și cu float liber, calculat și diseminat în timp real la intervale de două secunde în timpul orelor de tranzacționare de la Bursa din Hong Kong. HSI este clasificat ca un index de preț fără ajustări pentru dividende în numerar sau bonusuri de warrant.

Indexul are o limită de 8% pentru a evita dominația unei singure acțiuni în cadrul acestuia. Deși indexul vizează 80 de acțiuni, numărul exact de componente poate varia ușor în orice moment. Un comitet se reunește trimestrial pentru a evalua componentele indicelui și pentru a decide dacă companii ar trebui adăugate sau eliminate. (Hang Seng Bank, 2023)

Cele mai mari componente ale Indicelui Hang Seng includ HSBC HOLDINGS, Alibaba Group Holding Limited, Tencent, AIA Group Limited , MEITUAN

Hang Seng HK 35 este un sub-indice format din primele 35 de companii cu sediul în Hong Kong, care generează, de asemenea, majoritatea veniturilor în afara Chinei continentale. Hang Seng Composite este un index al primilor 95% din acțiunile tranzacționate la Bursa din Hong Kong după capitalizarea de piață, cuprinzând aproximativ 500 de acțiuni.

Un subsidiar al Hang Seng Bank administrează Indicele Hang Seng încă din 1969.

2.2 Indicele NASDAQ

NASDAQ este o piață electronică globală pentru cumpărarea și vânzarea valorilor mobiliare. Numele său a fost inițial un acronim pentru Asociația Națională a Dealerilor de Valori Mobiliare cu Cotă Automată. Nasdaq a început ca o subsidiară a Asociației Naționale a Dealerilor de Valori Mobiliare (NASD), cunoscută acum sub numele de Autoritatea de Reglementare a Industriei Financiare (FINRA). Lansat după ce Comisia pentru Valori Mobiliare (SEC) a îndemnat NASD să automatizeze piața pentru valorile mobiliare care nu sunt listate la o bursă, Nasdaq a rezultat ca primul sistem de tranzacționare electronic și a început să funcționeze în 1971.

Indicele NASDAQ prezintă următoarele caracteristici:

- Nasdaq este o piață globală online pentru cumpărarea și tranzacționarea valorilor mobiliare, fiind prima bursă electronică din lume.
- Operează 29 de piețe, o cameră de compensare și cinci depozite centrale de valori mobiliare în Statele Unite și Europa.
- Cei mai mari giganți tehnologici din lume sunt listați pe Nasdaq.

Nasdaq s-a separat oficial de NASD și a început să funcționeze ca o bursă națională de valori mobiliare în 2006. În 2008, s-a unit cu grupul de burse scandinave OMX pentru a deveni Nasdaq OMX Group. Compania și-a schimbat numele în Nasdaq Inc. în 2015.

Pe această piață, sunt listate și tranzacționate zilnic peste 5.000 de companii. Multe dintre aceste companii sunt mari companii tehnologice, cum ar fi Apple (AAPL) și Microsoft (MSFT). Există două piețe diferite care alcătuiesc Nasdaq: Nasdaq National Market și Nasdaq Smallcap Market. National Market facilitează

tranzacționarea valorilor mobiliare mari, în timp ce Smallcap Market implică tranzacționarea companiilor mai mici aflate în creștere.

Bursa operează 29 de piețe care facilitează tranzacționarea acțiunilor, derivatelor, titlurilor de valoare fixe și mărfurilor în SUA, Canada, Scandinavia și țările baltice. Compania administrează și o cameră de compensare și cinci depozite centrale de valori mobiliare în Statele Unite și Europa. Tehnologia sa de tranzacționare este utilizată de 100 de burse din 50 de țări.

Termenul Nasdaq este folosit și pentru a face referire la Nasdaq Composite, un indice al peste 2.500 de acțiuni listate pe bursa Nasdaq. Acest indice include unele dintre cele mai mari giganți tehnologici, cum ar fi: Apple (AAPL), Microsoft (MSFT), Alphabet (GOOG, GOOGL), Meta Platforms (META), Amazon (AMZN), Tesla (TSLA).

Nasdaq 100 a înregistrat un maxim istoric de 16 359,38 la 05 noiembrie 2021, urmând să înregistreze o scădere de peste 23% până în aprilie 2022. Scăderea de 13,3% a Nasdaq Composite în aprilie 2022 a fost cea mai mare lună de declin din octombrie 2008, când indicele a pierdut 17,4% în contextul crizei financiare globale. La 30 iunie 2023, Nasdaq Composite s-a închis la 13.787,92. () Nasdaq Inc. este listat pe bursa Nasdaq sub simbolul NDAQ și face parte din indicele S&P 500 din 2008.

Sistemul de tranzacționare computerizat al Nasdaq a fost inițial conceput ca o alternativă la sistemul ineficient al specialiștilor, care a fost modelul predominant timp de aproape un secol. Evoluția rapidă a tehnologiei a transformat modelul său de tranzacționare electronică în standardul piețelor din întreaga lume.

A fost firesc ca companiile de tehnologie în plină ascensiune din lume să fie listate la o bursă care utilizează cea mai recentă tehnologie. Pe măsură ce sectorul tehnologic a crescut în importanță în anii '80 și '90, Nasdaq Composite Index a devenit cel mai larg citat indicator al său.

Acest lucru a transformat Nasdaq Composite în indicele exploziei și prăbușirii dot-com. După o creștere de aproape 150% în 16 luni până în martie 2000, Nasdaq Composite a scăzut apoi cu aproape 80% până în octombrie 2002.

La 1 decembrie 2020, Nasdaq a propus o nouă regulă care cere companiilor listate să raporteze cu privire la diversitatea consiliului lor de administrație. Regula solicită companiilor să aibă cel puțin un director feminin și un director care este membru al unei minorități subreprezentate sau LGBTQ+.

3. Analiza comparativă a indicatorilor.

3.1. Analiza comparativă a pieței indicatorilor pe un termen de 5 ani.

Analizând evoluția celor doi indicatori : Nasdaq și Hang Seng Index pentru o perioadă de 5 ani, putem observa o evoluție constantă și ușor dinamică din partea Nasdaq-100 atingând perioada anului 2020. Se poate observa conectivitatea dintre

cei doi indicatori până la jumătatea anului 2019, când a urmat o perioadă scurtă de scădere într-un ritm moderat.

Grafic. nr. 1 Analiza comparativă a pieței indicatorilor NSQ & Hang Seng Index în perioada 2019-2023

Sursă: Yahoo Finance

După care piața financiară a cunoscut o redresare semnificativă, manifestată prin performanțe robuste în aproape toate sectoarele și nivelele de capitalizare. Bursele globale și-au revenit beneficiind de măsuri de stimulare adoptate de băncile centrale. Prin aplicarea a trei reduceri de dobânzi, introducerea unor noi programe repo și implementarea unui nou program de achiziție a certificatelor de trezorerie în valoare de 60 de miliarde de dolari (QE4 lite), s-au atenuat presiunile pe piețele de finanțare pe termen scurt și s-a corectat curba de randament inversată. În ciuda conflictelor comerciale globale și a tulburărilor sociale extinse, piețele de acțiuni au rămas puternice până în 2020.

În primul trimestru din 2020, Nasdaq a obținut venituri nete din vânzări de 701 milioane de dolari, mai mari cu 11% față de cele de 634 de milioane de dolari realizate în primele trei luni din 2019. În același interval, profitul net al operatorului bursier a însumat 203 milioane de dolari, respectiv 1,22 dolari/acțiune, față de 247 milioane de dolari sau 1,48 dolari/acțiune în trimestrul întâi din 2019, conform standardelor de contabilitate GAAP. Scăderea a fost generată de anumite costuri cu refinanțarea unor obligațiuni.

Veniturile din listările la Nasdaq, care reprezintă 11% din totalul veniturilor nete ale grupului, au atins 75 de milioane de dolari în primele trei luni din 2020, fiind mai mari cu 4 milioane de dolari față de primul trimestru din 2019. Evoluția s-a datorat, în principal, creșterii numărului companiilor listate și a taxelor anuale de reînnoire.

De la vârful înregistrat pe 19 februarie până la minima atinsă pe 23 martie, Nasdaq 100, considerat un indicator al stării de sănătate a sectorului tehnologic, a înregistrat o scădere de aproape 28%, marcând cel mai semnificativ declin rapid din istorie. Același traseu descendent a fost urmat și de indicele Nasdaq Composite.

De atunci, piețele au experimentat o creștere constantă, cu indicii dezvoltând tendințe ascendente fără corecții semnificative. Acest context a fost influențat de măsuri fiscale și monetare fără precedent, iar redeschiderea rapidă a economiilor afectate de blocaje s-a produs mai rapid decât anticipat.

În 2020, indicele Hang Seng (HSI) a inclus companii cu drepturi de vot ponderate și companii listate secundar, ajungând astfel la 52 de constituenți.

Pe 1 martie 2021, compania Hang Seng Indexes a anunțat concluziile consultării privind îmbunătățirile propuse pentru HSI. Până în prezent, majoritatea ajustărilor au fost finalizate, cu excepția a două proiecte de îmbunătățire în desfășurare. Unul dintre aceste proiecte este să crească numărul de constituenți HSI la 80 prin revizuirile regulate ale indicelui până în 2022 și, în cele din urmă, să se fixeze la 100. Cu toate acestea, după ce au fost incluse 4 entități în indice în septembrie 2022, numărul total de constituenți HSI a atins doar 73, ratând astfel obiectivul.

În plus, pentru a obține o reprezentare mai echilibrată a pieței de capital din Hong Kong, constituenții HSI au fost categorisiți în șapte Grupuri de Industree, având ca scop acoperirea capitalizării de piață de cel puțin 50% pentru fiecare Grup de Industree.

În acest cadru, susținut și de performanțele unor companii precum Apple, Microsoft, Amazon, Facebook sau Alphabet (compania-mamă a Google), care au beneficiat de măsurile de distanțare socială impuse pentru a limita răspândirea pandemiei de Covid-19, Nasdaq 100 a atins recent un nivel record de 9.824,39 puncte la sfârșitul săptămânii trecute. Această performanță notabilă a fost înregistrată și de Nasdaq Composite în prima zi de tranzacționare a săptămânii curente.

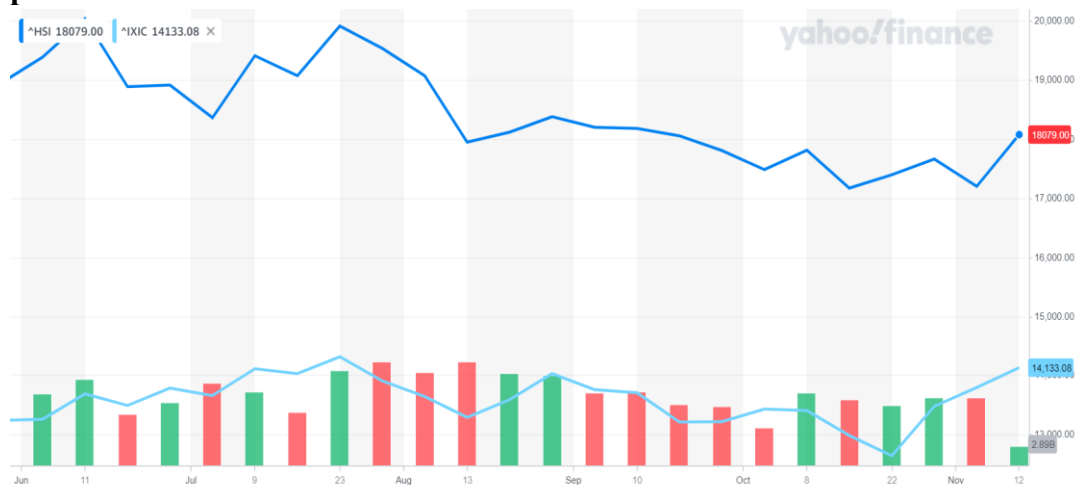
În cursul anului 2020, piața de valori a înregistrat o evoluție contrastantă. În timp ce Indicele Hang Seng (HSI) și Indicele Hang Seng China Enterprises (HSCEI) au înregistrat scăderi de 3,4%, respectiv 3,8%, Indicele Hang Seng TECH (HSTECH) a înregistrat o creștere notabilă de 78,7%. Performanța pieței de valori din China continentală a fost mai solidă, cu Indicele Hang Seng China A Industry Top și Indicele Hang Seng Stock Connect China A 300 în creștere cu 26,6% și, respectiv, 27,9%.

În interiorul Indicelui Compus Hang Seng (HSCI), acțiunile de dimensiuni medii au înregistrat o creștere de 22,1%, depășind acțiunile de dimensiuni mari (9,9%) și cele de dimensiuni mici (18,5%).

Indicele HSI al Volatilității (VHSI) înregistrat creșteri semnificative în primul trimestru al anului 2020, reflectând incertitudinea din mediul de investiții.

3.2. Analiza influențelor externe asupra oscilațiilor indicatorilor pentru o perioadă de o lună

Grafic. nr. 2. Analiza comparativă a pieței indicatorilor NSQ & HCI în perioada 10.10.2023-10.11.2023

Sursă: Yahoo Finance

Din graficul prezentat, există câteva elemente care ar putea explica de ce NASDAQ a scăzut:

1. Reacție la PIB

- Deși PIB-ul în SUA a crescut cu o rată anualizată de 4,9% pe trimestru 2023 comparativ cu așteptările investitorilor există mențiuni despre temerile legate de inflație. Este posibil ca această creștere economică să fi alimentat îngrijorările legate de faptul că Rezerva Federală ar putea fi nevoită să mențină ratele dobânzilor ridicate pentru a controla economia, ceea ce poate afecta investițiile în acțiuni.

2. Performanța companiilor tehnologice:

- Pierderile semnificative înregistrate de acțiunile companiilor tehnologice precum Google parent Alphabet, Microsoft și Apple au avut un impact negativ asupra indicelui Nasdaq deoarece aceste companii sunt componente majore ale indicelui.

3. Datele financiare ale unor companii cheie:

- Rapoartele financiare ale unor companii precum Meta Platforms, Google parent Alphabet și Southwest Airlines au influențat mișcările pe piață. De exemplu,

mențiunea despre "softening in ad spending" de la Meta Platforms și vânzările mai slabe ale cloud de la Alphabet au putut contribui la sentimentul negativ al investitorilor.

4. Sectorul tehnologic:

- Pierderile înregistrate de companiile tehnologice precum Microsoft, Apple, Cisco Systems, și Intel au avut un impact semnificativ asupra performanței Nasdaq având în vedere ponderea lor în indice.

5. Avertisment privind vânzările de sărbători ale unor companii:

- Avertismentele emise de Mattel și Hasbro cu privire la vânzările slabe în timpul sezonului de sărbători au putut afecta perspectivele investitorilor, contribuind la scăderea încrederii și a valorii acțiunilor acestor companii.

6. Situația în sectorul transporturilor:

- Declinul veniturilor și profiturilor raportate de United Parcel Service (UPS) ca urmare a scăderii cererii și a costurilor ridicate, împreună cu tăierea estimărilor pentru întregul an, a avut un impact negativ asupra acțiunilor companiei și poate fi un factor care a contribuit la scăderea NASDAQ.

Piețele de valori din China sunt încă relativ tinere și nu joacă un rol la fel de prominent în economia chineză precum fac cele americane în economia Statelor Unite. În plus, în timp ce companiile americane depind în mare măsură de finanțarea cu acțiuni, în China doar un procent mic, adesea citat în jur de 5%, din finanțarea totală a corporațiilor este asigurat prin acțiuni. Corporațiile chineze depind mult mai mult de împrumuturile bancare și de câștigurile reținute.

În ceea ce privește investitorii, acțiunile reprezintă o parte semnificativă a averii populației în Statele Unite, cu aproximativ 53% dintre cetățeni deținând acțiuni în 2019. În China, proprietățile imobiliare, produsele de gestionare a averii și depozitele bancare reprezintă o proporție mai mare a investițiilor, doar aproximativ 7% dintre chinezi deținând acțiuni.

Piețele de valori par să joace un rol mult mai mare în economia SUA decât în cea chineză, atât la nivelul investitorilor individuali, cât și al firmelor. Deși aceasta înseamnă că economia Chinei rămâne relativ protejată de fluctuațiile disruptive în piața de valori, înseamnă, de asemenea, că companiile rămân limitate în oportunitățile de finanțare, un factor care poate inhiba creșterea economică generală. În timp ce economia SUA joacă un rol important în atragerea finanțărilor de investiții pentru corporațiile sale, piața de valori din China a fost adesea comparată cu un cazinó, dominat de investitori de retail neexperimentați care își pariază averea în loc să caute investiții solide pe termen lung.

4. Deschiderea la Investiții Străine

Spre deosebire de SUA și oricare altă piață de valori majoră din lume, piețele chineze sunt aproape în întregime inaccesibile investitorilor străini. În aprilie 2022,

capitalizarea pieței chineze era de 11,1 trilioane de dolari, cu investitori străini deținând peste 600 de miliarde de dolari în acțiuni chineze.

Acțiunile chineze sunt împărțite în trei categorii distincte: A, B și H. Acțiunile A sunt tranzacționate în principal între investitorii locali pe bursele din Shanghai și Shenzhen, deși Investitorii Instituționali Străini Calificați (QFII) au, de asemenea, voie să participe prin permisiune specială. Acțiunile B sunt tranzacționate în principal de către investitorii străini în ambele piețe, dar sunt deschise și investitorilor locali cu conturi în valută străină. Acțiunile H pot fi tranzacționate atât de investitorii interni, cât și de cei străini și sunt listate pe bursa din Hong Kong.

Chiar dacă piețele de valori din China devin mai deschise investițiilor străine, investitorii internaționali rămân reticenți să se implice.

Guvernul Hong Kong-ului a încercat diverse măsuri pentru a stimula volumul de tranzacționare și a reanima piața sa de valori, inclusiv un plan de imigrație legat de investiții și o reducere a taxelor pe tranzacțiile cu acțiuni. Cu toate acestea, investitorii străini își reduc expunerea la China din cauza politicilor opace, problemelor din sectorul imobiliar și a acțiunilor dure împotriva întreprinderilor private.

Reducerea taxelor pe tranzacții este considerată a putea genera o "revenire de scurtă durată" în piața de valori din Hong Kong, dar problemele pe termen lung, cum ar fi exodul investitorilor străini și tensiunile dintre China și Statele Unite, rămân ca factori negativi.

Investitorii străini par să-și reducă expunerea la China din cauza percepției unor perspective economice mai slabe și a riscului politic sporit, iar singura soluție la această situație ar fi o inversare a acestor tendințe prin îmbunătățirea economiei și relațiilor externe ale Chinei. Economia Chinei a avut dificultăți în acest an, cu o creștere afectată de o criză prelungită în sectorul imobiliar, niveluri ridicate de datorie și o cerere slabă.

Reducerea volumelor de tranzacționare a avut consecințe grave pentru sutele de brokeri mici din Hong Kong, mulți închizându-și afacerile în ultimul an. Firmele chineze listate la Hong Kong, cum ar fi gigantii tehnologici Tencent și Alibaba, reprezintă o mare parte a volumului de tranzacționare, lăsând Hong Kong la mila destinului economic al Chinei. Brokers din Hong Kong se plâng de scăderea drastică a volumului de tranzacționare, ceea ce afectează prețurile acțiunilor și determină îngrijorări cu privire la sustenabilitatea afacerilor lor.

Analiztii consideră că situația actuală a sentimentului pieței este chiar mai rea decât în timpul Crizei Financiare Globale din 2008, iar îngrijorările privind o recesiune a bilanțului (în China) afectează încrederea investitorilor. Investitorii locali, care au cumpărat în Hong Kong de mulți ani, se simt descurajați, în timp ce tinerii sunt mai interesați de tranzacționarea acțiunilor din SUA, creând o problemă structurală în atragerea de noi investiții.

Cu toate acestea, în 2020, influența investitorilor de retail în piața de valori din China a scăzut pe măsură ce dominația instituțiilor a crescut. Potrivit China Renaissance, o bancă de investiții, deținerile investitorilor profesioniști în acțiuni cu circulație liberă la Shanghai și Shenzhen au crescut la peste 70%, în timp ce acțiunile deținute de traderii de retail au scăzut la 23% în aceeași perioadă.

Studiile indică faptul că creșterea proporției de investitori profesioniști și instituționali în raport cu investitorii obișnuiți ajută la îmbunătățirea calității și eficienței piețelor de valori. Acest lucru pare logic, deoarece investitorii profesioniști sunt mult mai pricepuți în analizarea valorilor fundamentale în loc să fie motivați de frică și entuziasm irațional.

Concluzie.

Analiza abordărilor competitive ale performanțelor portofoliilor de investiții pe Hong Kong Stock Exchange și New York Stock Exchange oferă o perspectivă detaliată asupra evoluției indicilor bursieri majori, NASDAQ din Statele Unite și Hang Seng Index Hong Kong.

Prin iluminarea caracteristicilor unice ale fiecărui mediu financiar, această analiză comparativă nu doar subliniază influența factorilor globali asupra performanței piețelor, ci și evidențiază particularitățile regionale. Astfel, se oferă o perspectivă amplă asupra interacțiunii intricate dintre piețele financiare globale și cele regionale, cu accent pe dinamica specifică zonelor analizate.

Caracterizarea piețelor financiare din America și Asia aduce în discuție diferențele dintre Hong Kong Stock Exchange și New York Stock Exchange, evidențiind aspecte precum reglementările stricte ale pieței financiare din Hong Kong și volatilitatea pieței globale care poate afecta prețurile acțiunilor listate la NYSE. Această secțiune oferă o bază solidă pentru analiza ulterioară a performanțelor portofoliilor de investiții.

Analiza comparativă a indicatorilor selectați, precum Indicele Hang Seng și Indicele NASDAQ, explorează detaliat caracteristicile acestora și influența diferitor factori asupra fluctuațiilor de prețuri. Subliniind importanța teoriei moderne a portofoliului dezvoltate de Harry Markowitz, lucrarea aduce în prim-plan conexiunile complexe dintre factorii globali și regionali și modul în care aceștia influențează evoluția piețelor financiare.

În final, analiza comparativă a pieței în perioada specificată aduce în discuție factori precum reacția la PIB, performanța companiilor tehnologice, datele financiare ale unor companii cheie, situația în sectorul transporturilor și avertismente privind vânzările, oferind o înțelegere detaliată a contextului specific al scăderii NASDAQ în ziua respectivă.

Analiza abordărilor competitive ale performanțelor portofoliilor de investiții pe Hong Kong Stock Exchange și New York Stock Exchange reprezintă o contribuție valoroasă la înțelegerea complexității piețelor financiare globale și regionale,

evidențiind interdependența dintre acestea și relevanța diversificării în gestionarea portofoliilor de investiții.

BIBLIOGRAFIE:

1. Eun, C. S., & Resnick, B. G. (2018). "International Financial Management." McGraw-Hill Education.
2. Hang Seng Bank,
https://www.hsi.com.hk/static/uploads/contents/en/dl_centre/factsheets/hsie.pdf
3. <https://www.bursa.ro/nasdaq-vindecata-de-covid-19-dupa-valul-de-vanzare-in-panica-din-februarie-martie-recuperare-perfecta-in-v-pentru-nasdaq-28687931>
4. HKEX. (2021). "Regulatory Framework." Hong Kong Stock Exchange. Disponibil la: <https://www.hkex.com.hk/>
5. Lam, K. (2020). "Hong Kong's Financial Markets and the Real Economy." Asian Economic Papers, 19(3).
6. Li, W. (2019). "Hong Kong's Role in Global Financial Markets: Past and Future." China and World Economy, 27(1).
7. NYSE. (2022). "About NYSE - Our History." New York Stock Exchange. Disponibil la: <https://www.nyse.com/>
8. Shiller, R. J. (2019). "Narrative Economics: How Stories Go Viral and Drive Major Economic Events." Princeton University Press.
9. Stock Market Dragged by Pandemic in 2020 While Technology-related Indexes Prove Bright Spot, 2020

FINTECH ȘI INFLUENȚA ACESTUIA ASUPRA SERVICIILOR BANCARE.

FINTECH AND ITS INFLUENCE ON THE BANKING SERVICES.

Livia ZBEREA

Masterand, Universitatea din Oradea – Facultatea de Științe Economice

e-mail: livia.zberea1@gmail.com

Diana TROFIM

Masterand, Universitatea din Oradea – Facultatea de Științe Economice

e-mail: dianatrofim24@gmail.com

***Abstract:** This study will analyze the impact of digitalization, specifically FinTech, on the potential outreach to a broader customer base within the banking sector. Through a comprehensive examination, the research aims to assess how the integration of digital technologies influences the accessibility and engagement of a larger clientele. The analysis will explore changes in customer behavior resulting from the implementation of FinTech solutions. By focusing on the intersection of digitalization and customer expansion, the study seeks to uncover insights into the transformative role FinTech plays in broadening the reach and appeal of banking services.*

Keywords: Digitalization; FinTech; Customer Outreach; Banking Sector; Transformative Impact.

JEL Code: G21; O33.

Introducere

În era digitală din ce în ce mai avansată, tehnologia financiară, cunoscută sub acronimul "fintech," a devenit un domeniu deosebit de important și distructiv în industria bancară. Fintech reprezintă utilizarea tehnologiei pentru a îmbunătăți și transforma serviciile financiare tradiționale, punând în mișcare o revoluție în modul în care tranzacțiile financiare, serviciile bancare și investițiile sunt furnizate și

consumate. Această schimbare rapidă și continuă are un impact semnificativ asupra sectorului bancar și, implicit, asupra economiei globale.

Fintech a redefinit relația dintre instituțiile financiare și clienți prin intermediul soluțiilor digitale inovatoare. De la apariția primelor servicii de plată mobile până la platformele de împrumut peer-to-peer și robo-consilierii pentru investiții, fintech-ul a adus cu sine o serie de schimbări care au influențat în mod semnificativ modul în care oamenii interacționează cu banca și gestionarea finanțelor personale.

Această lucrare se concentrează pe analiza profunzimii impactului fintech asupra industriei bancare, oferind o perspectivă detaliată asupra transformărilor semnificative, inovațiilor și provocărilor pe care le aduce. Vom explora cum tehnologiile fintech au schimbat modul în care băncile operează, precum și cum acestea au influențat serviciile, produsele și experiența clienților.

Scopul acestui document este de a revizui literatura existentă și de a sintetiza ideile pe care le oferă cu privire la acest subiect. În ceea ce urmează în această secțiune, încep prin definirea termenului "fintech".

Pe măsură ce fintech-ul continuă să evolueze și să se extindă, este imperativ să înțelegem cum aceste schimbări afectează atât băncile tradiționale, cât și consumatorii de servicii financiare. În acest context, lucrarea noastră are ca scop aducerea în prim-plan a principalelor tendințe și implicații ale revoluției fintech asupra băncilor și a industriei financiare în general. Vom explora, de asemenea, cum aceste schimbări pot influența viitorul relațiilor financiare și economice, subliniind impactul profund pe care fintech-ul îl are în zilele noastre asupra modului în care gestionăm finanțele și accesăm serviciile bancare.

1. Definirea și evoluția sectorului FinTech

Ce este fintech? Referindu-ne la o bază fundamentală, fintech reprezintă utilizarea tehnologiei pentru furnizarea serviciilor financiare noi și îmbunătățite. Ca și sursă de motivație pentru apariția fintech este că, până în prezent, tehnologia informației a înlocuit totul - de la aparate electronice la mașini - cu o mai bună funcționalitate, iar costul unitar privind suportul financiar nu s-a modificat în decurs de un secol. Philippon (2014) apreciază faptul că acest cost unitar al intermedierei financiare în SUA prezintă o valoare de 2% în ultimii 130 de ani. Prin urmare, un obiectiv marcant privind fintech este dezvăluirea de modalități mai ieftine de a reduce costul serviciilor financiare pentru a îndrepta și îmbunătăți cerințele și așteptările consumatorilor.

La bază, fintech este utilizarea tehnologiei pentru a furniza servicii financiare noi și îmbunătățite. O parte a motivației pentru apariția fintech este că, în timp ce tehnologia informației a făcut totul - de la calculatoare la mașini - mai ieftin și mai funcțional, costul unitar al intermedierei financiare nu s-a schimbat aparent prea mult în timp de un secol. Philippon (2014) estimează astfel: costul unitar al intermedierei

financiare în SUA a rămas la aproximativ 2% în ultimii 130 de ani. Prin urmare, o promisiune a fintech este dezvăluirea de modalități mai ieftine de a depăși fricțiunile contractelor financiare și de a reduce costul serviciilor financiare pentru a îmbunătăți bunăstarea consumatorilor.

"Fintech" este un subiect de interes major în acest moment, privind concordanța dintre tehnologia informației și serviciile bancare. Acesta a fost pus în discuție destul de timpuriu în ultimele decenii. Berger (2003) a abordat implicațiile productivității și facilitarea consumatorilor referitor la tehnologia informației integrată în industria bancară. Acesta afirmă că în urmă cu douăzeci de ani, într-o discuție despre consolidarea serviciilor financiare, a ajuns la concluzia că industria serviciilor financiare era pregătită pentru adoptarea finanțelor digitale (Thakor, 1999). Acesta a mai presupus că tehnologia informației ar sprijini apariția unor nișe de piață cu o mai mare diversificare a produselor responsabile pentru preferințele clienților. Frame (2019) subliniază faptul că schimbarea tehnologică generează inovații financiare în bănci având semnificații majore pentru dezvoltarea fintech. Împrumutul non-intermediat între persoane (P2P), tranzacționarea criptomonedelor și contractele inteligente fac parte dintr-o mișcare emergentă a serviciilor financiare personalizate asistate de tehnologie.

Fintech face parte din procesul de inovație financiară în evoluție, care a fost teoretic demonstrat ca fiind riscant, dar valoros (de exemplu, Thakor (2012), cu dovezi recente care arată că aduce valoare semnificativă investitorilor.

Financial Stability Board (FSB) definește fintech ca fiind "inovația financiară tehnologic activată care ar putea rezulta în noi modele de afaceri, aplicații, procese sau produse cu un efect material asupra piețelor și instituțiilor financiare, precum și furnizarea de servicii financiare." Această definiție a fost adoptată și de Comitetul de Supraveghere Bancară de la Basel (BCBS), în parte deoarece "această definiție largă este considerată utilă de către BCBS în lumina fluidității actuale a dezvoltărilor fintech."

2. Impactul FinTech asupra sectorului bancar

O bancă este o instituție a cărei operațiuni curente constau în acordarea de împrumuturi și primirea depozitelor de la public (Freixas și Rochet, 2008). Acest lucru implică realizarea simultană a trei seturi de activități: transmutarea caracteristicilor activelor și pasivelor financiare, furnizarea serviciilor de plată, colectarea și procesarea informațiilor.

Transmutarea caracteristicilor activelor și pasivelor financiare este realizată în principal prin transformarea maturității, adică utilizarea finanțării pe termen scurt pentru a acorda împrumuturi pe termen lung. Această funcție este crucială pentru orice sistem economic, deoarece permite finanțarea investițiilor pe termen lung și, prin urmare, stimulează productivitatea, în același timp asigurând depozitanții

împotriva șocurilor de lichiditate idiosincratice. Datorită funcției lor de furnizare a lichidității clienților lor, băncile sunt, de asemenea, bine plasate pentru a oferi servicii de plată.

Economiile de scară justifică internalizarea și îmbinarea tuturor acestor servicii cheie în cadrul unei singure instituții. Ele furnizează o justificare fundamentală pentru existența băncilor. Prin urmare, avem nevoie de perspectiva fiecăruia dintre aceste trei servicii cheie pentru a înțelege impactul FinTech asupra industriei bancare. Le vom discuta pe rând.

FinTech-urile furnizează servicii similare băncilor, mai eficiente datorită tehnologiilor, dar o fac într-un mod diferit. De exemplu, platformele de crowdfunding, asemenea băncilor, transformă economiile în împrumuturi și investiții. În mod diferit față de bănci, informațiile pe care le utilizează se bazează pe big data, nu pe relații pe termen lung; accesul la servicii este centralizat doar prin intermediul platformelor online; transformarea riscului și a maturității nu este efectuată. Aceste activități dezagregate pure FinTech au un domeniu de aplicare limitat. De exemplu, este dificil pentru platforme să ofere clienților lor oportunități de investiții diversificate fără a păstra o parte din riscul pe cont propriu sau fără a securitiza portofoliile de împrumut în alt mod. Alte funcții efectuate prin intermediul FinTech-urilor în locul băncilor, cum ar fi sistemele de plată (de exemplu, Apple Pay în loc de carduri de credit), sunt încă susținute de bănci. Băncile își pierd o parte din marjele lor, dar păstrează încă interfața finală cu clienții lor, și datorită eficienței acestor noi sisteme, își extind gama de activități. Prin urmare, în acest caz, pot exista complementarități puternice între bănci și FinTech-uri.

Lanțul de valoare al băncilor include multe servicii și activități integrate. FinTech-urile, în general, desfășoară una sau câteva dintre aceste activități într-un mod dezagregat. Cu toate acestea, îmbinarea oferă economii de scară semnificative. Economia bancară se bazează precis pe abilitatea băncilor de a îmbina servicii precum depozite, plăți, împrumuturi etc. Din acest motiv, FinTech-urile vor trebui, de asemenea, să îmbine mai multe servicii dacă doresc să-și extindă activitățile sau să-și integreze serviciile cu cele ale băncilor.

3. Inovații Cheie în Fintech

FinTech poate fi definit în mod larg ca orice tehnologie care permite sau îmbunătățește furnizarea de servicii financiare, o astfel de definiție are utilitate limitată pentru identificarea și clasificarea empirică a FinTech-ului în lumea reală. FinTech constă în cele din urmă în setul de tehnologii de calcul digital recent dezvoltate care au fost aplicate — sau care probabil vor fi aplicate în viitor — serviciilor financiare. Apoi, bazându-ne pe o lectură generală a diferitelor articole și rapoarte, FinTech cuprinde șapte categorii: cibernetica financiară, tranzacții mobile,

analiza datelor, tehnologia blockchain, peer-to-peer (P2P), consultanța robo și Internet of Things (IoT).

Cele mai importante inovații cheie în FinTech sunt:

- **Cibernetica financiară.** Hardware sau software utilizat pentru a proteja intimitatea financiară sau pentru a asigura împotriva furtului sau fraudei electronice: autentificare, biometrie ATM cu scanare de iris Diebold, Cardul biometric Mastercard, Autentificare prin recunoaștere facială USAA, Experian Credit Lock.
- **Tranzacții mobile.** Tehnologii care facilitează plățile prin dispozitive mobile wireless, cum ar fi: smartphone-urile, tabletele și dispozitivele purtabile portofele pentru smartphone-uri, portofele digitale, comunicare în apropiere (near-field communication) Apple Pay, Android Pay, PayPal Mobile Express Checkout, Venmo, Square.
- **Analiza datelor.** Tehnologii și algoritmi care facilitează analiza datelor de tranzacții sau a datelor financiare ale consumatorilor: Big data, cloud computing, inteligență artificială, învățare automată - Scor de credit Equifax NeuroDecision, JPMorgan Contract Intelligence (COiN).
- **Blockchain.** Tehnologii de registre distribuite cu o aplicație principală în serviciile financiare Criptomonedelor, proof-of-work, smart contracts, grafuri aciclice dirijate Bitcoin, Rețeaua de plăți Ripple, Visa B2B Connect, Platforma de tranzacționare a activelor Nasdaq Linq.
- **Peer-to-peer (P2P).** Software, sisteme sau platforme care facilitează tranzacțiile financiare între consumatori Crowdfunding, împrumuturi P2P, plăți de la consumator la consumator GoFundMe, Kickstarter, Lending Club, Prosper Marketplace, Zelle etc.
- **Consultanță robo.** Sisteme sau programe de calculator care oferă consultanță automatizată în domeniul investițiilor clienților sau managerilor de portofoliu, inteligență artificială, big data, învățare automată Betterment, E-Trade Core Portfolios, Schwab Intelligent Portfolios, Vanguard Personal Advisor Services etc.
- **Internet of Things (IoT).** Tehnologii legate de dispozitive inteligente care colectează date în timp real și comunică prin internet Dispozitive inteligente, comunicare în apropiere (near-field communication), rețele wireless de senzori, actuatori Tracker UnitedHealthcare Motion F.I.T., telematică Nationwide SmartRide, senzori de casă inteligentă Travelers Insurance etc.

4. Clasificarea băncilor internaționale privind Fintech

Conform analizei FinnoScore ce a vizat 234 de bănci comerciale din 24 de țări din Europa și America de Nord, avem prezent următorul clasament:

Tabelul nr. 1. Clasificarea Băncilor Internaționale din perspectiva FinTech

Nr.	Banca	Denumire	Țara	Punctaj Finnoscore	Nr.	Banca	Denumire	Țara	Punctaj Finnoscore
1.	 Bank Polski	Polski Bank	Polonia	7,08	6.		Hamburger Sparkasse	Germania	6,59
2.		Erste Bank	Austria	6,95	7.		Sparda Bank Baden - Württemberg	Germania	6,58
3.		BCR	România	6,81	8.		Truist	Statele Unite ale Americii	6,53
4.		Bank Millennium	Polonia	6,66	9.		Deutsche Bank	Germania	6,52
5.		TD Canada Trust	Canada	6,66	10.		ING Bank	Polonia	6,52

Sursa.: realizat de autori pe baza datelor din Raportul de Analiză FinnoScore, 2023

Prezenta clasificare a fost realizată prin intermediul următorilor indicatori fiind considerați parte din procesul FinTech:

Tabelul nr. 2. Indicatorii FinnoScore

Nr.	Indicatori	Nr.	Indicatori
1.	Site web	7.	Transparența prețurilor
2.	Marketing online	8.	Comunicare omnicanal
3.	Atractivitate pentru clienții potențiali	9.	Loialitate și ecosistem
4.	Convertire	10.	Media socială și comunitate
5.	Înregistrare online	11.	Inovație și responsabilitate socială
6.	Aplicații mobile	12.	Banking online

Sursa: realizat de autori pe baza datelor din Raportul de analiză FinnoScore, 2023

- Un **site web** este o colecție de pagini web interconectate accesibile prin intermediul internetului. Este un mijloc prin care companiile, organizațiile sau persoanele pot prezenta informații, produse sau servicii

online. Marketingul online reprezintă un set de strategii și tactici utilizate pentru a promova produse, servicii sau branduri pe internet.

- **Atractivitatea pentru clienții potențiali** se referă la capacitatea unei afaceri de a atrage și reține atenția clienților potențiali. Aceasta poate fi influențată de designul site-ului, oferte speciale, calitatea produselor sau serviciilor, și alți factori.
- **Convertirea** se referă la procesul prin care un vizitator al unui site web sau al unei platforme online devine un client sau efectuează o acțiune dorită.
- **Înregistrarea online** este procesul prin care un utilizator completează formulare sau furnizează informații pe un site web pentru a crea un cont sau pentru a avea acces la anumite servicii sau resurse.
- **Aplicațiile mobile** sunt programe software specializate dezvoltate pentru a rula pe dispozitive mobile precum smartphone-uri sau tablete. Acestea oferă diverse funcționalități, inclusiv acces la servicii online, jocuri, utilități și multe altele.
- **Transparența prețurilor** se referă la prezentarea clară și detaliată a costurilor asociate produselor sau serviciilor oferite de o companie.
- Comunicarea omni-canal implică folosirea mai multor canale (online, offline, mobile etc.) pentru a comunica cu clienții într-un mod coerent și integrat.
- **Loialitatea clienților și ecosistemul** se referă la crearea unei relații durabile cu clienții și la oferirea unei game variate de produse sau servicii care să satisfacă multiplele lor nevoi.
- **Media socială și comunitatea** se referă la implicarea unei companii în platformele de social media pentru a interacționa cu clienții, a furniza suport, a împărtăși conținut relevant și a construi o comunitate online în jurul brandului.
- **Inovația** implică aducerea de idei noi și soluții creative în cadrul afacerii. Responsabilitatea socială se referă la angajamentul unei companii față de impactul său asupra comunității și mediului.
- **Banking online** se referă la furnizarea de servicii bancare prin intermediul internetului.

Din datele prezentate, se poate observa că banca poloneză, Polski Bank ocupă un loc de frunte cu un punctaj de 7,08 din 10, urmată de banca austriacă, Erste Bank cu o diferență de 0,13 unități față de Polski Bank. Banca Comercială Română ocupă locul trei din totalul băncilor internaționale privind procesul digitalizării în rândul serviciilor bancare, acumulând un punctaj de 6,81.

5. Prezentarea studiului comparativ

Pentru a evidenția importanța Fintech la nivelul Sectorului bancar, este necesară compararea următoarelor bănci stabilite: Banca Comercială Română, Revolut și Banca Transilvania.

Figura 1. Reprezentarea băncilor BCR, Revolut și Banca Transilvania
Sursa: Realizată de autori în baza site-urilor Băncilor BCR, Revolut și BT.

Banca Comercială Română (BCR) face parte din grupul băncii Erste, fiind printre cele mai importante grupuri financiare din România, oferind o gamă diversificată de servicii financiare. Activitățile acesteia împlinesc toate funcțiile unei bănci universale, având servicii ce răspund de retail, corporate & investment banking, trezorerie și piețe de capital. De lângă acestea, BCR administrează societăți cu sfera de activitate privind leasingul, pensiile private și băncile de locuințe.

Fiind prezent în România, BCR oferă un complex de produse și servicii financiare prin intermediul a 19 centre de afaceri și 323 de unități retail, deservind majoritatea orașelor înregistrate cu peste 10.000 de locuitori. BCR ocupă primul loc în România din serviciul bancar având drept suport istoricul tranzacțiilor bancare, furnizând clienților săi una dintre cele mai crescute rețele de ATM-uri și mașini multifuncționale - cu aproximativ 1700 de echipamente bancare și 10.600 de POS-uri. Serviciile bancare complete sunt disponibile prin Internet Banking, Mobile Banking, Phone Banking și E-commerce.

Revolut este o instituție financiară fără filiale fizice și complet digitală și mobilă, ceea ce îi permite să furnizeze servicii unei audiențe largi în multe țări europene. Toate serviciile sunt oferite online printr-o aplicație mobilă. Ca o afacere nouă și complet online, compania nu este împovărată de vechi sisteme moștenite și de servicii sau canale neatractive. În comparație cu băncile tradiționale și alte bănci concurente, strategia Revolut este caracterizată de o pondere semnificativă a serviciilor transfrontaliere în raport cu dimensiunea și veniturile sale.

Revolut a fost fondată în 2015 în Regatul Unit de către Nikolay Storonsky și Vlad Yatsenko. Revolut a devenit cunoscută pentru schimbul valutar rapid și ieftin, îndeplinind astfel așteptările clienților. În 2018, Revolut a devenit o Instituție de Bani Electronici autorizată sub numărul 08804411 (Autoritatea pentru Conduită Financiară, 2021). În legătură cu Brexit-ul, în 2020 Revolut a obținut o licență bancară în Lituania. La sfârșitul anului 2018, Revolut opera în peste 44 de țări și a permis clienților să facă transferuri în peste 30 de valute, mărfuri și criptomonede. Revolut a reușit să atragă mai mult de 12 milioane de clienți la sfârșitul anului 2020.

Revolut oferă servicii de schimbare a banilor electronici sau a criptomonedelor în metale prețioase (de exemplu, aur și argint) în scopuri de investiții. Metalele prețioase deținute de utilizatorii Revolut sunt garantate de metale

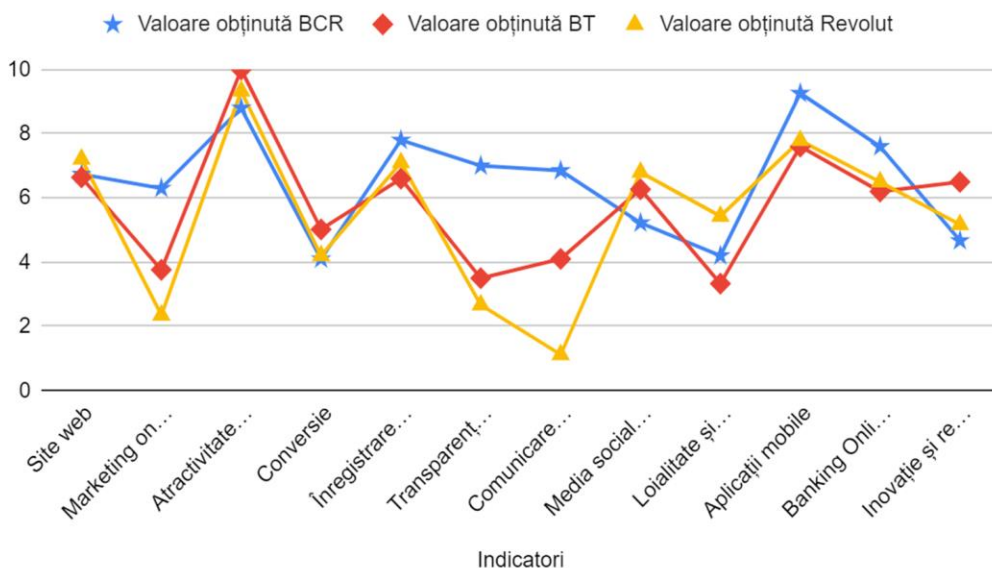
prețioase reale ținute în siguranță într-o instituție financiară terță de încredere. Această activitate nu este reglementată. Majoritatea băncilor tradiționale nu oferă acest serviciu. Revolut își concentrează operațiunile pe nișele de piață selectate, în loc să ofere o gamă completă de servicii bancare și de investiții. Cu toate acestea, produsele livrate sunt bine concepute. Se pare că înaltul nivel de experiență a utilizatorului, adesea indicat ca benchmark pentru industrie datorită ușurinței excelente de utilizare și simplității, constituie încă o sursă de avantaj competitiv pentru Revolut.

Banca Transilvania (BT), cea mai mare entitate bancară din România, a fost înființată în anul 1993 la Cluj-Napoca de către un grup de oameni de afaceri locali, având o componentă a capitalului de 79% românesc și 21% străin. Prin deschiderea unei sucursale în Italia, la Roma, Banca Transilvania devine prima bancă din România care se extinde în această țară. În anul 2022, BT realizează achiziționarea Idea Bank prin intermediul acțiunilor, această mișcare plasând-o pe primul loc în ierarhia băncilor din România. Cu doar patru ani înainte, Banca Transilvania achiziționase Bancpost. În plus, Banca Transilvania ocupă poziția 302 în clasamentul Brand Finance Banking 500 în 2022, fiind inclusă în topul celor mai valoroase 500 de branduri bancare din lume.

Valoarea brandului a crescut la 460 milioane USD (de la 441 milioane USD, in 2021). Forța brandului Banca Transilvania (Brand Strength Index): +19% față de 2021. Brandul a intrat în teritoriul AAA+ și clasează BT în top 10 global banking acestui indicator.

La început de 2022, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică a început negocierile de aderare cu mai multe țări, inclusiv România. Sectoare de interes pentru investitori sunt: industrie, infrastructură, agricultură, educație, IT, turism., precum și energia, mai ales în contextul perspectivelor de tranziție spre un nou model economic, bazat pe energia din surse regenerabile, respective pe digitalizare. În ceea ce privește sectorul digitalizare și IT&C, valoarea adăugată brută +13,4% an / an în 2021.

Analiza indicatorilor Fintech

Grafic nr. 1. Analiza indicatorilor privind BT, Revolut și BCR.

Sursa: Realizat de către autori în baza Raportului de Analiză FinnoScore, 2023.

Cauzele manifestării neperformante **marketing-ului online**:

1. Resurse financiare sau umane limitate pentru a investi într-o prezență puternică pe platforme online sau pentru a derula campanii de marketing online extinse;
2. Sectorul bancar, în general, a avut o tradiție de conservatorism și o abordare precaută față de schimbările tehnologice sau de strategiile de marketing inovatoare;
3. Băncile pot percepe un risc mai mare asociat cu activitățile de marketing online, în special în contextul feedback-ului negativ sau al potențialelor amenințări la adresa reputației;
4. Unele bănci pot avea un deficit de competențe digitale în cadrul echipei lor de marketing, ceea ce poate împiedica dezvoltarea și implementarea eficientă a strategiilor online;
5. Băncile care nu investesc suficient în colectarea și analiza datelor ce pot avea dificultăți în înțelegerea comportamentului online al clienților și în adaptarea strategiilor de marketing.

Cauzele manifestării neperformante indicatorului de **conversie**:

1. **Experiența Utilizatorului Necorespunzătoare:** O interfață neintuitivă a site-ului web sau a aplicației mobile poate deteriora experiența utilizatorului și poate împiedica conversiile. Un proces de înregistrare complex sau o navigare confuză pot reduce rata de conversie.
2. **Lipsa de Educație și Conștientizare:** Lipsa de conștientizare sau de înțelegere a avantajelor produselor și serviciilor bancare pot afecta conversiile. Băncile ar trebui să comunice clar beneficiile pentru a stimula interesul și acțiunile clienților.
3. **Probleme Economice Generale:** În perioade de instabilitate economică, clienții pot fi mai puțin dispuși să se angajeze în tranzacții financiare majore, ceea ce poate duce la un deficit în conversii.

Cauzele manifestării neperformante indicatorului de **comunicare omnicanal**.

1. **Procesele operaționale complicate sau rigide** pot împiedica o comunicare eficientă între diferitele canale. O adaptabilitate redusă poate afecta capacitatea de a oferi o experiență omnicanală fluidă.
2. **Absența unei strategii coerente pentru comunicarea omnicanală** poate duce la abordări neuniforme și la dificultăți în oferirea unei experiențe unificate clienților.

Concluzii

Utilizarea tehnologiei permite competitorilor din fintech să opereze cu costuri generale mai reduse în comparație cu băncile tradiționale, permițându-le să ofere prețuri competitive și condiții atractive. În plus, băncile fintech se bazează adesea pe big data și analize avansate pentru a obține clienți fideli, permițându-le să adapteze serviciile lor mai eficient.

Competitorii fintech avansează asupra teritoriului tradițional al băncilor, acestea din urmă menținând anumite avantaje, cum ar fi o bază de clienți bine stabilită, rețele extinse de sucursale fizice și o înțelegere profundă a mediilor reglementare. Mai mult, băncile dispun de resurse financiare pentru a investi în tehnologie și inovație pentru a-și îmbunătăți competitivitatea.

Deși dimensiunea actuală a sectorului fintech este redusă în comparație cu activele intermediare financiar și piețele de capital, influența sa începe să se simtă în sectorul bancar și pe piețele de capital. Acest articol examinează dezvoltarea sectorului fintech și impactul său asupra eficienței, structurii pieței bancare, strategiilor actorilor incumbenți și noilor intranți, precum și asupra stabilității financiare. Fintech are potențialul disruptiv de a îmbunătăți bunăstarea, însă reglementările trebuie să se adapteze astfel încât noua tehnologie să ofere beneficiile promise fără a pune în pericol stabilitatea financiară.

Fintech poate fi înțeles ca utilizarea tehnologiei inovatoare de informații și automatizare în serviciile financiare. Noile tehnologii digitale automatizează o gamă largă de activități financiare și pot furniza produse noi și mai eficiente în anumite segmente ale sectorului financiar, de la creditare la gestionarea activelor și de la consultanță în portofoliu la sistemul de plăți. În aceste segmente, impactul competitorilor fintech începe să se resimtă în sectorul bancar și pe piețele de capital. Cu toate acestea, sectorul fintech este încă mic în comparație cu dimensiunea activelor intermediare financiar și a piețelor de capital, și înregistrează un decalaj în Europa, atât în ceea ce privește nivelul, cât și rata de creștere, comparativ cu SUA sau China.

Cu generarea de noi modele de afaceri bazate pe utilizarea datelor mari (big data), fintech are potențialul de a perturba intermediarii financiari stabiliți, în special băncile. Datele mari pot fi procesate cu ajutorul algoritmilor din inteligența artificială (AI), beneficiind de puterea avansată de calcul (inclusiv calculul în cloud, stocarea mobilă prin cloud și hardware mobil, care permite accesibilitate continuă).

Unul dintre aspectele majore ale impactului fintech asupra băncilor este accelerarea digitalizării și oferirea de servicii financiare mai eficiente și mai accesibile. Fintech a adus cu sine o serie de platforme și aplicații care permit clienților să efectueze tranzacții bancare, să își gestioneze investițiile și să acceseze servicii financiare fără a fi nevoie să viziteze fizic o sucursală bancară. Acest nivel crescut de accesibilitate a condus la o schimbare în așteptările clienților, care acum cer soluții mai rapide și mai flexibile.

În domeniul creditării, fintech a introdus modele inovatoare de evaluare a riscului și de acordare a împrumuturilor. Prin utilizarea analizei big data și a algoritmilor de inteligență artificială, fintech poate evalua rapid și precis solvabilitatea clienților, oferind astfel împrumuturi mai rapide și personalizate. Acest lucru a creat o alternativă la procesele tradiționale de creditare bancară, mai rigide și mai lente.

De asemenea, fintech a adus inovații în domeniul plăților și transferurilor de bani. Serviciile de plată mobile și soluțiile peer-to-peer au devenit tot mai populare, permițând clienților să efectueze tranzacții la distanță în mod rapid și sigur. Aceste tehnologii au pus presiune asupra băncilor pentru a-și îmbunătăți infrastructura și a oferi soluții competitive.

Cu toate aceste inovații, băncile tradiționale au resimțit presiunea de a se adapta și de a inova pentru a rămâne competitive. Mulți jucători fintech au reușit să cucerească segmente de piață considerabile, atrăgând clienți cu soluții mai eficiente și mai personalizate. În consecință, băncile au început să investească în tehnologie și să exploreze parteneriate cu start-up-uri fintech pentru a-și moderniza și a răspunde noilor cerințe ale pieței.

Prin urmare, impactul fintech asupra sectorului bancar a fost profund, aducând cu sine o schimbare a paradigmatelor tradiționale și accelerând evoluția către o industrie financiară mai agilă, eficientă și orientată spre client.

Bibliografie

1. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3758074
2. Mark A Chen, Qinxu Wu, Baozhong Yang. How Valuable Is FinTech Innovation? How Valuable Is FinTech Innovation? <https://academic.oup.com/rfs/article/32/5/2062/5427776>
3. https://financer.com/ro/companie/revolut/#Probleme_Revolut
4. Michal Polasik, Nicolaus Copernicus, Paweł Widawski, Andrzej Lis. Challenger Bank as a New Digital Form of Providing Financial Services to Retail Consumers in the EU Internal Market: The Case of Revolut. Chapter 10 of the book 'The Digitalization of Financial Markets. The Socioeconomic Impact of Financial Technologies'. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3957643
5. Adam Marszk, Ewa Lechman. The Digitalization of Financial Markets The Socioeconomic Impact of Financial Technologies, 2019.
6. <https://www.bancatransilvania.ro/files/app/media/relatii-investitori/prezentari-roadshows-ri/Prezentari%20generale/BT-liderul-pietei-bancare-in-Romania.pdf>
7. Giorgio Barba Navaretti, Giacomo Calzolari și Alberto Franco Pozzolo. FINTECH AND BANKING. FRIENDS OR FOES? https://blog.iese.edu/xvives/files/2018/02/EE_2.2017.pdf#page=99
8. Chikaro Baba, Cristina Batog, Enrique Flores, Borja Gracia, Izabela Karpowicz, Piotr Kopyrski, James Roaf, Anna Shabunina, Rachel van Elkan, Xin Cindy Xu. FinTech in Europe: Promises and Threats, 2020.
9. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/61362
10. Yan Shen, Ang Sun, Zikun Zhou, Dun Jia. Digital Finance and Wealth Inequality, 2023.
11. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/233-240.pdf
12. https://www.digipay.guru/blog/the-impact-of-fintech-on-banks-and-financial-services/?fbclid=IwAR1cpY1-HG7FLAL17gmL4KMOI5_sfFzXJaL15gLZf7oOoShRHczoY3mfX98
13. <https://www.zf.ro/zf-live/dezvolta-sectorul-fintech-romania-tendintele-consum-domeniul-22105608>
14. https://unece.org/sites/default/files/2022-05/9789211172911_I4SDR_MOLDOVA_2021_web_full%2Bcover_RO.pdf
15. <https://www.agerpres.ro/economic-intern/2023/06/22/romania-reprezentata-pe-locul-3-in-topul-international-finnoscore-privind-digitalizarea-bancilor-companie-de-consultanta--1128107>

16. <https://www.bcr.ro/ro/presa/informatii-de-presa/2019/06/11/orge-devine-o-platforma-de-open-banking-si-se-deschide-pentru-antreprenorii-din-zona-de-tehnologie>
17. <https://www.ordineazilei.ro/finnoscore-topul-international-al-celor-mai-competitive-banci-privind-digitalizarea-ce-pozitie-ocupa-romania/>
18. Gorobeț Ilinca. Banking in the context of convergence in the digital economy, 2019.
19. https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/123456789/2396/GOROBE%C8%9A%20Ilinca_Conferinta%20ICSPM%202022%20FINAL%20%289-10%20iunie%202022%29.pdf?sequence=3&isAllowed=y
20. <https://www.bcr.ro/ro/despre-noi/cine-suntem>
21. <https://www.aeaweb.org/jel/guide/jel.php>
22. https://finnoconsult.at/en/banks/compare/?a=fs_country_calculations.RO.average&b=fs_institutions.RO.BCR